

سال ۱۳۹۲

حماسه سیاسی

حماسه اقتصادی

۱۰

منبع شناسی موضوعی حماسه سیاسی و حماسه اقتصادی

عباس زارعی

مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

منبع شناسی موضوعی حماسه سیاسی و حماسه اقتصادی

نویسنده:

عیسی زارعی

ناشر چاپی:

مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۱۰	منبع شناسی موضوعی حماسه سیاسی و حماسه اقتصادی
۱۰	مشخصات کتاب
۱۰	اشاره
۱۶	پیش گفتار
۲۰	بخش اول: حماسه سیاسی
۲۰	اشاره
۲۲	اخلاق سیاسی
۲۲	اشاره
۲۳	الف. کتاب ها
۲۵	ب. مقالات
۲۸	استقلال سیاسی
۲۸	اشاره
۲۹	الف. کتاب ها
۲۹	ب. مقالات
۳۲	بصیرت
۳۲	اشاره
۳۳	الف. کتاب ها
۳۶	ب. مقالات
۳۹	جنگ رسانه ای
۳۹	اشاره
۴۰	الف. کتاب ها
۴۴	ب. مقالات

۴۸	.....	حماسه سیاسی
۴۸	.....	اشاره
۴۸	.....	الف. کتاب ها
۵۰	.....	ب. مقالات
۵۲	.....	خدمت رسانی
۵۲	.....	اشاره
۵۳	.....	الف. کتاب ها
۵۴	.....	ب. مقالات
۵۸	.....	مشارکت سیاسی
۵۸	.....	اشاره
۵۹	.....	الف. کتاب ها
۶۱	.....	ب. مقالات
۶۴	.....	منافع ملی
۶۴	.....	اشاره
۶۴	.....	الف. کتاب ها
۶۶	.....	ب. مقالات
۶۸	.....	نوآوری و شکوفایی
۶۸	.....	اشاره
۶۸	.....	الف. کتاب ها
۷۰	.....	ب. مقالات
۷۲	.....	وحدت ملی و انسجام اسلامی
۷۲	.....	اشاره
۷۳	.....	الف. کتاب ها
۷۶	.....	ب. مقالات

۸۰	.....	همت و کار مضاعف
۸۰	.....	اشاره
۸۱	.....	الف. کتاب ها
۸۳	.....	ب. مقالات
۸۶	.....	هویت ملی
۸۶	.....	اشاره
۸۷	.....	الف. کتاب ها
۸۹	.....	ب. مقالات
۹۲	.....	بخش دوم: حماسه اقتصادی
۹۲	.....	اشاره
۹۴	.....	استقلال اقتصادی
۹۴	.....	اشاره
۹۵	.....	الف. کتاب ها
۹۶	.....	ب. مقالات
۹۸	.....	اسراف و تبذیر
۹۸	.....	اشاره
۹۹	.....	الف. کتاب ها
۹۹	.....	ب. مقالات
۱۰۲	.....	اصلاح الگوی مصرف
۱۰۲	.....	اشاره
۱۰۳	.....	الف. کتاب ها
۱۰۴	.....	ب. مقالات
۱۰۸	.....	اقتصاد مقاومتی
۱۰۸	.....	اشاره

۱۰۹	الف. کتاب ها
۱۰۹	ب. مقالات
۱۱۴	تحریم اقتصادی
۱۱۴	اشاره
۱۱۵	الف. کتاب ها
۱۱۶	ب. مقالات
۱۲۰	تولید ملی
۱۲۰	اشاره
۱۲۱	الف. کتاب ها
۱۲۳	ب. مقالات
۱۲۸	جنگ اقتصادی
۱۲۸	اشاره
۱۲۹	الف. کتاب ها
۱۳۰	ب. مقالات
۱۳۲	جهاد اقتصادی
۱۳۲	اشاره
۱۳۳	الف. کتاب ها
۱۳۶	ب. مقالات
۱۴۰	خودکفایی
۱۴۰	اشاره
۱۴۰	الف. کتاب ها
۱۴۱	ب. مقالات
۱۴۵	فقر و فقر زدایی
۱۴۵	اشاره

۱۴۶	الف. کتاب ها
۱۴۸	ب. مقالات
۱۵۳	قناعت
۱۵۳	اشاره
۱۵۴	الف. کتاب ها
۱۵۴	ب. مقالات
۱۵۷	درباره مرکز

منبع شناسی موضوعی حماسه سیاسی و حماسه اقتصادی

مشخصات کتاب

سرشناسه: زارعی، عیسی، ۱۳۵۶

عنوان و نام پدیدآور: منبع شناسی موضوعی حماسه سیاسی و حماسه اقتصادی / عیسی زارعی

مشخصات نشر: قم: صداوسیما جمهوری اسلامی ایران، مرکز پژوهش های اسلامی، ۱۳۹۲

مشخصات ظاهری: ۱۴۴ ص.

ISBN: ۹۷۸-۹۶۴-۵۱۴-۲۸۲-۵ ۴۵۰۰۰ ریال؛.

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

موضوع: سیاست اقتصادی -- کتابشناسی.

موضوع: اسلام و اقتصاد -- کتابشناسی.

موضوع: ایران -- سیاست اقتصادی -- قرن ۱۴ -- کتابشناسی.

موضوع: ایران -- سیاست و حکومت -- قرن ۱۴ -- کتابشناسی.

شناسه افزوده: صداوسیما جمهوری اسلامی ایران، مرکز پژوهش های اسلامی

رده بندیکنگره: ۱۳۹۲ ز ۲ ۹ س / Z۷۱۶۴

رده بندیدیویی: ۳۳۸۹۵۵ / ۰۱۶

شماره کتاب شناسی ملی: ۳۱۳۳۳۵۳

ص: ۱

اشاره

ص: ۷

پیش گفتار

پیش گفتار

حماسه، را در لغت به معنای صلابت و دلاوری و حماسه‌ساز را در خصوص فردی به کار می‌برند که با شجاعت و مردانگی کارهای خارق‌العاده و تحسین برانگیز انجام دهد.^(۱) در حماسه‌های ملی، سخن از جنگها و مبارزاتی است که یک ملت برای ادامه حیات و کسب استقلال و یا شکست توطئه‌های دشمنان انجام می‌دهد. از این رو، حماسه هر ملتی نمایانگر آرمانهای آن ملت است و حضور حماسی، اغلب در عرصه‌های که افراد جامعه‌های خود را در برابر دشمنانی که قصد از بین بردن او را داشته باشند، مطرح می‌شود.

نامگذاری سال جاری با عنوان «حماسه سیاسی و حماسی اقتصادی» را به نوعی میتوان عصاره و چکیده‌های از نامگذاریهای اینچنینی در سالهای اخیر دانست. این تعبیر حداقل در وجه اقتصادی آن، با اشاره به نامهایی چون «تولید ملی» و «حمایت از کار و سرمایه ایرانی»، «جهاد اقتصادی»، «همت مضاعف و کار مضاعف» و «نوآوری و شکوفایی» درست تر به نظر میرسد. در واقعیت امر نیز تأکید مجدد بر وجه اقتصادی و نیز اطلاق لفظ حماسی بر این مسأله، با توجه به گذرگاهها و تنگناهای ناعادلانه‌ای که دشمنان و بدخواهان بر سر راه پیشرفت و آبادانی کشور ایجاد کرده‌اند، تا به زعم خویش پیشروی و پیشتازی ایران و ایرانی را در عرصه جهانی دچار وقفه نمایند، نشان از آینده‌نگری و شناخت ضرورتها و

۱- انوری، حسن، فرهنگ بزرگ سخن، ج ۳، ص ۲۵۸۴.

ص: ۸

درک شرایط و نیازها در برهه حساس کنونی دارد. وجه سیاسی شعار امسال نیز جایگاه و اهمیتی کمتر از وجه اقتصادی آن ندارد. علاوه بر برگزاری دو انتخابات سرنوشتساز (ریاستجمهوری و شوراها) در نیمه نخست سال جاری که به خاطر موقعیت داخلی و خارجی از اهمیتی دوچندان برخوردار است و حضور حماسه‌سوار مردم در صحنه انتخاباتی را طلب میکند، کشور عزیز ما در عرصه بین‌المللی و منطقی‌های نیز به لحاظ سیاسی با موقعیت و شرایط ویژه‌ای روبروست. صف‌آرایی بیسابقه قدرتهای سلطه‌جو در برابر دولت‌ها و حکومت‌های مستقل، تبلیغات یکجانبه و سهمگین رسانه‌ای، تلاش بی‌وقفه برای تحمیل خواسته‌ها و تمایلات نامشروع و غیرقانونی از سوی سلطه‌گران، به کارگیری تمامی امکانات برای مقابله و ایجاد انحراف در حرکتها و جنبشهای رهاییبخش و بیداری اسلامی، و به خصوص تلاش همه‌جانبه برای ایجاد سد و مانع در برابر پیشرفت مهارنشده ایران در بحث انرژی هسته‌ای و مواردی از این قبیل، لزوم خلق حماسه سیاسی را بیش از پیش نمایان می‌سازد.

از سوی دیگر، حماسه سیاسی و حماسه اقتصادی را میتوان دو فرایند وابسته و موازی با هم دانست که وقوع و تثبیت هر کدام به وقوع و رشد دیگری کمک میکند. مسائل سیاسی و اقتصادی کشور، همانند حلقه‌های زنجیر به یکدیگر متصل هستند و توأم با هم باید مورد توجه قرار گیرند؛ چراکه خلق یک حماسه سیاسی، زمینه‌ساز ایجاد تحول، همدلی، اتحاد و انسجام بین مردم شده و رونق اقتصادی کشور را هم در پی خواهد داشت. لذا تحقق حماسه اقتصادی، نیازمند مشارکت همه‌جانبه مردم و مسؤولان در حمایت از تولیدات داخلی، افزایش و تقویت توان اقتصادی کشور، صرفه‌جویی و کاهش واردات است؛ چرا که بدون تردید در پیش گرفتن سیاستهایی چون اقتصاد مقاومتی و حمایت از تولیدات داخلی، کشور را به سمت خلق حماسه اقتصادی و پیشرفت جهشی سوق می‌دهد.

اهمیت و ضرورت کتاب شناسی یا منبع‌شناسی که در آن، منابع مرتبط با موضوعی خاص معرفی و ارائه می‌گردد، نزد اهل پژوهش و تحقیق، دانسته و شناخته شده است. هر پژوهشگری برای سامان دادن به پژوهش خود، به مطالعه و بازبینی همه آثار مربوط به موضوع مورد نظر نیاز دارد و لذا کمتر پژوهشی بدون تکیه بر منابع و آثار پیشگامان در آن زمینه، به زیور طبع آراسته می‌گردد. کتاب شناسی به تعیین موضوع و حدود آن نیز کمک می‌کند. از همین رو، پس از انتخاب موضوع پژوهش، اساسی‌ترین مسأله، مراجعه به منابع برای گردآوری اطلاعات است. بنابراین، آگاهی از آنها افزون بر افزایش غنای پژوهش، از به هدر رفتن فرصت‌ها و دوباره‌کاری‌ها پیشگیری می‌کند. (۱)

از آنجایی که در تدوین کتاب‌شناسیها، شناسایی جنبه‌ها و حدود و ثغور موضوع، مرحله حساس و تعیین‌کننده‌ای است، واقعیت این است که شناخت دقیق ابعاد گوناگون موضوعی که خود، چنانکه اشاره شد، حوزه‌ها و جنبه‌های مختلفی از مسائل را در بر می‌گیرد، کار دشواری است. چرا که منابع و مآخذی که به طور مستقیم سه عرصه حماسی، اقتصادی و سیاسی را در تلفیق و تطابق با یکدیگر مورد کنکاش قرار داده باشند، حداقل تا زمان تدوین کتاب حاضر کمتر در دسترس بوده است. بدین لحاظ در گردآوری منابع معرفی شده در این کتاب، بیشتر حوزه‌های مرتبط و نزدیک به شعار مطرح شده در نامگذاری امسال مدنظر بوده است. حوزه‌ها و موضوعاتی که نه تنها در بطن شعار امسال قرار دارند، بلکه اغلب مسائلی است که امروزه مبتلابه جامعه و نیز دغدغه پژوهشگران، کارشناسان و افراد علاقمند نیز می‌باشد. میتوان چنین ادعا نمود که این موضوعات، به ظن قریب به یقین میتوانند به عنوان مؤلفه‌ها و عناصر لازم برای تحقق حماسه سیاسی و حماسه اقتصادی قلمداد شوند؛ برخی از این مباحث عبارتند از: اخلاق سیاسی، بصیرت، جنگ رسانه‌ای، خدمت‌رسانی،

۱- افشار، ابراهیم (سروراستار)، دایره‌المعارف کتابداری و اطلاع‌رسانی، ج ۲، ص ۱۵۵۹.

ص: ۱۰

مشارکت سیاسی، وحدت ملی و انسجام اسلامی، استقلال اقتصادی، اقتصاد مقاومتی، تولید ملی، نوآوری و شکوفایی، همت و کار مضاعف، جهاد اقتصادی، فقرزدایی، خودکفایی، قناعت و... همچنین اشاره به این نکته نیز ضروری است که به لحاظ تعداد زیاد کتابها و مقالاتی که در موضوعات فوق موجود بوده است، در هر یک از مباحث، به برگزیده‌های از منابع اکتفا شده است.

امید است این اثر که در فرصتی محدود فراهم شده است، بتواند نیازهای پژوهشی و تحقیقاتی علاقمندان و پژوهشگران و نیز تهیه‌کنندگان و برنامه‌سازان را که در موضوع سال و ابعاد مختلف آن اقدام به برنامه‌سازی می‌کنند، تا حدودی برطرف نماید.

ص: ۱۱

بخش اول: حماسه سیاسی

اشاره

بخش اول: حماسه سیاسی

زیر فصل ها

اخلاق سیاسی

استقلال سیاسی

بصیرت

جنگ رسانه ای

حماسه سیاسی

خدمت رسانی

مشارکت سیاسی

منافع ملی

نوآوری و شکوفایی

وحدت ملی و انسجام اسلامی

همت و کار مضاعف

هویت ملی

ص: ۱۳

اخلاق سیاسی

اشاره

اخلاق سیاسی

اخلاق را که مجموعه‌ای از توصیه‌ها و نبایدها در جهت کسب فضایل و طرد رذایل اخلاقی است، به دو دسته کلی اخلاق فردی و اخلاق جمعی تقسیم میکنند. نکته قابل توجه، عدم انفکاک اخلاق فردی و جمعی از یکدیگر است؛ زیرا این دو به طور قابل ملاحظه‌ای متأثر از یکدیگر هستند. هدف از طرح اخلاق سیاسی که منشعب از اخلاق جمعی است، الزامی کردن ارزشهای اخلاقی و اصول دینی و استقرار آنها در جامعه است که در نهایت به ساختن جامعه‌های انسانی، سالم و متعالی منجر خواهد شد.

سیاست، همچون سایر عرصه‌های زندگی اخلاق و آدابی دارد که رعایت و لحاظ آن‌ها در نیل به سیاست اخلاقی و سیاست خالی از مکر و نیرنگ و بی انصافی کمک می‌کند. اخلاق سیاسی را می‌توان به صورت پایبندی و التزام افرادی که در امور کشورداری و اداره جامعه نقش دارند، به باید‌ها و نبایدهای گرفته شده از شرع و عقل و عرف تعریف کرد. اطرفی جایگاه اخلاق در سیاست اسلامی جایگاه ویژه‌ای است و این ویژگی به توجه ویژه اسلام به رعایت اخلاق و آداب اسلامی در همه زمینه‌های زندگی بر میگردد. در نظام سیاسی اسلام، اخلاق نه تنها از سیاست جدا نیست، بلکه سیاست اسلامی بر فلسفه اخلاق استوار است. در ادامه برخی از آثار مرتبط با این موضوع، جهت بهره‌گیری محققان و علاقمندان، ارائه میگردد:

ص: ۱۴

الف. کتاب‌ها

الف. کتاب‌ها

آروین، بهاره. ارتباط اخلاق و سیاست و تعیین مهم‌ترین مؤلفه‌های سیاست مبتنی بر اخلاق. به سفارش مرکز تحقیقات استراتژیک مجمع تشخیص مصلحت نظام. تهران: دانشگاه آزاد اسلامی، معاونت پژوهشی، دفتر گسترش تولید علم، ۱۳۸۸، ۲۷۱ ص.

احسانی، غلامرضا. تربیت سیاسی: بایدها و نبایدها در اندیشه امام خمینی رحمه الله. به سفارش تپ ۸۳ امام جعفر صادق علیه السلام. قم: نجفی، ۱۳۹۰، ۱۱۶ ص.

احمدی طباطبائی، محمدرضا. اخلاق و سیاست: رویکردی اسلامی و تطبیقی. تهران: دانشگاه امام صادق علیه السلام: پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی، ۱۳۸۷، ۳۹۲ ص.

اخلاق، سیاست و حکومت از دیدگاه نهج البلاغه. زیر نظر شورای نویسندگان. [نیویورک]: بنیاد مستضعفان نیویورک، ۱۳۶۱، ۹۵ ص.

ادری باب اناری، مهدی. کالبدشکافی اخلاق و سیاست (با تاکید بر آراء خواجه نصیر الدین طوسی و نیکولو ماکیاولی). با مقدمه فرشاد شریعت. تهران: دانشگاه امام صادق علیه السلام، ۱۳۹۰، ۳۰۶ ص.

اصل عدم دخالت در امور غیر مرتبط با وظایف. گردآوری و تدوین موسسه فرهنگی هنری قدر ولایت. تهران: قدر ولایت، ۱۳۹۰، ۲۰۰ ص.

افتخاری، اصغر. درآمدی بر خطوط قرمز در رقابت‌های سیاسی. با مقدمه محمدرضا تاجیک. تهران: فرهنگ گفتمان: ریاست جمهوری، مرکز بررسی‌های استراتژیک، ۱۳۸۱، ۳۹۲ ص.

افروغ، عماد. درآمدی بر رابطه اخلاق و سیاست، نقدی بر ماکیاولیسم. تهران: شرکت انتشارات سوره مهر، ۱۳۹۰، ۱۷۶ ص.

الهامی نیا، علی اصغر و نعمت‌ا... یوسفیان و تقی حسینی. اخلاق اقتصادی و سیاسی. تهیه‌کننده پژوهشکده تحقیقات اسلامی نمایندگی ولی فقیه در سپاه. قم: زمزم هدایت، ۱۳۸۸، ۱۹۲ ص.

برزگر، علی. صداقت در سیاست یک راز. شیراز: علی برزگر، ۱۳۸۷، ۶۰ ص.

بیات، مرتضی. حاکمان، اخلاق، سیاست. قم: سبط النبوی، ۱۳۸۹، ۲۲۱ ص.

تاجیک نشاطیه، نرگس. اخلاق و سیاست در اندیشه سقراط تاریخی. تهران: نگاه معاصر، ۱۳۹۰، ۳۰۴ ص.

ص: ۱۵

جهان بزرگی، احمد. اخلاق سیاسی، قضایی، اطلاعاتی در اسلام. تهران: دانشکده امام باقر علیه السلام، ۱۳۹۱.

حیدری، احمد. سیاست اخلاقی معصومین علیهم السلام (اخلاق نبوی و سیاست علوی). خرم آباد: سروش هدایت، ۱۳۸۵، ۱۵۴ ص.

حیدری، احمد. سیاست اخلاقی معصومین علیهم السلام. خرم آباد: سروش هدایت، ۱۳۸۴، ۱۱۲ ص.

خراسانی، رضا. اخلاق و سیاست در اندیشه سیاسی اسلام. تهیه دانشگاه باقر العلوم علیه السلام. قم: بوستان کتاب قم (انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم)، ۱۳۸۷، ۲۱۶ ص.

دانش پژوه، محمدتقی. تحفه (در اخلاق و سیاست) از متون فارسی قرن هشتم. تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۴۱، ۲۵۸ ص.

داوری، رضا. اخلاق در عصر مدرن. تهران: سخن، ۱۳۹۱، ۲۸۶ ص.

راسل، برتراند. اخلاق و سیاست در جامعه. ترجمه محمود حیدریان. تهران: بابک، ۱۳۵۵، ۳۲۳ ص.

عبدالحمید، محسن. حقوق مخالفین سیاسی در جامعه ی اسلامی. مترجم عبدالعزیز سلیمی. تهران: احسان، ۱۳۸۱، ۱۰۱ ص.

علیپور، محمدحسن. اخلاق و دموکراسی. تهران: پایان، ۱۳۸۸، ۱۰۴ ص.

علیخانی، علی اکبر. اخلاق و سیاست در اندیشه سیاسی شیعه. تهران: نشر سفیر، ۱۳۷۹، ۱۶۰ ص.

فیلیس، تیم. در باب شهریار ماکیاولی: تفسیر ۵۲ ایده طلایی. ترجمه مریم تقدیسی. تهران: ققنوس، ۱۳۹۰، ۱۷۲ ص.

کاظمی، علی اصغر. هفت ستون سیاست. تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۹، ۳۴۸ ص.

کاظمی، علی اصغر. اخلاق و سیاست: اندیشه سیاسی در عرصه عمل. تهران: نشر قومس، ۱۳۷۶، ۲۷۱ ص.

کشفی، جعفر بن ابن اسحاق. تحفه الملوک: گفتارهایی درباره حکمت سیاسی. تهیه و تحقیق مرکز مطالعات و تحقیقات اسلامی پژوهشکده اندیشه سیاسی اسلام؛ به کوشش عبدالوهاب فراتی. قم: بوستان کتاب قم (انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم)، ۱۳۸۱، ۲ ج.

ص: ۱۶

کیانی، نیما. اخلاق سیاسی (مجموعه مقالات، گفت و گو و ترجمه). مقدمه محمدباقر خرمشاد. تهران: وزارت علوم تحقیقات و فناوری، معاونت فرهنگی و اجتماعی، دفتر برنامه ریزی اجتماعی و مطالعات فرهنگی، ۱۳۸۷، ۴۳۴ ص.

ماکیاولی، نیکولو. شهریار. ترجمه محمود محمود. تهران: نگاه، ۱۳۸۹، ۲۰۷ ص.

محمودیان، محمدرفع. دموکراسی، اخلاق و عقلانیت: مجموعه مقالات. تهران: طرح نو، ۱۳۹۱، ۳۵۲ ص.

مک دونالد، دیوید بروس و رابرت جی. پاتمن و پتی مسون پاگر (ویراستاران). اخلاق و سیاست خارجی. مترجم مهدی ذاکریان. تهران: دانشگاه امام صادق علیه السلام، ۱۳۸۹، ۴۲۰ ص.

منصورنژاد، محمد. درآمدی بر تربیت سیاسی. تهران: جوان پویا، ۱۳۸۶، ۶۰ ص.

میرشایمر، جان. چرا سیاستمداران دروغ می گویند؟ مترجم یاسر خورشیدوند. خرم آباد: یاسر خورشیدوند، ۱۳۹۱، ۲۰۰ ص.

نیور، راینهولد. انسان اخلاقی و جامعه غیر اخلاقی (مطالعه ای در باب اخلاق، سیاست و عدالت). ترجمه رستم فلاح. تهران: پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی، ۱۳۸۹، ۳۲۰ ص.

هاول، واتسلاف. یادداشت هایی در باب اخلاق، سیاست، تمدن در دوران تحول. ترجمه محمد رفیعی مهرآبادی. تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۷۴، ۲۰۹ ص.

ب. مقالات

ب. مقالات

احمدمهرابی، خدیجه. «اخلاق سیاسی اجتماعی کارگزاران در نهج‌البلایه». ندای صادق، ش ۲۰، زمستان ۱۳۷۹، ص ۶۷ - ۷۸.

بروجردی، مسیح. «اخلاق سیاسی حضرت امام خمینی رحمه الله». رسالت، ۱۸ بهمن ۱۳۷۷، ص ۲۲ - ۲۳ ویژه نامه.

حسینی، مجتبی. «اخلاق، قربانی بازی های سیاسی». توسعه، ۵ بهمن ۱۳۸۱، ص ۱۲.

دارابی، علی. «رقابت سیاسی و اخلاق اسلامی». سیاست روز، ۲۹ مهر ۱۳۸۰، ص ۱.

دو فرآ، آلزینا. «تلاقی الهیات سیاسی و اخلاق سیاسی». ترجمه زهرا قیاسی. اعتماد، ۲۸ مهر ۱۳۸۷، ص ۱۲ ضمیمه.

ص: ۱۷

رنجبر، مقصود. «اخلاق سیاسی از دیدگاه امام علی». پژوهشنامه انقلاب اسلامی، ش ۱۵، زمستان ۱۳۸۷، ص ۸۵ - ۱۱۸.

رهبر، محمدتقی. «در حسرت اخلاق سیاسی». پاسدار اسلام، ش ۲۴۱، دی ۱۳۸۰، ص ۱۵ - ۱۷.

رودگر کوهپر، محمدجواد. «نقش اخلاق و عرفان در نظام سیاسی اسلام». حکومت اسلامی، ش ۳۱، بهار ۱۳۸۳، ص ۱۹۷ - ۲۲۱.

سنایی راد، رسول. «تعهد تراشی های معارض با عقلانیت، وجدان و اخلاق سیاسی». جوان، ۲۰ تیر ۱۳۸۴، ص ۲.

شریعتی، روح الله. «اخلاق سیاسی و قواعد فقه سیاسی». علوم سیاسی، ش ۲۳، پاییز ۱۳۸۲، ص ۱۳۱ - ۱۴۵.

شیرمحمدی، محمد مهدی. «از سیاست تا اخلاق سیاسی». سیاست روز، ۱۸ اردیبهشت ۱۳۸۲، ص ۲.

«صبر و نقش آن در اخلاق سیاسی». جوان، ۹ اردیبهشت ۱۳۷۸، ص ۱۲.

عابدی اردکانی، محمد. «نسبت اخلاق و سیاست در حکمت متعالیه و نظریه غالب در فلسفه سیاسی غرب». پژوهش و حوزه، ش ۳۴، ۳۵، تابستان و پاییز ۱۳۸۷، ص ۱۰۶ - ۱۳۶.

کاجی، حسین. «اخلاق سیاسی». انتخاب، ۲۳ شهریور ۱۳۷۹، ص ۶.

محسنی، علی اکبر. «اخلاق سیاسی». توسعه، ۱۵ آذر ۱۳۸۰، ص ۸.

معاد یخواه، عبدالحمید. «اخلاق سیاسی». حیات نو، ۲۳ تیر ۱۳۷۹، ص ۷؛ ۳۰ تیر ۱۳۷۹، ص ۷؛ ۶ مرداد ۱۳۷۹، ص ۸.

مقصود علی، محمد. «اخلاق فعالان سیاسی و اصحاب رسانه». رسالت، ۷ مهر ۱۳۸۷، ص ۶.

منتظری، بهرام و مجید مظاهری. «اخلاق و رفتار سیاسی پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله». اخلاق، ش ۱۵، بهار ۱۳۸۸، ص ۵ - ۳۴.

«ناهنجاری های اخلاق سیاسی: تبیین دیدگاه امام خمینی درباره گناه بزرگ هتک مومن در فعالیت های سیاسی». جمهوری اسلامی، ۲۰ تیر ۱۳۸۸، ص ۱۰.

«نقش حیاتی اخلاق در عرصه های سیاست و حکومت: مساعی امام خمینی برای

ص: ۱۸

متجلی کردن آموزه های اخلاقی اسلام در مدیریت های کلان سیاسی». جمهوری اسلامی، ۲۸ شهریور ۱۳۸۵، ص ۱۰.

نیک گهر، سپهر. «تاملی بر مفهوم اخلاق سیاسی». قدس، ۲ مرداد ۱۳۸۴، ص ۱۲.

یوسفی، محمدرضا. «پشتوانه اخلاق سیاسی در نهج البلاغه». سفیر (ویژه کلام اسلامی «مبانی نظری ولایت فقیه»)، ش ۱۳، بهار

۱۳۸۹، ص ۲۱ - ۴۹.

ص: ۱۹

استقلال سیاسی**اشاره**

استقلال سیاسی

استقلال از ارزش های انسانی است. به طور ذاتی، هیچ فردی خوش ندارد که تحت سیطره و سلطه دیگری باشد. از این رو، برای هر انسانی استقلال همانند آزادی امری ارزشی است. از طرفی استقلال مساله اجتماع و جامعه است و اگر به فرد ارتباط می یابد به اعتبار ارتباط اجتماعی فرد است. بدین ترتیب، استقلال چه در حوزه مرتبط با افراد جامعه و چه مرتبط با نسبت دولت با دولت های دیگر باشد، از ارزش های مهم و حساس و عامل عزت و سربلندی است. در نتیجه افراد هیچ جامعه ای دخالت بیگانگان را در امور و سرنوشت خویش بر نمی تابند و با تمام توان برای دفع سلطه مبارزه می کنند.

امروزه یکی از مهم ترین موضوعاتی که در نظام بینالملل در عرصه حاکمیت سیاسی مطرح است، مقوله استقلال یا عدم وابستگی سیاسی حاکمیتها و دولت ها است. در دوران جنگ سرد و نظام دو قطبی، دولت ها اغلب ناگزیر بودند یا به بلوک شرق و یا به بلوک غرب وابسته باشند، تا حق حیات سیاسی و حاکمیت داشته باشند. یکی از جلوه های عظمت انقلاب اسلامی و تشکیل نظام اسلامی این بود که با اقتدار کامل، شعار نه شرقی و نه غربی را سر می داد و الگوی نظام حکومتی خود را بدون اتکا و تقلید از آموزه های غربی و شرقی و با تکیه بر مبانی و ارزش های دینی و ملی بومی طراحی نمود. چرا که در مبنای اندیشه اسلامی، سلطه گری و سلطه پذیری هر

ص: ۲۰

دو نفی شده است. بر این اساس، جامعه و نظام اسلامی نه به دنبال سلطه بر دیگران است و نه سلطه قدرت های استعماری را می پذیرد. در این خصوص کتاب‌ها و مقالات ارزشمندی تاکنون منتشره شده که در ادامه به برخی از آنها اشاره می‌گردد:

الف. کتاب‌ها

الف. کتاب‌ها

الیاسی، حمید. وابستگی جهان سوم (تحلیلی نظری). تهران: اطلاعات، ۱۳۶۴، ۲۹۸ ص.

رنجبر، مقصود. استقلال و ضرورت های جدید. قم: بضعه الرسول صلی الله علیه و آله، ۱۳۸۱، ۱۳۵ ص.

عابدی، محمد. چهل حدیث استقلال. قم: نشر معروف، ۱۳۸۰، ۸۰ ص.

مرتضوی امامی زواره، سیدعلی. استقلال. تهران: مرکز اسناد انقلاب اسلامی، موسسه فرهنگی هنری و انتشارات، ۱۳۹۱، ۴۸۰ ص.

منصوری، جواد. فرهنگ استقلال و توسعه. تهران: وزارت امور خارجه، موسسه چاپ و انتشارات، ۱۳۷۴، ۲۱۲ ص.

منصوری، جواد. فرهنگ استقلال. تهران: وزارت امور خارجه، دفتر مطالعات سیاسی و بین المللی، ۱۳۶۶، ۲۸۱ ص.

همایش فرهنگ عمومی، اعتماد به نفس ملی و انقلاب اسلامی (مجموعه مقالات). به اهتمام مرکز تحقیقات میان رشته ای علوم انسانی و اسلامی دانشگاه امام صادق علیه السلام. تهران: دانشگاه امام صادق علیه السلام، ۱۳۸۹، ۸۸۵ ص.

ب. مقالات

ب. مقالات

«استقلال سیاسی ایران». آفرینش، ۱۳ خرداد ۱۳۷۷، ص ۱.

«برای کسب استقلال سیاسی». سیاست روز، ۴ اسفند ۱۳۸۱، ص ۳.

تقوی، محمد کاظم. «حراست از استقلال سیاسی». جمهوری اسلامی، ۱۸ شهریور ۱۳۸۸، ص ۳.

ص: ۲۱

جواهری، خلیل. «نگاهی به استقلال سیاسی از منظر قرآن». کیهان، ۱۴ فروردین ۱۳۸۶، ص ۱۲.

خسروانی، عباس. «از استقلال سیاسی تا استقلال فرهنگی: به مناسبت دوم اردیبهشت سالروز اعلام انقلاب فرهنگی». رسالت، ۱ اردیبهشت ۱۳۸۹، ص ۲۱.

خلجی، علی رضا. «انقلاب اسلامی، استقلال و آزادیهای سیاسی». کار و کارگر، ۲۳ بهمن ۱۳۷۵، ص ۲.

قربان حسینی، مسعود و رستم درخشان. «استقلال سیاسی کشورهای جهان سوم - استقلال بنیادی یا وابستگی اقتصادی؟». معرفت، ش ۷۳، دی ۱۳۸۲، ص ۱۰۷ - ۱۱۰.

مرتضوی، اسدالله. «رابطه استقلال سیاسی با روابط سیاسی». جهان اندیشه، ش ۶، اردیبهشت ۱۳۸۱، ص ۳ - ۴.

مروتی، سهراب. «استقلال سیاسی». فرهنگ ایلام، ش ۷، ۸، پاییز، زمستان ۱۳۸۰، ص ۳۱ - ۳۷.

ص: ۲۳

بصیرت**اشاره**

بصیرت

بصیرت به معنی دانایی، بینایی، هوشیاری، زیرکی و یقین گفته شده است. نزد اهل معنا، نیرویی نهانی و قوهای قلبی است که در شناخت حقایق تا عمق وجود و باطن آن رسوخ می کند. همچنین بصیرت، مجاهده با هوای نفسانی و تهذیب روح از زنگارهای گناه، و لطیف و شفاف ساختن آئینه دل به نور توحید است و آدمی را در معرض الهامات غیبی و مقام کشف و شهود قرار می دهد.

بصیرت، دانایی صرف نیست، بلکه دانایی همراه با باور و ایمان است از این رو موجب هدایت و حرکت است. از لوازم بصیرت، یکی زیرکی و فطانت است. همچنین انسان بصیر به دلیل برخورد عمیق و نگاه ژرف به مسائل از حوادث گذشته و حال برای آینده عبرت خواهد گرفت. به همین دلیل اغلب انحرافات سیاسی و اعتقادی که تاکنون امتها با آن روبرو بوده‌اند، نتیجه رفتارها، تصمیم گیریها و موضعگیریهای بدون بصیرت بوده است. بدین لحاظ کسی که به حوادث پیرامون خود، از مسائل شخصی گرفته تا اجتماعی و سیاسی، با تفکر و تدبر و تعمق بنگرد، دیگر تابع شایعات و یا منفعل و قربانی توطئه ها نمی شود. لذا شناخت عمیق مسائل سیاسی و نیز کشف ترفندها و توطئه های دشمنان نیز که همواره مورد تاکید مقام معظم رهبری بوده است، از همین رهیافت قابل شناسایی است. در ادامه بخشی از منابع مرتبط با این موضوع به اجمال معرفی میگردد:

ص: ۲۴

الف. کتاب‌ها

الف. کتاب‌ها

اسماعیلی، محسن. دیانت منهای بصیرت: سیمای خوارج دیروز و امروز. تهران: آوای منجی، ۱۳۹۰، ۱۶۷ ص.

بزرگیان، محمدحسین. بصیرت فاطمی: شرح چهل حدیث فاطمی در رفتارهای فردی و اجتماعی. تهران: انتشارات مسیما، ۱۳۹۱، ۴۷ ص.

بصیرت در انتخاب خبرگان. گردآوری و تدوین اداره سیاسی نمایندگی ولی فقیه در سپاه. تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نمایندگی ولی فقیه، اداره آموزشهای عقیدتی و سیاسی، ۱۳۷۷، ۲۱۱ ص.

بصیرت سیاسی، درایت نظامی. موسسه فرهنگی هنری قدر ولایت. تهران: قدر ولایت، ۱۳۸۸، ۴۲۳ ص.

بصیرت. مجری طرح مدیریت پژوهش اداره کل پژوهش و آموزش سیما. تهران: اداره کل پژوهش و آموزش سیما، ۱۳۸۸.

بصیرت، عامل پایداری در مسیر حق. گردآوری و تنظیم موسسه فرهنگی هنری قدر ولایت. تهران: قدر ولایت، ۱۳۸۹، ۱۰۸ ص.

بهشتی، ابوالفضل. بصیرت دل. قم: نسیم بهشت، ۱۳۸۹، ۲۹۴ ص.

جوکار، مهدی. بصیرت و فتنه: مجموعه بیانات مقام معظم رهبری پیرامون بصیرت زایی. تهران: میراث اهل قلم، ۱۳۸۹، ۷۲ ص.

حماسه بصیرت و ایمان ۹ دی نماد قدرت مردمی ایران. به کوشش ستاد بزرگداشت حماسه ی ۹ دی و سازمان بسیج اساتید کشور؛ ناظران علمی حجت الله ایزدی، علی محمد نائینی؛ ویراستار مرتضی مشاکی. تهران: ساقی، ۱۳۹۱، ۲۸۰ ص.

حیدرپور، حسین. بصیرت قرآنی و ولایی: تفسیر موضوعی آیات مربوط به نفاق. بجنورد: فرهنگ علوی؛ تهران: شیوه، ۱۳۸۹، ۱۶۶ ص.

خامنه ای، علی. بصیرت و استقامت: بیانات مقام معظم رهبری پیرامون بصیرت و استقامت با ضمیمه فتنه. گردآوری و تنظیم مرکز صهبا. تهران: موسسه ایمان جهادی، ۱۳۹۱، ۱۶۲ ص.

خامنه ای، علی. تدابیر و رهنمودهای مقام معظم رهبری در مورد خواص و

ص: ۲۵

بصیرت. قم: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نمایندگی ولی فقیه، پژوهشکده تحقیقات اسلامی، انتشارات زمزم هدایت، ۱۳۹۱، ۲۱۶ ص.

خامنه ای، علی. حدیث بصیرت: مجموعه سخنان مقام معظم رهبری حضرت آیت الله خامنه ای پیرامون شناخت بصیرت. تهران: پیام ماندگار، ۱۳۹۰، ۱۷۶ ص.

رضوی پور، غفار. بصیرت و عصر جنگ نرم: شناخت بصیرت عوامل و موانع بصیرت کسب بصیرت درمان بی بصیرتی. شیراز: مرکز نشر زرینه، ۱۳۸۹، ۳۲۰ ص.

روندی، فریدون. بصیرت دشمنشناسی از دیدگاه قرآن. کرمانشاه: سرانه، ۱۳۹۰، ۱۳۸ ص.

سبحانلو، حجت و مهدی شاندیزی. بصیرت لازمه تبری. با همکاری واحد پژوهش مدرسه علمیه حضرت مهدی. مشهد: همیاران جوان، ۱۳۹۰، ۷۱ ص.

سلطانی، محمدمهدی. داستانهای از چشم بصیرت. قم: مشهور، ۱۳۹۰، ۱۰۸ ص.

شیرازی، علی. موانع بصیرت. قم: خادم الرضا علیه السلام، ۱۳۸۹، ۱۷۵ ص.

صالحی، محمدرضا. مهندسی بصیرت. تهران: سوره سبز، ۱۳۹۰، ۱۳۲ ص.

طاهرزاده، اصغر. بصیرت فاطمه زهرا علیها السلام در ریشه یابی آفات حذف حاکمیت دینی از مدیریت جهان. اصفهان: لب المیزان، ۱۳۸۸، ۴۴۲ ص.

طاهرزاده، اصغر. بصیرت و انتظار فرج. اصفهان: لب المیزان، ۱۳۹۰، ۱۹۲ ص.

عادل پور، علی. بصیرت، تنها راه نجات. قزوین: سایهگستر، ۱۳۹۰، ۱۱۰ ص.

قربانی مقدم، محمد. بصیرت در نهجالبلاغه. اصفهان: حیات طیبه، ۱۳۸۹، ۲۰۳ ص.

کاظمی پور، حمید. بصیرت در زمان فتنه. تهران: سمیع، ۱۳۸۹، ۱۲۴ ص.

کوثری، محمدمهدی. نقشه راه: ۸۸ قطعه از بیانات مقام معظم رهبری درباره نقش بصیرت در فتنه ۸۸. تهران: مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۹۰، ۲۴۰ ص.

محمدی ری شهری، محمد. فرهنگ نامه بصیرت. مترجم حمیدرضا شیخی. قم: دارالحدیث، ۱۳۸۸، ۱۶۴ ص.

محمدی، روح الله. در وادی بصیرت. تهران: نقش گسترن بهار، ۱۳۸۹، ۷۰ ص.

مصباح، محمد تقی. طوفان فتنه و کشتی بصیرت. تدوین و نگارش غلامعلی عزیزی کیا. قم: موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی

رحمه الله ، ۱۳۹۰، ۲۶۴ ص

ص: ۲۶

مطهری، مرتضی. بصیرت؛ آگاهی و بینش دینی (در آثار شهید مطهری). گردآورنده عبدالامیر فائق. گروه تحقیق و تالیف دارالصادقین. تهران: دارالصادقین، ۱۳۹۱، ۱۸۶ ص.

مظفری، آیت. راهبردهای بصیرت. قم: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نمایندگی ولی فقیه، پژوهشکده تحقیقات اسلامی، انتشارات زمزم هدایت، ۱۳۸۹، ۱۲۸ ص.

نجفی، موسی. بصیرت تاریخی: اصول شناخت تاریخ تحولات معاصر ایران. اصفهان: آرما، ۱۳۹۰، ۲۵۱ ص.

ب. مقالات

ب. مقالات

اخوی، رضا. «بیرق بصیرت». شمیم یاس، ش ۸۸ تیر ۱۳۸۹، ص ۲۶ - ۲۹.

اسدی، رضا. «بسیج و ضرورت حفظ ارزشها و فزاینده‌گی آگاهی و بصیرت». جمهوری اسلامی، ۲ آذر ۱۳۷۲، ص ۱۱.

«امام باقر علیه السلام شکافنده بذر بصیرت و دانش». رسالت، ۲۹ دی ۱۳۸۳، ص ۵، ۱۵.

«بصیرت آتش فتنه را خاموش می کند». فرهنگ پویا، ش ۱۵، زمستان ۱۳۸۸، ص ۱۳ - ۲۲.

بیطرف، منصور. «بصیرت آگاهانه». ایران، ۱۲ شهریور ۱۳۸۲، ص ۱۱.

توانا، صدیقه. «پیام عاشورا؛ بصیرت در برابر فتنه های زمان». کیهان، ۲ دی ۱۳۸۸، ص ۵.

چگینی، امیرعباس. «بصیرت شناسی». شما، ش ۳۳۱، ۱۰ مهر ۱۳۸۲، ص ۸.

چگینی، عباس. «بصیرت عامل تعالی بشریت». شما، ش ۲۷۶، ۳۱ مرداد ۱۳۸۱، ص ۸، ۱۰.

حسینی، علی اکبری. «نقش نشانه شناسی در یافتن بصیرت». کیهان، ۲۱ آبان ۱۳۸۸، ص ۶.

دشمن زیاری، اسفندیار و قاسم یزدان پناه. «بصیرت در برنامه ریزی درسی». اندیشه های راهبردی، ش ۸، بهار ۱۳۸۸، ص ۸۱ - ۹۶.

سنایی راد، رسول. «بسیج و بصیرت سیاسی». جوان، ۳ آذر ۱۳۸۱، ص ۲.

ص: ۲۷

عصر جدید، محمود. «بصیرت؛ سلاح کارساز در مقابله با شیطان». رسالت، ۵ اردیبهشت ۱۳۸۸، ص ۶.

فقهی، زهرا. «خودشناسی، کلید بصیرت است». جام جم، ۲۹ خرداد ۱۳۸۴، ص ۱۲.

فلاکی، علی. «بصیرت سیاسی: نگاهی به لزوم آگاهی سیاسی در اندیشه امام علی علیه السلام». رسالت، ۲۵ تیر ۱۳۸۷، ص ۷.

قاسمی، علی؛ حسین بابایی. «جنگ نرم و قطب نمای بصیرت: ضرورت «آگاهی بخشی» از نگاه رهبری». کیهان، ۲۳ تیر ۱۳۸۹، ص ۱۲.

کارگر، رحیم. «بصیرت اخلاقی در عصر ظهور (ساز و کارها و روشها)». انتظار موعود، ش ۲۵، ۲۶، تابستان و پاییز ۱۳۸۷، ص ۴۳ - ۸۶.

گرمابدری، رضا. «خواص، بصیرت و عبور از فتنه». مسجد، ش ۱۴۵، دی ۱۳۸۸، ص ۲۰ - ۲۳.

گیوه کی، مهدی. «بسیج و ضرورت افزایش آگاهی و بصیرت». جوان، ۴ آذر ۱۳۸۳، ص ۷.

مظفری، آیت. «مبانی بصیرت». حکومت اسلامی، ش ۵۵، بهار ۱۳۸۹، ص ۷۱ - ۹۰.

معین زاده، مهدی. «تجربه دینی یا بصیرت دینی؟». نقد و نظر، ش ۲۳، ۲۴، تابستان، پاییز ۱۳۷۹، ص ۱۸۹ - ۲۲۱.

منصوری، خلیل. «بصیرت پیامبر صلی الله علیه و آله در کلام وحی». کیهان، ۱۶ اسفند ۱۳۸۸، ص ۶.

میرزایی، امین. «قیام امام حسین علیه السلام مشارکت اجتماعی و بصیرت دینی». اطلاعات، ۳ خرداد ۱۳۷۶، ص ۶.

میر عظیمی، حمیدرضا. «نشان اهل بصیرت، کیمیای اهل معرفت (اوصاف و عوامل بصیرت در عرفان اسلامی)». ذهن، ش ۳۹، پاییز ۱۳۸۸، ص ۹۳ - ۱۱۶.

نامدار، مظفر. «بصیرت و سیاست». پانزده خرداد، ش ۲۲، زمستان ۱۳۸۸، ص ۵ - ۱۸.

«نتیجه بصیرت و صبر». جمهوری اسلامی، ۱ دی ۱۳۸۷، ص ۱، ۲.

نیلی پور، مهدی. «بصیرت». شمیم یاس، ش ۸۹، مرداد ۱۳۸۹، ص ۳۳ - ۳۴.

همتیان، شکوفه. «بصیرت از دیدگاه مقام معظم رهبری». کیهان، ۲۶ اردیبهشت ۱۳۸۹، ص ۱۲.

ص: ۲۹

جنگ رسانه ای

اشاره

جنگ رسانه ای

استفاده از رسانه ها برای تضعیف کشوری خاص و بهره گیری از توان و ظرفیت رسانه ها اعم از رسانه های نوشتاری، دیداری شنیداری و به کارگیری اصول تبلیغات و عملیات روانی، به منظور کسب منافع، را جنگ رسانه ای میگویند. جنگ رسانه ای، از برجسته ترین مؤلفه های جنگ نرم و جنگ های مدرن در جهان کنونی محسوب می شود. جنگ نرم به مثابه راهبرد و استراتژی انتخابی نظام سلطه برای تسلط بر افکار و اراده ملت ها تدوین و طراحی شده است.

رسانه ها کارکردی دوسویه دارند؛ اما بیشترین حجم بهره گیری از آن در دست نظام سلطه قرار دارد؛ چنانکه می توان به جرأت گفت حفظ و گسترش قدرت استکباری نظام سلطه به حضور و ظهور رسانه ها وابسته است. رسانه ها پل ارتباطی و بلکه وسیله تسلط بر افکار، اراده و احساسات بشریت دوران معاصر به شمار می آیند. مراکز رسانه ای استکبار که به مدرن ترین فناوری جهانی مجهزند، از یک سو ابزاری در جهت اجرای عملیات روانی قدرت ها علیه ملت ها و دولت های مستقل هستند و از سوی دیگر، وسیله ای برای کنترل، تضعیف، جهت دهی و هدایت جوانان در سراسر جهان محسوب می شوند. در سالهای اخیر جنگ رسانه ای علیه حکومت های مستقل و به ویژه نظام جمهوری اسلامی شدت بیشتری پیدا کرده است. در ادامه برخی از کتاب ها و مقالات مرتبط با این موضوع ارائه و معرفی شده است:

ص: ۳۰

الف. کتاب‌ها

الف. کتاب‌ها

ابراهیمی کیایی، محمدرضا. تهاجم خاموش. تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، معاونت مطبوعاتی و اطلاع رسانی، دفتر مطالعات و برنامه ریزی رسانه‌ها، ۱۳۹۱، ۱۸۸ص.

اخوان، محمدجواد. افسون اشباح: واکاوی روند تکوین جریان تجدیدنظرطلب در پروژه جنگ نرم. تهران: سازمان بسیج دانشجویی، ۱۳۸۸، ۳۶۸ص.

اخوت، احمدرضا و کاظم حاجی رجبعلی. مبانی و روش‌های جهاد نرم: عملیات ابلاغ و القاء؛ از طراحی تا اجرا. قم: کتاب فردا، ۱۳۹۰، ۳۶۲ص.

اسمعیلی، علی محمد. جنگ نرم در همین نزدیکی. تهران: ساقی، ۱۳۸۹، ۲۰۴ص.

افتخاری، اصغر. تهدید نرم: رویکردی اسلامی. تهران: پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی، ۱۳۹۱، ۲۶۸ص.

افتخاری، اصغر. قدرت نرم و نبرد نامتقارن (تحلیل جنگ ۳۳ روزه حزب الله و جنگ ۲۲ روزه غزه). تهران: دانشگاه امام صادق علیه السلام، ۱۳۸۹، ۱۸۹ص.

الهی، منصور. تهاجم نرم: چرایی و چگونگی؟. به سفارش تحلیل و بررسی بسیج دانشجویی استان کرمان. تهران: ناظری، ۱۳۸۹، ۱۸۸ص.

امامی، اعظم. تحلیلی بر دیدگاه‌های انقلاب نرم. تهران: دانشگاه امام صادق علیه السلام، ۱۳۹۱، ۴۰۰ص.

امیر جهانشاهی، رضا. چستی عملیات روانی رسانه‌ها. مشهد: معلا، ۱۳۹۱، ۲۵۸ص.

امیری، ابوالفضل. جنگ نرم: از تهدید تا مواجهه. تهران: شوریده، ۱۳۹۰، ۲۱۵ص.

انصاری، محمدمهدی. جنگ واقعی در فضای مجازی. تهران: دفتر مطالعات و برنامه ریزی رسانه‌ها، ۱۳۹۱، ۶۱۴ص.

بیات، سمیه. جنگ نرم. مشهد: سازمان فرهنگی تفریحی شهرداری مشهد، انتشارات بوی شهر بهشت، ۱۳۹۱، ۱۹۲ص.

جانی پور، محمد. دفاع مقدس و قدرت نرم. تهران: دانشگاه امام صادق علیه السلام، ۱۳۹۰، ۳۲۰ص.

جوشقانی، حسین. جنگ نرم از دیدگاه قرآن. تهران: ساقی، ۱۳۸۹، ۲۹۳ص.

چکیده مقالات همایش ملی جنگ نرم. دبیرخانه دائمی همایش ملی جنگ نرم؛]

ص: ۳۱

برای [نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها، موسسه علمی فرهنگی طلوع. تهران: علیا، ۱۳۸۹، ۳۳۶ ص.

حسن پور، محمد. جنگ نرم و بیداری اسلامی. گیلان: انتشارات فقیهی، ۱۳۹۰، ۲۴۰ ص.

ذوالفقاری، مهدی. اصول و مبانی عملیات روانی (درآمدی بر اهداف، ابزارها و روش‌ها). تهران: دانشگاه امام صادق علیه السلام، ۱۳۹۱، ۲۹۲ ص.

رضایی، مریم و فریده پیشوایی. جنگ نرم رسانه ای (تهاجم بر ضد اسلام و ایران). تهران: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۹۲، ۹۶ ص.

رفاهی طالقانی، اسماعیل. جنگ نرم و تهدیدات. رشت: اسماعیل رفاهی طالقانی، ۱۳۹۰، ۲۷۳ ص.

رنجبران، داوود. جنگ نرم. تهران: ساحل اندیشه تهران، ۱۳۸۸، ۳۹۲ ص.

سلطانی فر، محمد. رسانه و جنگ نرم. تهران: مجمع تشخیص مصلحت نظام، مرکز تحقیقات استراتژیک، ۱۳۹۱، ۲۶۳ ص.

سنائی راد، رسول. پیش درآمدی بر شناخت جنگ نرم. قم: اعتدال، ۱۳۸۹، ۲۰۰ ص.

شریفی، احمدحسین. جنگ نرم. قم: موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رحمه الله، مرکز انتشارات، ۱۳۸۹، ۲۶۳ ص.

شکوهی، حسین. آیین جنگ نرم. تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، نیروی زمینی، انتشارات معاونت تربیت و آموزش، ۱۳۹۱، ۲۰۹ ص.

ضیائی پرور، حمید. جنگ نرم ۲: ویژه جنگ رسانه ای. تهران: ابرار معاصر تهران، ۱۳۸۳، ۳۰۳ ص.

طهماسبی، امیر هوشنگ. ابزارهای جنگ نرم علیه جمهوری اسلامی ایران. تهران: ساقی، ۱۳۹۰، ۲۱۶ ص.

عاملی، سعیدرضا. مطالعات انتقادی استعمار مجازی آمریکا: قدرت نرم و امپراتوری‌های مجازی. تهران: امیرکبیر، ۱۳۸۹، ۶۴۵ ص.

عبدالهی، محمد. دست‌های نامریی: واکاوی راهبردها و راهبران براندازی نرم در ایران. تهران: ساحل اندیشه تهران، ۱۳۹۰، ۴۴۱ ص.

ص: ۳۲

عسگری، محمود (گردآورنده). جنگ نرم در عرصه دفاع ملی (ابعاد نظری و کاربردی). تهران: دانشگاه امام صادق علیه السلام، ۱۳۹۰، ۵۵۹ ص.

علی خانلو، توحید. جریانات فرهنگی معاصر رسانه و جنگ نرم. تهران: کلید طلایی هزاره سوم، ۱۳۸۹، ۲۴۸ ص.

علی خانلو، توحید. فضای مجازی رسانه‌ها و جنگ نرم. تهران: کلید طلایی هزاره سوم، ۱۳۸۹، ۲۳۰ ص.

علی خانلو، توحید. هویت رسانه و جنگ نرم. تهران: کلید طلایی هزاره سوم، ۱۳۸۹، ۲۷۰ ص.

فیروزی، عباس. مبانی جنگ نرم و ریشه‌یابی آن در تهاجم فرهنگی. قم: شکوفه یاس، ۱۳۸۹، ۲۴۸ ص.

گلشن‌پژوه، محمودرضا. جنگ نرم (۶): ویژه‌جنگ رسانه‌ای علیه جمهوری اسلامی ایران. تهران: ابرار معاصر تهران، ۱۳۸۹، ۲۱۵ ص.

محب‌زاده، مهدی. اقتدار نرم: تاملی نو در نقش امر به معروف و نهی از منکر در اقتدار حاکمیت دینی. قم: پیام مقدس، ۱۳۸۹، ۹۶ ص.

محمدی، علی. جنگ نرم در فضای رسانه‌ای و سایبر. زنجان: دانش زنجان، ۱۳۸۹، ۳۰۶ ص.

مرادی، حجت‌اله. قدرت و جنگ نرم، از نظریه تا عمل. تهران: ساقی، ۱۳۸۸، ۵۵۹ ص.

مرسلی، فاطمه. تهاجم خاموش: واکاوی پروژه جنگ نرم بر ضد انقلاب اسلامی. تهران: اسرار قلم، ۱۳۸۹، ۲۵۶ ص.

مرسلی، فاطمه. کانون‌های فکری استکبار: معرفی و بررسی عملکرد بنیادهای جنگ نرم. تهران: اسرار قلم، ۱۳۸۹، ۱۱۰ ص.

نائینی، علی محمد. اصول و مبانی جنگ نرم. تهران: ساقی، ۱۳۹۱، ۵۶۵ ص.

نباتی، عزت‌الله. جنگ رسانه‌ای. تهران: مرکز آموزشی پژوهشی شهید سپهد صیاد شیرازی، ۱۳۹۱، ۳۶۰ ص.

همایش ملی جنگ نرم. جنگ نرم: مجموعه مقالات برگزیده همایش. مشهد: زلال اندیشه، ۱۳۹۰، ۴۸۷ ص.

ص: ۳۳

ب. مقالات

ب. مقالات

ابدی، علی. «جنگ و تکنولوژی رسانه ای». آزما، ش ۲۴، تیر ۱۳۸۲، ص ۲۳ - ۲۴.

احمدزاده کرمانی، روح الله. «در آمدی بر ماهیت شناسی جنگ نرم پس از انقلاب اسلامی». مطالعات بسیج، ش ۴۳، تابستان ۱۳۸۸، ص ۳۹ - ۵۳.

اسکندری، محمد. «جنگ نرم از توهم توطئه تا حقیقت بنیادین: ضرورت همبستگی در مقابل جنگ نرم». رسالت، ۲۳ اسفند ۱۳۸۸، ص ۲۰.

بابایی، حسین؛ علی قاسمی. «جنگ نرم و دکترین «کمیته جاری»». کیهان، ۲۳ دی ۱۳۸۸، ص ۱۲.

بلالی، هادی. «مختصات جنگ نرم در دیدگاه رهبری انقلاب اسلامی». رسانه، ش ۷۸، تابستان ۱۳۸۸، ص ۲۰۱ - ۲۲۱.

بهرامی، عارف. «بسیج در خط مقدم جبهه جنگ نرم». رسالت، ۵ آذر ۱۳۸۸، ص ۶.

بهشتی پور، حسن. «از صلح سرد تا جنگ نرم: از جنگ گرم تا جنگ سرد». همشهری، ۱۴ تیر ۱۳۸۶، ص ۱۰.

بیچرانلو، عبدالله. «کارکردهای شبکه های تلویزیونی ماهواره ای در جنگ نرم». رسانه، ش ۷۸، تابستان ۱۳۸۸، ص ۱۰۳ - ۱۲۶.

«پنجه در انداختن با ناتوی فرهنگی و جنگ نرم». مسجد، ش ۱۳۷، اردیبهشت ۱۳۸۸، ص ۶۸ - ۷۱.

جمالی، محمدرضا. «نقش دموکراسی غربی در جنگ نرم». جوان، ۲۳ اسفند ۱۳۸۴، ص ۱.

«جنگ نرم امریکا علیه ایران، چیستی و چرایی». منشور جام جم، ش ۱۴۲، ۲۰ خرداد ۱۳۸۶، ص ۱۰.

«جنگ نرم افزار (۲)، ویژه جنگ رسانه ای». مطالعات بسیج، ش ۳۲، پاییز ۱۳۸۵، ص ۱۲۷ - ۱۳۶.

حیدری، الهام. «جنگ نرم، جنگ سخت: تکنیک های کاخ سفید برای اجرای سیاست ها در خاورمیانه». جام جم، ۳۰ آبان ۱۳۸۶، ص ۱۰.

خاشعی، وحید. «درآمدی بر سیاست های رسانه ای مقابله با جنگ نرم». رسانه، ش ۷۸، تابستان ۱۳۸۸، ص ۱۲۷ - ۱۲۱.

ص: ۳۴

خباز، محمدرضا. «الزامات مقابله با جنگ نرم». ضمیمه اعتماد، ۴ بهمن ۱۳۸۸، ص ۲.

خسروانی، عباس. «قربانیان جنگ نرم: نگاهی به استحاله ارزش های دینی در اینترنت و شبکه های ماهواره ای». رسالت، ۳۱ شهریور ۱۳۸۹، ص ۷.

دلدم، اسکندر. «رسانه ملی و جنگ رسانه ای». همبستگی، ۲۲ اسفند ۱۳۸۴، ص ۲، ۷.

ذاکر اصفهانی، علیرضا. «جنگ نرم، از دیروز تا امروز». ایران، ۲۵ مهر ۱۳۸۸، ص ۱۳.

رابی، دیوید. «تهاجم به عراق پیروزی یا شکست جنگ رسانه ای. ترجمه کیواندخت کیوانی». پژوهش و سنجش، ش ۳۴، تابستان ۱۳۸۲، ص ۱۸۷ - ۱۹۸.

«رسانه هایی در خدمت جنگ نرم: تگاهی به شبکه های تلویزیونی لس آنجلسی». کیهان، ۲۵ مهر ۱۳۸۸، ص ۱۰.

رضایی، مهران. «جنگ اطلاعاتی و سرگیجه رسانه ای». ابرار، ۳۰ مهر ۱۳۸۰، ص ۶.

سلطانی فر، محمد. «سناریوهای رسانه ای جنگ لبنان علیه ایران». رسانه، ش ۲، تابستان ۱۳۸۵، ص ۲۷۳ - ۲۸۲.

«سیاست و پیشینه تاریخی جنگ نرم». منشور جام جم، ش ۱۴۲، ۲۰ خرداد ۱۳۸۶، ص ۹.

صادقی، حامد. «جستاری پیرامون جنگ نرم در آیات و روایات». رسانه، ش ۷۸، تابستان ۱۳۸۸، ص ۱۷۳ - ۲۰۰.

«عاشورا و جنگ نرم، رسانه های اموی». مسجد، ش ۱۴۵، دی ۱۳۸۸، ص ۴۰ - ۴۷.

فرخی، رضا. «استراتژی «سرگرم سازی» در جنگ نرم: صدا و سیما و مبارزه بی امان با ناتوی فرهنگی». کیهان، ۲۴ مرداد ۱۳۸۹، ص ۱۰.

فولادی، محمد. «جنگ رسانه ای و رسالت ها». معرفت، ش ۱۰۳، تیر ۱۳۸۵، ص ۳.

فیروز کوهی، مهدی. «جنگ رسانه ای در چالش هسته ای علیه ایران». کیهان، ۳۰ شهریور ۱۳۸۴، ص ۱۲.

قربانی گلشن آبادی، محمد. «تبیین مفهومی، پیشینه تاریخی و تاکتیکهای جنگ نرم: نبردی به قدمت تاریخ بشر». رسالت، ۲ آبان ۱۳۸۸، ص ۲۶.

ص: ۳۵

قلندریان، غلامرضا. «جنگ رسانه ای، رسالت مطبوعاتی داخلی». قدس، ۱۴ تیر ۱۳۸۲، ص ۲.

کافمن، ادوارد. «استراتژی امریکا در جنگ رسانه ای». ترجمه حسن نورایی بیدخت. همشهری، ۱ خرداد ۱۳۸۱، ص ۶.

کاکاوند، عباس. «از جنگ رسانه ای تا جنگ علیه رسانه». رسالت، ۲۱ فروردین ۱۳۸۲، ص ۲.

کوثری، مسعود. «باز خوانی پرونده جنگ رسانه ای در عراق: آمریکا و تیم واکنش سریع رسانه ای». مطالعات خاورمیانه، ش ۵۶، بهار ۱۳۸۸، ص ۳۳ - ۵۴.

ماه پیشانیان، مهسا. «راهکارهای آمریکا برای جنگ نرم با جمهوری اسلامی ایران». عملیات روانی، ش ۱۸، زمستان ۱۳۸۶، ص ۵۷.

ماه پیشانیان، مهسا. «مدیریت احساسات ضد آمریکایی در خاورمیانه: جنگ نرم و دیپلماسی عمومی آمریکا». اطلاعات راهبردی، ش ۶۵، مهر ۱۳۸۷، ص ۲۳ - ۳۶.

متقی، ابراهیم. «مدیریت جنگ نرم در فضای عدم تعادل امنیتی». مطالعات بسیج، ش ۴۳، تابستان ۱۳۸۸، ص ۵۵ - ۷۹.

محبیان، امیر. «در باره قدرت و جنگ نرم». رسالت، ۲۳ شهریور ۱۳۸۹، ص ۱۷.

محمدی فومنی، حسین. «جنگ نرم و پارادایم فرهنگی». رسالت، ۶ بهمن ۱۳۸۸، ص ۸.

محمدی فومنی، حسین. «نقش جنگ نرم در دیپلماسی سیاست خارجی». رسالت، ۱۵ اردیبهشت ۱۳۸۹، ص ۸.

مرادی، حجت اله. «جنگ نرم و نظام ارزش ها». عملیات روانی، سال ۶، ش ۲۲، تابستان ۱۳۸۸، ص ۵ - ۶.

ملکان، مجید. «مکانیسم های جنگ نرم». منشور جام جم، ش ۱۴۲، ۲۰ خرداد ۱۳۸۶، ص ۷.

منصوری، خلیل. «ابعاد جنگ نرم از منظر قرآن». کیهان، ۷ دی ۱۳۸۸، ص ۶.

مهدوی، علی. «ویژگی های جنگ نرم». رسالت، ۱۷ مرداد ۱۳۸۹، ص ۶.

مهرعطا، رضا. «نقش رسانه ها در جنگ نرم». اطلاعات راهبردی، ش ۸۱، بهمن ۱۳۸۸، ص ۴۷ - ۵۹.

ص: ۳۶

موسوی، محمد مهدی. «نگاهی کوتاه به پروژه جنگ نرم، حقیقت هایی که وجود دارند». حمایت، ۲۸ بهمن ۱۳۸۵، ص ۱، ۲.

مولانا، حمید. «جنگ رسانه ای». کیهان، ۱۵ تیر ۱۳۸۵، ص ۱۶.

نائینی، علی محمد. «درآمدی بر ماهیت شناسی جنگ نرم». راهبرد دفاعی، ش ۲۸، بهار ۱۳۸۹، ص ۱ - ۳۲.

نائینی، علی محمد. «شناخت شناسی جنگ نرم از دیدگاه رهبر معظم انقلاب اسلامی». عملیات روانی، ش ۲۴، زمستان ۱۳۸۸، ص ۲۹ - ۷۰.

نوری، محمد. «انتقال بحران به زمین حریف: نگاهی به زوایای رسانه ای جنگ ۳۳ روزه». ایران، ۲۶ مرداد ۱۳۸۷، ص ۱۵.

نوری، محمد. «رسانه ها به جنگ طایفه ای می روند: گشتی در استودیوی دو رسانه آشنای جهان عرب». ایران، ۲۵ بهمن ۱۳۸۵، ص ۷.

هاشمی نژاد، اکرم السادات. «ناتوی فرهنگی یا جنگ نرم». شمیم یاس، ش ۸۵، فروردین ۱۳۸۹، ص ۲۶ - ۳۱.

ص: ۳۷

حماسه سیاسی**اشاره**

حماسه سیاسی

هر چند که نمود عینی و شاخص حماسه سیاسی در سال جاری را می توان در انتخابات های خردادماه امسال مشاهده نمود، اما باید دانست که منظور و مقصود مقام معظم رهبری از حماسه سیاسی در سال جدید، بسی فراتر از انتخابات های مهم پیشرو است. به نظر می آید، منظور از حماسه سیاسی، حرکت مردم و مسئولین، جناح ها و گروه های سیاسی در راستای اهداف بلند انقلاب و به خصوص برقراری وحدت میان آحاد ایرانیان باشد. وحدت کلمه ای که تاکنون رمز پیروزی ایران اسلامی در صحنه های مختلف داخلی و خارجی، اقتصادی، سیاسی و بینالمللی بوده است.

بنابراین حماسه سیاسی در ابعاد داخلی آن را میتوان همان وحدت، همدلی و همبستگی مردم و مسئولین و سپس شرکت باشکوه و گسترده مردم در انتخابات دانست. این اتحاد، همدلی و همکاری آحاد مردم موجب میگردد تا منافع و اقتدار ایران در سطح بین المللی حفظ و تثبیت گردد. در ادامه برخی از کتابها و مقالات انتشار یافته در این موضوع ارائه میگردد:

الف. کتاب ها

الف. کتاب ها

آشنایی با کارشناسان سیاسی و اقتصادی. قم: مرکز پژوهشهای اسلامی صدا و سیما، ۱۳۹۲.

ص: ۳۸

ابتهاج شیرازی، فریبا. از حماسه برترید: معرفی نمونه هایی از زنان سلحشور عرصه های انقلاب اسلامی. به سفارش سازمان بسیج مستضعفین سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، سازمان بسیج جامعه زنان کشور. تهران: موسسه فرهنگی هنری براتا، انتشارات آرمان براتا، ۱۳۹۱، ۱۴۴ ص.

جوانشیر، ف. م. حماسه داد: بحثی در محتوای سیاسی شاهنامه فردوسی. تهران: قلم فردا، ۱۳۸۳، ۳۴۲ ص.

حماسه بصیرت و ایمان ۹ دی نماد قدرت مردمی ایران. به کوشش ستاد بزرگداشت حماسه ی ۹ دی و سازمان بسیج اساتید کشور؛ ناظران علمی حجت الله ایزدی، علی محمد نائینی؛ ویراستار مرتضی مشاکی. تهران: ساقی، ۱۳۹۱، ۲۸۰ ص.

خبازی، مجید. رهیافت (ایده‌هایی برای طرح حماسه سیاسی و حماسه اقتصادی در برنامه‌سازی). قم: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۹۲.

خیری وزوانی، حسن. الزامات و نقش رسانه ملی در تحقق حماسه سیاسی و حماسه اقتصادی. قم: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۹۲.

درافشان، محمدحسین. حماسه سیاسی و حماسه اقتصادی از منظر آیات و روایات. قم: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۹۲.

رضایی، محمدعلی. حماسه نهم دی ۵۷: پیشگامی تربت حیدریه در پیروزی انقلاب اسلامی. تهران: سروش هدایت، ۱۳۸۶، ۲۴۲ ص.

رنجبر، علیرضا. حماسه سیاسی و حماسه اقتصادی در نگاه امام خمینی رحمه الله و مقام معظم رهبری. قم: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۹۲.

سجادی، عبدالقیوم. بررسی برخی از شیوه های تعمیق بینش سیاسی؛ تهیه‌کننده مرکز پژوهش های اسلامی صدا و سیما. قم: بوستان کتاب قم، ۱۳۸۲. ۱۲۰ ص.

سقلاطونی، مریم. پیامهای کوتاه و زیرنویسهای تلویزیونی ویژه حماسه سیاسی و حماسه اقتصادی. قم: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۹۲.

شرفالدین، سید حسین. مفاهیم و دیدگاهها در حوزه حماسه سیاسی و حماسه اقتصادی. قم: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۹۲.

شفیعی سروستانی، ابراهیم. راهبردها و سیاستهای رسانه ملی در تحقق حماسه

ص: ۳۹

سیاسی و حماسه اقتصادی. قم: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۹۲.

موحدی نژاد، محمد. انتخابات، حماسه سبز حضور (با استفاده از آیات و روایات و قانون اساسی). تهران: مرکز فرهنگی درس‌هایی از قرآن، ۱۳۸۴، ۱۲۰ ص.

هاشمی، ایوب و ریحانه هاشمی. حماسه سیاسی و حماسه اقتصادی در ادبیات فارسی. قم: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۹۲.

یاوری وثاق، مهدیه. نقش رسانه در آگاهی‌بخشی سیاسی و اجتماعی. قم: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۹۱. ۱۷۵ ص.

ب. مقالات

ب. مقالات

«انتخاب، مظهر حضور مردم». آشنا خانواده، شماره ۶۹، خرداد ۱۳۸۰، ص ۵۴

«اهمیت حضور مردم از دیدگاه امام خمینی رحمه الله». پیام بانک، شماره ۲۴۹، هفته دوم خرداد ۱۳۷۹، ص ۷.

«بار دیگر، حماسه حضور». شاهد جوان، شماره ۳۷۸، دی ۱۳۸۵، ص ۲۲.

«بیداری مردم، ضرورت حضور». رشد (آموزش قرآن)، شماره ۳۵، زمستان ۱۳۹۰، ص ۲ - ۳.

پرور، اسماعیل. «ویژه نامه انتخابات مجلس هشتم». گلبرگ. ۱۳۸۶، بهمن؛ شماره ۹۵، ص ۸ - ۲۳.

پژوهنده، محمدحسین. «شرط حضور». زائر، شماره ۱۱۹، آبان ۱۳۸۳، ص ۶.

ترکاشوند، حبیب. «حضور مردم در توطئه‌های ۳۲ ساله انقلاب». زمانه، شماره ۹۵، دی ۱۳۸۹، ص ۵.

«تقدیر مقام معظم رهبری از حضور مردم در راهپیمایی ۲۲ بهمن ماه». آسمان، شماره ۴۸، شنبه بیست و هشتم بهمن ۱۳۹۱، ص ۲۶.

«حضور مردم در صحنه با انگیزه الهی». پنجره، شماره ۱۳۰، شنبه بیست و ششم فروردین ۱۳۹۱، ص ۷۶.

«حماسه حضور در انتخابات، وتوی سیاسی غرب است: گفتگو با سید محمد حسینی و عشرت شایق». رسالت، ۱۵ اسفند ۱۳۸۶، ص

۱۷

ص: ۴۰

«حماسه حضور». آشنا خانواده، شماره ۸۹، بهمن ۱۳۸۱، ص ۴۴.

«دشمنان ایران از حضور مردم در پای صندوق های رای متضرر می شوند». گسترش صنعت، شماره ۹۵، شنبه ۲۱ خرداد ۱۳۸۴، ص ۲.

رسایی، حمید. «چگونگی حضور روحانیت در انتخابات». مبلغان شماره ۵۰، اسفند ۱۳۸۲، ص ۸۶ - ۹۹.

زارعی، سعیدالله. «نگاهی اجمالی به مقاطع حساس تاریخ انقلاب: حضور تعیین کننده مردم». زمانه، دوره جدید، شماره ۹۵، دی ۱۳۸۹، ص ۱۰ - ۱۱.

محرابی، ص و زرگس رسولی. «حضور مردم در همه عرصه ها باید دائمی باشد». گسترش صنعت، شماره ۱۸۱، یکشنبه ۲۰ اسفند ۱۳۸۵، ص ۴۰.

مشکوری، ح. «انتخابات مجلس شورای اسلامی، حضور پرشور حماسه ساز». سیاست روز، ۲۷ آذر ۱۳۸۲، ص ۲.

«نهم دی ماه؛ حماسه حضور و وفاداری مردم». پیام انقلاب، شماره ۴۲، دی ۱۳۸۹، ص ۸.

ص: ۴۱

خدمت رسانی

اشاره

خدمت رسانی

یکی از ویژگی های دولت اسلامی در اندیشه سیاسی امام خمینی=، خدمت گذاری است. ایشان در این زمینه می فرماید: «در حکومت اسلامی، حکومت ها باید تابع مردم باشند و حکومت ها برای مردم باشند، نه مردم برای حکومت ها. حکومت اسلامی حکومتی است که باید خدمت گزار مردم باشد.» لذا خدمت گذاری به مردم و جامعه، از ارزش هایی است که در فرهنگ اجتماعی و اخلاقی، نقش مهمی داشته است.

از طرفی، بزرگترین جهاد معنوی که از جمله رموز پایداری، بقاء و تداوم انقلاب اسلامی بوده است، خدمت رسانی به مردم می باشد. بدین منظور سال ۱۳۸۲ به عنوان سال نهضت خدمت رسانی به مردم معرفی گردید تا مسؤولین بیش از پیش کمر خدمت به مردم را بسته و فاصله خود را با مردم کم نموده و با ساده زیستی، قناعت ورزی، عدل گستری و گره گشایی از کار مردم، خود را محبوب خدا و خلق نموده و با فرهنگ سازی خدمت به مردم، تداومگر سیره پیشوایان دینی در انقلاب اسلامی باشند. لازم به ذکر است که خدمت، تنها در حوزه خدمات اقتصادی، صنعتی و یا خدمات اجتماعی به مردم، خلاصه نمی شود، بلکه این واژه، خدمات فرهنگی، تربیتی و نظامی یا انتظامی و حتی خدمات قضائی را نیز شامل می گردد. از این رو، خدمت رسانی از ارکان اساسی هر نظام به شمار می رود و سستی در آن باعث نارضایتی اقشار مردم و حامیان

ص: ۴۲

اصلی نظام می شود. در ادامه برخی از آثار منتشر شده در این موضوع ارائه و معرفی می گردد:

الف. کتاب‌ها

الف. کتاب‌ها

اعتمادی، محمدهادی. حدیث کرامت و خدمت رسانی. تهران: موسسه انتشارات امیرکبیر، شرکت چاپ و نشر بین الملل، ۱۳۸۲، ۱۹۲ ص.

اکبری زبیدی، غلامرضا. جلوه های خدمت رسانی در سیره و سخن امام رضا علیه السلام. مشهد: الشمس، ۱۳۸۲، ۳۱ ص.

بخشیان، ابوالقاسم. نهضت خدمت رسانی در نگاه قرآن و سیره معصومین علیهم السلام همراه داستانهای شگفت از امام خمینی رحمه الله، استاد مطهری و مقام معظم رهبری. قم: هدی، ۱۳۸۹، ۳۳۶ ص.

تقوی، حسین. خدمت رسانی در آموزه های دینی. قم: مشهور، ۱۳۸۲، ۱۲۶ ص.

ذوالقدر، عنایت الله. محورهای اجرائی مدیریت خدمت رسانی. قم: مشهور، ۱۳۸۵، ۲۸۴ ص.

رضوانشهری، علی. چهل حدیث نهضت خدمت رسانی. قم: نشر دانش حوزه، ۱۳۸۳، ۱۸۴ ص.

سعادت مند، رسول. فرهنگ خودسازی و خدمت رسانی از دیدگاه امام خمینی رحمه الله. قم: تسنیم، ۱۳۸۶، ۶۴۰ ص.

شایان، مهدی. مریم یحیی پور. بسیج خدمت رسانی. اصفهان: شمیم معرفت، ۱۳۹۱، ۶۴ ص.

شریفی، محمود. کلیدهای خدمت رسانی. قم: سازمان تبلیغات اسلامی، پژوهشکده باقرالعلوم علیه السلام، انتشارات نورالسجاد، ۱۳۹۱، ۱۴۸ ص.

عابدینی مطلق، کاظم. دیدگاه های امام علی علیه السلام در نهج البلاغه پیرامون خدمت رسانی. قم: فراگفت، ۱۳۸۲، ۱۲۵ ص.

عزیزی، مجتبی. تحقیقی در ابعاد مختلف نهضت خدمت رسانی به مردم. تهران: سازمان عقیدتی سیاسی نیروی انتظامی، معاونت سیاسی، ۱۳۸۲، ۹۸ ص.

ص: ۴۳

عقیلی پور، جواد. نهضت خدمات رسانی به مردم از دیدگاه امام علی علیه السلام. تهران: عابد، ۱۳۸۲، ۶۴ ص.

علی برجی، یعقوب. خدمت رسانی از دیدگاه قرآن. تهران: آیه حیات، ۱۳۸۳، ۲۳۲ ص.

غفاری، طاهره. خدمت رسانی میراثی ماندگار. مشهد: ضریح آفتاب، ۱۳۸۹، ۱۱۷ ص.

قوامی، صمصام الدین. وظایف ائمه جمعه در نهضت خدمت رسانی. تهران: شورای سیاستگذاری ائمه جمعه، معاونت فرهنگی، ۱۳۸۴، ۳۸۳ ص.

کافی، محمدرضا. مصادیق خدمت در نهضت خدمت رسانی به مردم. قم: زلال کوثر، ۱۳۸۲، ۱۰۴ ص.

کریمی لنگرودی، علی. محورهای فرهنگ سازی مدیریت خدمت رسانی. قم: مشهور، ۱۳۸۵، ۲۲۳ ص.

لاجوردی، سیدعدنان. خدمت رسانی به مردم از دیدگاه قرآن و نهج البلاغه. تهران: بنیاد نهج البلاغه، ۱۳۹۰، ۱۱۲ ص.

محمدی همدانی، اصغر، چهل حدیث خدمت رسانی. تهران: گلزار کتاب، ۱۳۸۲، ۹۱ ص.

منیری، احمد. مطالبات مردم و ابعاد خدمت رسانی. قم: سید جمال الدین اسدآبادی، ۱۳۸۲، ۱۳۵ ص.

نهایندی، علی. فرهنگ خدمت رسانی. مشهد: آستان قدس رضوی، شرکت به نشر: سازمان فرهنگی و تفریحی شهرداری مشهد، ۱۳۸۲، ۲۶۹ ص.

نهایندی، علی، اصلها و عرصه ها در نهضت خدمت رسانی. مشهد: سنبله، ۱۳۸۲، ۲۲۳ ص.

نیلی پور، مهدی. چهل حدیث امداد نجات و خدمت رسانی. اصفهان: مرغ سلیمان، ۱۳۹۰، ۴۸ ص.

ب. مقالات

ب. مقالات

اصغری، محمود. «مبانی و اهداف خدمت رسانی از نگاه رهبری». اندیشه حوزه، ش ۴۳ - ۴۴، آذر اسفند ۱۳۸۲، ص ۴۱ - ۶۵.

ص: ۴۴

پژوهنده، محمدحسین. «موانع درونی خدمت رسانی». اندیشه حوزه، ش ۴۳ - ۴۴، آذر اسفند ۱۳۸۲، ص ۱۵۳ - ۱۶۹.

پهلوانی، محمد. «خدمت رسانی و دشمنان». رسالت، ۷ بهمن ۱۳۸۵، ص ۲.

«تحقیق نهضت خدمت رسانی، پیش شرط توسعه». نگهبان، ش ۷۸، مهر ۱۳۸۲، ص ۴ - ۵.

«جایگاه نهضت خدمت رسانی در چشم انداز آینده». یاد یاران، دوره جدید، ش ۶، فروردین ۱۳۸۳، ص ۵.

حق پناه، رضا. «گذری بر اصول و معیارهای خدمت رسانی در اندیشه امام خمینی». اندیشه حوزه، ش ۴۳ - ۴۴، آذر اسفند ۱۳۸۲، ص ۱۵ - ۴۰.

حمزه لو، احمد. «چالشها و موانع خدمت رسانی». تدبیر، ش ۱۴۹، مهر ۱۳۸۳، ص ۳۰ - ۳۲.

حنیفی، شهرام. «رقابت در خدمت رسانی». حمایت، ۵ خرداد ۱۳۸۴، ص ۱.

خاتمی، احمد. «نهضت خدمت رسانی به مردم». شما، ۱ خرداد ۱۳۸۲، ص ۱۳.

خدایی، علی اکبر. «پیامبر اعظم و خدمت رسانی به هموعان خود». فرهنگ یزد، ش ۲۹، زمستان ۱۳۸۵، ص ۱۴۴ - ۱۵۰.

دارابی، علی. «نهضت خدمت رسانی ضرورت‌ها و راهکارها». سیاست روز، ۷ اردیبهشت ۱۳۸۲، ص ۱ و ۲؛ ۸ اردیبهشت ۱۳۸۲، ص ۱ و ۲.

«راهکارهای تحقق نهضت خدمت رسانی به مردم». شما، ش ۳۰۹، ۱۳ اردیبهشت ۱۳۸۲، ص ۱۵.

رکنی، محمدباقر. «آسیب شناسی وضعیت خدمت رسانی». پاسدار اسلام، ش ۲۷۰، خرداد ۱۳۸۳، ص ۳۶ - ۳۹؛ ش ۲۷۱، تیر ۱۳۸۳، ص ۳۸ - ۴۱.

رکنی، محمدباقر. «تعامل فرهنگ خدمت رسانی به مردم با فرهنگ شهادت». پاسدار اسلام، ش ۲۶۶، بهمن ۱۳۸۲، ص ۳۶ - ۴۰.

روحانی، حسن. «نهضت خدمت رسانی از شعار تا کردار». راهبرد، ش ۳۳، پاییز ۱۳۸۳، ص ۷ - ۳۰.

«زیرساختهای نهضت خدمت رسانی به مردم». آفرینش، ۱۳ خرداد ۱۳۸۲، ص ۱.

سبحانی، محمدرضا. «از خدمت رسانی تا کارآمدی». سیاست روز، ۲۲ دی ۱۳۸۲، ص ۵.

ص: ۴۵

- سبحانی نیا، محمد. «راه و رسم زندگی (۷) خدمت‌رسانی به مردم». معارف اسلامی، ش ۶۹، مهر - آذر ۱۳۸۶، ص ۴۹ - ۵۸.
- سیدنژاد، میرصادق. «نهضت خدمت‌رسانی به مردم: حکومت و خدمت‌رسانی (۲)». گلبرگ، شماره ۴۵، آذر ۱۳۸۲، ص ۱۵ - ۲۴.
- سیدنژاد، میرصادق. «نهضت خدمت‌رسانی به مردم: حکومت و خدمت‌رسانی». گلبرگ، شماره ۴۴، آبان ۱۳۸۲، ص ۱۷ - ۲۷.
- سیدنژاد، میرصادق. «نهضت خدمت‌رسانی به مردم: خدمت‌رسانی در سیره معصومان علیه السلام (۱)». گلبرگ، شماره ۴۶، دی ۱۳۸۲، ص ۱۵ - ۲۴.
- سیدنژاد، میرصادق. «نهضت خدمت‌رسانی به مردم: خدمت‌رسانی در سیره معصومان علیه السلام (۲)». گلبرگ، شماره ۴۷، بهمن ۱۳۸۲، ص ۱۵ - ۳۱.
- سیدنژاد، میرصادق. «نهضت خدمت‌رسانی به مردم: خدمت‌رسانی در کلام امام خمینی رحمه الله و مقام معظم رهبری». گلبرگ، شماره ۴۸، اسفند ۱۳۸۲، ص ۱۵ - ۳۹.
- سیدنژاد، میرصادق. «نهضت خدمت‌رسانی به مردم: مردم و خدمت‌رسانی». گلبرگ، شماره ۴۳، مهر ۱۳۸۲، ص ۱۵ - ۲۴.
- «سیره بزرگان: خدمت‌رسانی به مردم». مسجد، ش ۷۰، مهر ۱۳۸۲، ص ۲۷ - ۲۹.
- شریعتی، علی. «تاملی بر آداب و آثار خدمت‌رسانی به مردم». یاد یاران، دوره جدید، ش ۱۵ - ۱۴، آذر و دی ۱۳۸۳، ص ۴ - ۵.
- شیخ موحد، علی. «خدمت‌رسانی اصول و آثار». اندیشه حوزه، ش ۴۳ - ۴۴، آذر اسفند ۱۳۸۲، ص ۶۶ - ۸۶.
- شیرکوند، شهرام. «آیین خدمت‌رسانی از دیدگاه امام علی علیه السلام». مسجد، ش ۷۴، بهمن ۱۳۸۲، ص ۴۸ - ۵۱.
- طورانی، محمدرضا. «جایگاه امنیت در نهضت خدمت‌رسانی». توسعه، ۱۱ بهمن ۱۳۸۲، ص ۲.
- ظهیری، مجید. «موانع بیرونی نهضت خدمت‌رسانی (پدیدارشناسی)». اندیشه حوزه، ش ۴۳ - ۴۴، آذر اسفند ۱۳۸۲، ص ۱۷۰ - ۱۸۲.
- کریمی نیا، محمدمهدی. «خدمت‌رسانی در سیره و گفتار امیرالمومنین». معرفت،

ص: ۴۶

ش ۷۳، دی ۱۳۸۲، ص ۹۹ - ۱۰۶.

کریمی نیا، محمدمهدی. «فرهنگ ایثار و خدمت رسانی در سیره حضرت امام علی علیه السلام». فرهنگ عمومی، ش ۳۹، تابستان ۱۳۸۳، ص ۶۳ - ۷۰.

«گفتمان خدمت رسانی». یادیاران، دوره جدید، ش ۸، خرداد ۱۳۸۳، ص ۴.

محمدی اشتهاردی، محمد. «خدمت رسانی در سیره پیشوایان». پاسدار اسلام، ش ۲۶۰، مرداد ۱۳۸۲، ص ۱۴ - ۱۷.

مرادخانی زاویه، قهرمان. «شرحی بر گفتمان خدمت رسانی و آبادانی». جوان، ۲۷ مهر ۱۳۸۳، ص ۲.

مرادی، خدارحم. «خدمت رسانی در سیره امام رضا علیه السلام». قدس، ۲۵ آذر ۱۳۸۳، ص ۳.

مهدی پور، محمود. «مبلغان و نهضت خدمت رسانی». مبلغان، ش ۴۲، ربیع الثانی ۱۴۲۴ه. ق، ص ۳ - ۹.

موسوی، محمدمهدی. «خدمت رسانی به مردم، راه تحقق مهرورزی». حمایت، ۱۸ مهر ۱۳۸۴، ص ۲.

نظام زاده، محمدعلی. «جایگاه و نقش نهادهای خیریه در خدمت رسانی». وقف میراث جاویدان، ش ۴۶، تابستان ۱۳۸۳، ص ۱۴ - ۱۷.

«نهضت خدمت رسانی و تحقق عدالت اجتماعی». یاد یاران، دوره جدید، ش ۵، اسفند ۱۳۸۲، ص ۲۹.

نوری کرمانی، محمدمامیر. «نقش فرهنگ در عرصه خدمت رسانی». اندیشه حوزه، ش ۴۳ - ۴۴، آذر اسفند ۱۳۸۲، ص ۲۰۵ - ۲۳۱.

ص: ۴۷

مشارکت سیاسی

اشاره

مشارکت سیاسی

مشارکت مردم در امور سیاسی و اجتماعی، یکی از مباحث مهم علوم سیاسی است. این مشارکت در درجه اول از طبع اجتماعی انسان ریشه می‌گیرد. مشارکت در امور اجتماعی، نوعی تعهد و قبول مسئولیت فردی و اجتماعی است که همه افراد انسانی ناگزیر به پذیرش آن هستند. این تعهد و مسئولیت ممکن است یا در قالب فعالیت‌های معین صورت گیرد، مانند بسیاری از رفتارهای اخلاقی و اجتماعی، و یا ساختار حقوقی و اقتصادی به خود بگیرد. مشارکت سیاسی به عنوان امری ترین و توسعه یافته ترین مدل مشارکت جمعی به معنای مساعی سازمان یافته شهروندان برای انتخاب مسؤولان خویش، شرکت مؤثر در فعالیت‌ها و امور اجتماعی و سیاسی و تاثیر گذاشتن بر ترکیب هدایت سیاسی دولت است. پس مشارکت سیاسی را می‌توان کوشش سازمان یافته مردم درباره حکومت و سیاست دانست.

از سوی دیگر، نظامهای سیاسی بر پایه اعتماد عمومی و اراده مردم استوار می‌گردند و استمرار و اقتدار آنها وابسته به مشارکت و دخالت مردم است. این مشارکت در قالب‌های مختلفی شکل می‌گیرد؛ از جمله شرکت مردم در انتخابات و همه‌پرسیها و حساسیت نسبت به نوع جریان امور در کشور و میزان دلبستگی آنها به نظام حاکم بر جامعه و حمایت از آن. لذا حضور حداکثری در انتخابات و حضور همیشگی در صحنه، همواره در توصیه‌های رهبر معظم انقلاب مورد تاکید قرار گرفته است. در ادامه برخی از آثار که این موضوع را دستمایه پژوهش خود قرار داده اند، معرفی می‌گردد:

ص: ۴۸

الف. کتاب‌ها

الف. کتاب‌ها

- آراسته خو، محمد. مشارکت سیاسی در ایران: تاریخچه موانع و مشکلات جامعه شناختی آن. تهران: آزاداندیشان، ۱۳۷۹، ۳۳۳ ص.
- اکبری، کمال. مشروعیت و مشارکت سیاسی در جمهوری اسلامی ایران. قم: دفتر نشر معارف، ۱۳۸۴، ۲۳۲ ص.
- پناهی، محمدحسین. جامعه شناسی مشارکت سیاسی زنان. تهران: دانشگاه علامه طباطبائی، ۱۳۸۶، ۲۸۱ ص.
- حسینی، محمد. انتخاب نهم: گفت و گوهایی درباره نهمین انتخابات ریاست جمهوری. قم: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۸۴، ۲۰۴ ص.
- حسینی، علی اصغر. مشارکت سیاسی از دیدگاه امام خمینی رحمه الله. قم: حبيب، ۱۳۸۱، ۲۲۶ ص.
- خداوردی، علی. مشارکت عمومی و همبستگی ملی. تهران: سازمان عقیدتی سیاسی نیروی انتظامی، معاونت سیاسی، ۱۳۸۴، ۱۰۷ ص.
- خدایاری، ناصر. ایدئولوژی و بسیج سیاسی در انقلاب اسلامی ایران. تبریز: موسسه آموزش عالی نبی اکرم صلی الله علیه و آله، ۱۳۷۹، ۲۲۱ ص.
- خمینی، روح الله. انتخابات سالم در پرتو رهنمودهای امام خمینی رحمه الله. قم: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۸۶، ۴۱ ص.
- خمینی، روح الله. جایگاه مردم در نظام اسلامی از دیدگاه امام خمینی رحمه الله. تهران: موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی رحمه الله، ۱۳۷۹، ۲۴۴ ص.
- دارابی، مسعود. جامعه‌شناسی مشارکت سیاسی زنان. تهران: اندیشه ظهور، ۱۳۸۹، ۱۸۰ ص.
- دستداده، زین العابدین. نقش متقابل توسعه و مشارکت سیاسی با مجلس شورای اسلامی. تهران: امید، ۱۳۹۰، ۳۰۴ ص.
- سرآبادانی، مسعود. بررسی میزان نارضایتی سیاسی دانشجویان دانشگاه تهران و تاثیر عامل مشارکت سیاسی بر آن. تهران: اجتماع، ۱۳۸۵، ۱۴۸ ص.
- سقلاطونی، مریم. پیامهای کوتاه و زیرنویس‌های ویژه انتخابات مجلس. قم: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۹۰، ۹۵ ص.
- شاکر، مجتبی. رسانه‌های جمعی و انتخابات ریاست جمهوری. قم: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۸۴، ۲۱۴ ص.

ص: ۴۹

- شمس الدین، محمد مهدی. حدود مشارکت سیاسی زنان از دیدگاه اسلام. ترجمه محسن عابدی. تهران: بعثت، ۱۳۷۶، ۱۵۴ ص.
- صالحی، محمد جواد. دموکراسی و اعتبار رای اکثریت در اسلام. قم: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۸۳، ۱۱۷ ص.
- صالحی، محمد جواد. ویژگی‌ها و اهداف تبلیغات انتخاباتی. قم: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۸۶، ۹۵ ص.
- عبداله، عبدالمطلب. تحلیل رفتار رایدهی در ایران: مطالعه موردی شهروندان تهرانی در انتخابات سال ۱۳۸۸-۱۳۸۷. تهران: دانشگاه امام صادق علیه السلام، ۱۳۹۱، ۳۸۰ ص.
- عیوضی، محمدرحیم. مشارکت سیاسی در جمهوری اسلامی ایران. تهران: مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۸۵، ۲۷۱ ص.
- غفاری، غلامرضا. جامعه‌شناسی مشارکت. تهران: نزدیک، ۱۳۸۶، ۲۹۵ ص.
- فاطمی، عباس. تاملی بر مشارکت سیاسی اجتماعی زنان قبل و بعد از انقلاب اسلامی ایران (۱۳۳۲ - ۱۳۸۰). تهران: رمز: نوآوران ایران، ۱۳۸۴، ۲۵۳ ص.
- کریمی، سعید. توسعه سیاسی: رسانه و راه‌های تقویت مشارکت مردم در صحنه‌های سیاسی و اجتماعی. قم: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۸۰، ۱۵۱ ص.
- معمار، رحمت‌الله. جامعه‌شناسی مشارکت سیاسی: تحلیل درون‌کشوری از مشارکت انتخاباتی در ایران. تهران: امیرکبیر، ۱۳۹۱، ۳۱۹ ص.
- میلبرث، لستر و لیل گوئل. مشارکت سیاسی. ترجمه رحیم ابوالحسنی. تهران: میزان، ۱۳۸۶، ۲۴۰ ص.
- نژادبهرام، زهرا. موانع مشارکت سیاسی زنان در ایران. تهران: رسانه‌س، ۱۳۸۸، ۳۸۴ ص.
- نگروپونت، جان دی. قدرت نرم و تهدید سخت: ارزیابی تهدیدات دولت آمریکا (۲۰۰۹-۲۰۰۷). مترجمان محمد عباسی، سید حمیدرضا سیدی. تهران: دانشگاه امام صادق علیه السلام، ۱۳۹۰، ۲۶۶ ص.
- نوربخش، سیدمسعود. تحول در الگوی مشارکت زنان در ایران. اصفهان: گفتمان اندیشه معاصر، ۱۳۹۰، ۲۵۰ ص.
- هاشمی، طه. امام خمینی و نقش مشارکتی مردم در نظام سیاسی. تهران: شهاب ثاقب، ۱۳۸۵، ۱۵۸ ص.
- همراه با انتخابات: سیاست‌گذاری‌ها، پیشنهادها، برنامه‌های و دست‌مایه‌های رسانه‌ای.

ص: ۵۰

گروهی از پژوهشگران. قم: مرکز پژوهش های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۸۶، ۱۶۰ ص.

همگام با انتخابات: مجموعه رهنمودها، توصیه ها، زیرنویس ها و پیام مجری.. قم: مرکز پژوهش های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۸۴، ۱۱۲ ص.

ب. مقالات

ب. مقالات

اخترشهر، علی. «مشارکت سیاسی و نقش آن در تامین امنیت ملی». معرفت، ش ۱۳۱، آبان ۱۳۸۷، ص ۷۳ - ۸۶.

ارسطا، محمدجواد. «زن و مشارکت سیاسی». علوم سیاسی، سال ۱، ش ۱، تابستان ۱۳۷۷، ص ۱۳۷ - ۱۵۵.

اسحاقی، حسین. «مبانی آزادی و مشارکت سیاسی در حکومت اسلامی». رواق اندیشه. ۱۳۸۲، بهمن؛ شماره ۲۶: ۳۰ - ۹.

اسلامی، حسن. «نقش امر به معروف و نهی از منکر در مشارکت سیاسی». خردنامه همشهری، ش ۱۵، ۶ اسفند ۱۳۸۲، ص ۹ - ۱۰، ۱۱.

اصغری، عبدالمجید. «مشارکت سیاسی، حرکتی دشوار در گردونه فزونخواهی جریانهها». کیهان هوایی، ش ۱۲۱۵، ۲۶ دی ۱۳۷۵، ص ۱۲-۱۳.

اکبری، کمال. «مکانیزم های مشارکت سیاسی در قانون اساسی». رواق اندیشه. شماره ۳۹، اسفند ۱۳۸۳، ص ۴۰ - ۲۸.

آل غفور، محمد تقی؛ فاطمه کاشف الغطاء. «تاثیر شرایط اجتماعی- اقتصادی بر مشارکت سیاسی زنان در ایران». بانوان شیعه، ش ۲۰، تابستان ۱۳۸۸، ص ۱۴۹ - ۱۸۵.

بنی هاشمی، قاسم. «سنجش کارآیی ابزارهای مشارکت سیاسی». مطالعات راهبردی، ش ۴، تابستان ۱۳۷۸، ص ۲۰۰ - ۲۰۷.

پیشگاهی فرد، زهرا؛ محمد زهدی گهر پور. «بررسی جایگاه و نقش زنان خاورمیانه در مشارکت سیاسی». زن و جامعه، ش ۱، بهار ۱۳۸۹، ص ۲۵ - ۴۴.

تقوی، محمدناصر. «تاثیر انواع «مشروعیت» در «مشارکت سیاسی» با نگاهی به مشروعیت حکومت دینی و نظریه های ولایت فقیه». حکومت اسلامی، ش ۲، تابستان ۱۳۸۰، ص ۱۸۹ - ۲۰۸.

جاوید، محمد جواد. «مشارکت سیاسی، پیامدها، بحرانها». قدس، ۲۶ اردیبهشت ۱۳۸۵، ص ۱۱.

ص: ۵۱

جزایری، محمدعلی؛ فاطمه کاشف الغطا. «فصل جدید مشارکت سیاسی زنان در ایران: با تاکید بر دیدگاه امام خمینی». بانوان شیعه، ش ۱۸، زمستان ۱۳۸۷، ص ۱۴۷ - ۱۸۰.

حسینی مازندرانی، موسی. «دیدگاه قرآن درباره مشارکت سیاسی زنان». پژوهشهای قرآنی، ش ۲۵، ۲۶، بهار و تابستان ۱۳۸۰، ص ۱۷۰ - ۱۸۳.

خان محمدی، کریم. «تعیین اجتماعی مشارکت سیاسی زنان در اندیشه معاصر تشیع». شیعه شناسی، ش ۱۹، تابستان ۱۳۸۶، ص ۳۷ - ۶۶.

خوش چشم آرانی، حسن. «جلوه های مشارکت سیاسی و اجتماعی با تاکید بر مسئله شورا». اندیشه صادق، ش ۲، بهار ۱۳۸۰، ص ۷۲ - ۸۰.

دیلمی، احمد. «مشارکت سیاسی در اندیشه اسلام و غرب». اندیشه حوزه، سال ۴، ش ۴، بهار ۱۳۷۸، ص ۹۰ - ۱۱۶.

رحیمی بویراحمدی، حشمت الله. «دموکراسی و فرهنگ مشارکت سیاسی مطلوب». ابرار، ۱۰ آبان ۱۳۷۵، ص ۵.

زرگوشی، امیر. «عوامل موثر بر مشارکت سیاسی جوانان». فرهنگ ایلام، ش ۱۵، پاییز ۱۳۸۲، ص ۳۸ - ۴۴.

«زن سیاسی: بررسی مشارکت سیاسی زنان در ایران». اقتصاد ایران، ش ۷۷، تیر ۱۳۸۴، ص ۳۰.

ساسانی، حبیب. «مشارکت سیاسی، غایت قانون اساسی». منشور رسالت، ش ۶۲، ۲۲ خرداد ۱۳۸۴، ص ۱۵.

«سیمای عمومی دولت اسلامی: نگاهی به مفهوم مشارکت سیاسی در اندیشه ایرانی». اطلاعات حکمت و معرفت، ش ۵، مرداد ۱۳۸۶، ص ۲۸ - ۳۵.

شریعتی رودسری، مصطفی. «جوانان و مشارکت سیاسی». تربیت، سال ۱۴، ش ۲، آبان ۱۳۷۷، ص ۲۶ - ۲۹.

شیرودی، مرتضی. «مشارکت سیاسی: فرایندها و برآیندها». رواق اندیشه، شماره ۴۱، اردیبهشت ۱۳۸۴، ص ۲۴ - ۳.

عالی زاد، اسماعیل. «مشارکت سیاسی و تنوع رفتار رأی دهندگان». فرهنگ اندیشه، ش ۲۶، ۲۷، تابستان و پاییز ۱۳۸۷، ص ۱۱۹ - ۱۴۱.

غروی نائینی، نهله. «مشارکت سیاسی زنان صدر اسلام». مطالعات راهبردی زنان، ش ۴۶، زمستان ۱۳۸۸، ص ۱۹۶ - ۲۲۴.

ص: ۵۲

فتحی، ربابه. «بررسی عوامل موثر بر مشارکت سیاسی جوانان شهر رشت». فرهنگ گیلان، ش ۵، ۶، بهار، تابستان ۱۳۷۹، ص ۱۰۹ - ۱۱۳.

فولادی، محمد. «مشارکت سیاسی در نظام مبتنی بر ولایت مطلقه فقیه». معرفت، ش ۲۱۷، تیر ۱۳۸۷، ص ۸۷ - ۱۰۴.

فیرحی، داوود. «مفهوم مشارکت سیاسی». علوم سیاسی، سال ۱، ش ۱، تابستان ۱۳۷۷، ص ۳۸ - ۶۹.

فیض اللهی، علی. «مشارکت سیاسی جوانان». فرهنگ ایلام، ش ۵، ۶، بهار، تابستان ۱۳۸۰، ص ۳۷ - ۴۶.

قاسمی، وحید. «متغیرهای فرهنگی - اجتماعی موثر بر مشارکت سیاسی زنان در استان اصفهان». فرهنگ اصفهان، ش ۲۴، تابستان ۱۳۸۱، ص ۸۰ - ۸۷.

کمالی اردکانی. «مشارکت سیاسی در اسلام و نظام جمهوری اسلامی». نگهبان انقلاب اسلامی، سال ۵، ش ۴۳، خرداد ۱۳۷۶، ص ۲۶ - ۲۹.

لک زایی، شریف. «الگوی مشارکت سیاسی در نظریه های ولایت فقیه». علوم سیاسی، ش ۲۰، زمستان ۱۳۸۱، ص ۱۳۵ - ۱۵۹.

محمدی اصل، عباس. «انتخابات و مشارکت سیاسی». گزارش، ش ۱۶۱، اسفند ۱۳۸۳، ص ۲۶ - ۲۷.

مرادی، جواد. «مشارکت سیاسی اجتماعی زنان از دیدگاه امام خمینی». نامه قم، ش ۵، ۶، بهار، تابستان ۱۳۷۸، ص ۱۲۳ - ۱۳۷.

«مشارکت سیاسی زنان در اندیشه امام خمینی رحمه الله». کیهان فرهنگی، ش ۱۵۶، مهر ۱۳۷۸، ص ۷۶ - ۷۹.

مصفا، نسرین حاج. «مشارکت سیاسی زنان». سیاست خارجی، سال ۹، ش ۲، تابستان ۱۳۷۴، ص ۶۰۵ - ۶۴۷.

مظفری، افسانه. «بررسی نقش تلویزیون در ایجاد (افزایش) مشارکت سیاسی مردم در انتخابات دهم ریاست جمهوری با بررسی مناظره ها». مطالعات رسانه ای، ش ۸، بهار ۱۳۸۹، ص ۱۴۱ - ۱۶۲.

«نظام سیاسی اسلام، الگوهای مناسب مشارکت سیاسی کدامند؟». کیهان هوایی، ش ۱۱۶۸، ۱۸ بهمن ۱۳۷۴، ص ۱۲ - ۱۳، ۲۱.

ص: ۵۳

منافع ملی**اشاره****منافع ملی**

مجموع تدابیر یک دولت، به قصد دفاع از منافع یک ملت و یا دفاع از منافع مجموع اقوام ساکن آن کشور را، اقدامی در جهت تامین منافع ملی تعریف نموده اند. منافع ملی مفهوم اساسی سیاست خارجی است. این مفهوم در برگیرنده تمامی ارزشهای ملی است و عبارت است از هدف های عام و دائمی که ملت و دولت در راه تحقق آنها فعالیت می کنند. بنابراین منافع ملی امری دائمی و دارای رابطه مستقیم با سیاست خارجی است.

منافع ملی از جمله ارزشهای سیاسی است که می تواند سبب ایجاد قدرت و کاربرد آن جهت اعتلای کشور گردد. از سوی دیگر، منافع ملی تنها عامل ایجاد انسجام و وحدت ملی و برخاسته از ارزشهای ملی و بیان و تجلی آن است. باور به منافع و ضرورت پیگیری آن از سوی حکومتها، باوری دیرین در اندیشه و سیاست است. اندیشمندان و سیاستمداران جهان همواره پیگیری منافع را هدف اصلی حکومتها پنداشته اند. در ادامه برخی از منابع مرتبط با این حوزه ارائه می گردد:

الف. کتاب ها

الف. کتاب ها

امیراحمدیان، بهرام. دریای خزر، امنیت روسیه و منافع ملی ایران. تهران: قومس، ۱۳۸۸، ۲۳۰ ص.

ص: ۵۴

- چلداوی، زینب. تجدیدنظرطلبان: تجدیدنظرطلبان و تضییع حقوق و منافع ملی. تهران: ساحل اندیشه تهران، ۱۳۸۹، ۳۳ ص.
- حلیم زمهریر، ابوالفضل. تضاد منافع ایران و آمریکا در انرژی خلیج فارس. تهران: مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۹۰، ۴۵۵ ص.
- رنجبر، مقصود. منافع ملی در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران. تهیه شده در انجمن معارف اسلامی ایران. قم: آیت عشق، ۱۳۸۲، ۲۵۶ ص.
- صباغ پور، علی اصغر. بررسی نظری منافع فردی و منافع جمعی. تهران: دانشگاه آزاد اسلامی، معاونت پژوهشی، دفتر گسترش تولید علم: مجمع تشخیص مصلحت نظام، مرکز تحقیقات استراتژیک، ۱۳۸۷، ۲۸۴ ص.
- علی بخشی، ابراهیم و محمدحسن بیات. مبانی نظری منافع ملی. تهران: سازمان عقیدتی سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران، نشر آجا، ۱۳۸۸، ۲۳۱ ص.
- کلهر، محمدتقی. منافع ملی جمهوری اسلامی ایران و امنیت خلیج فارس. اراک: نشر نویسنده، ۱۳۹۱، ۱۵۲ ص.
- کیانی، داوود. منافع ملی جمهوری اسلامی ایران. تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی، ۱۳۸۶، ۲۳۰ ص.
- محمدی، محمود. اثر مأموریت های جدید ناتو بر منافع و امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران. تهران: مجمع تشخیص مصلحت نظام، مرکز تحقیقات استراتژیک، ۱۳۸۸.
- مسقطی، عبدالخالق. جنگ دوم خلیج فارس و منافع ملی جمهوری اسلامی ایران. تهران: انتشارات رسانه تخصصی، ۱۳۸۹، ۱۷۶ ص.
- معنوی، احمد. سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران در بستر منافع ملی (با نگاهی بر روابط ایران و عربستان). تهران: کتاب دانشجو، ۱۳۸۷، ۱۸۰ ص.
- نخعی، هادی. توافق و تزاخم منافع ملی و مصالح اسلامی: بررسی تطبیقی سیاست خارجی دولت های ملی و اسلامی. تهران: وزارت امور خارجه، موسسه چاپ و انتشارات، ۱۳۷۶.

ص: ۵۵

ب. مقالات

ب. مقالات

«آینده صادرات نفت خام ایران و منافع ملی». اقتصاد انرژی، شماره ۱۲۰، آبان ۱۳۸۸، ص ۴۵.

پوراحمدی، حسین. «حضور و اهداف امریکا در خاورمیانه و منافع ملی جمهوری اسلامی ایران». رهیافت های سیاسی و بین المللی، شماره ۱۵، پاییز ۱۳۸۷، ص ۴۹.

پوراحمدی، حسین، مهدی ذوالفقاری. «دیپلماسی انرژی و منافع ملی جمهوری اسلامی ایران». دانش سیاسی، شماره ۱۰، پاییز و زمستان ۱۳۸۸، ص ۵.

درخشان، مسعود. «اوپک و منافع ملی». مجلس و پژوهش، ش ۳۴، تابستان ۱۳۸۱، ص ۱۸۹ - ۲۳۴.

درویشی، فرهاد، محمد فردی تازه کند. «مفهوم منافع ملی در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران». فصلنامه بینالمللی ژئوپلیتیک، شماره ۱۳، پاییز و زمستان ۱۳۸۷، ص ۱۰۲-۱۳۶.

دهقانی فیروزآبادی، سیدجلال. «آزادی اندیشه و منافع ملی جمهوری اسلامی ایران». معارف، شماره ۹۵، زمستان ۱۳۹۱، ص ۸۲.

رنجبر، مقصود. «اهداف و منافع ملی در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران». علوم سیاسی، ش ۲۰، زمستان ۱۳۸۱، ص ۴۵ - ۶۶.

رهپیک، حسین. «جایگاه منافع ملی در سیستم حقوقی ایران». مطالعات راهبردی، شماره ۱۲، تابستان ۱۳۸۰، ص ۸۱.

رئیس نیا، فریبرز. «بهره وری تولید، رفاه اجتماعی و منافع ملی». صنعت حمل و نقل، ش ۲۳۰، شهریور ۱۳۸۲، ص ۱۰ - ۱۱.

ستوده، محمد. «جهانی شدن و منافع ملی جمهوری اسلامی ایران». علوم سیاسی، ش ۲۰، زمستان ۱۳۸۱، ص ۱۱ - ۲۸.

عباس زاده، مسعود. «امنیت و منافع ملی، فراتر از خواسته های جناحی و سیاسی». رسالت، ۲۴ دی ۱۳۷۷، ص ۲.

عسکری، محمود. «منافع ملی در عصر جهانی شدن». مطالعات راهبردی، سال ۴، ش ۱، ۲، بهار، تابستان ۱۳۸۰، ص ۹۵ - ۱۱۷.

ص: ۵۶

عطارزاده، مجتبی. «دگرپذیری سیاسی و منافع ملی». مطالعات راهبردی، ش ۴، تابستان ۱۳۷۸، ص ۵۳ - ۸۲.

علیدوستی، ناصر. «منافع ملی در معاهدات و اسناد تجارت بین الملل». مطالعات راهبردی، شماره ۳۶، تابستان ۱۳۸۶، ص ۳۲۳ - ۳۴۸.

فرج‌اللهی، قاسم. «چشم انداز منافع ملی در فرایند توسعه سیاسی و اقتصادی». کیهان هوایی، ش ۱۲۰۴، ۹ آبان ۱۳۷۵، ص ۱۸ - ۱۹، ۲۱.

قبادی، خسرو. «ضرورتها و بایسته های منافع ملی در نظام جمهوری اسلامی ایران». دین و ارتباطات، شماره ۲۶، تابستان ۱۳۸۴، ص ۱۰۹.

قریب، یوسف. «دریای خزر و منافع ملی ما». جهاد، ش ۲۶۳، خرداد و تیر ۱۳۸۳، ص ۲.

قوام، عبدالعلی. «آنانومی تعاملات نظام سیاسی و منافع ملی». سیاست خارجی، سال ۸، ش ۱، ۲، بهار، تابستان ۱۳۷۳، ص ۱ - ۲۳.

متقی، سیدحمید. «سوریه و منافع ملی ما: نگاهی به استراتژی ایران در بحران خاورمیانه». نسیم بیداری، شماره ۳۱، بهمن ۱۳۹۱، ص ۱۰.

مظفر، حسین. «فلسطین و منافع ملی ما». پاسدار اسلام، ش ۲۴۵، اردیبهشت ۱۳۸۱، ص ۳۴ - ۳۸.

مولانا، حمید. «حاکمیت ملی و منافع ملی». کیهان، ۱۸ مهر ۱۳۸۱، ص ۲۰.

نقیب زاده، احمد. «آلمان: منافع ملی و امنیت جمهوری اسلامی ایران». مطالعات بین المللی، شماره ۷، زمستان ۱۳۸۴، ص ۲۴۷.

نوربخش، مسعود. «پیوندی در راستای منافع ملی». منشور رسالت، ۲۵ اردیبهشت ۱۳۸۴، ص ۴.

وکیل، عباس. «بهره مالکانه و منافع ملی». شما، ش ۳۷۲، ۸ مرداد ۱۳۸۳، ص ۵.

ص: ۵۷

نوآوری و شکوفایی

اشاره

نوآوری و شکوفایی

نوآوری را به کارگیری ایده‌های نوین ناشی از خلاقیت معنا کرده‌اند که می‌تواند یک محصول جدید، خدمت جدید یا راه حل جدید برای انجام یک کار باشد. بر این اساس می‌توان گفت منظور از نوآوری در یک جامعه، علاوه بر خلق ایده‌ها و افکار جدید، به کارگیری و کاربردی کردن آن ایده‌ها و افکار نیز می‌باشد. به دنبال نوآوری و خلق ایده‌های نوین است که شکوفایی با تحقق استعدادها و ظرفیتها ایجاد میشود.

نوآوری قبل از هر چیز نیازمند تغییر نگرش‌ها و باورها و رفتارها، و نیز مدیران خلاق و نوآور است. نوآوری نیازمند ایجاد فضای امید و انگیزه، سعه صدر و گذشت و میدان دادن به نیروهای مبتکر و نوآور است. نوآوری باید مبتنی بر اندیشه، علم و دانش باشد و نیازمند درک درستی از شرایط و موقعیت خود در عرصه جهانی و برداشت صحیحی از کاستی‌ها و عقب ماندگی‌ها و دلایل آنهاست. در نهایت نوآوری نیازمند ایمان، اراده و توکل است. اگر عزم نباشد، اگر خواست و باور نباشد، نوآوری رخ نخواهد داد. جهت آشنایی پژوهشگران و علاقمندان، برخی آثار مرتبط با این بحث در ادامه فهرست شده است:

الف. کتاب‌ها

الف. کتاب‌ها

اسحاقی، حسین. نوآوری، بستر شکوفایی. تهیه کننده مرکز پژوهشهای اسلامی صدا و سیما. قم: دفتر عقل، ۱۳۸۷، ۱۷۶ ص.

ص: ۵۸

اسحاقی، سیدحسین. بهار نوآوری شمیم شکوفایی. قم: خادم الرضا علیه السلام، ۱۳۸۷، ۲۲۴ ص.

ایمانی، رسول. خلاقیت، نوآوری و دانش: اهرمهای قدرت در هزاره جدید با نگرشی بر اقتصاد دانش محور. تهران: زرین مهر، ۱۳۹۱، ۲۰۷ ص.

بهار، علیرضا و حامد کمال. نوآوری، خلاقیت و شکوفایی. اصفهان: کهن دژ، ۱۳۸۷، ۱۱۰ ص.

بهرام زاده، حسینعلی. خلاقیت، نوآوری و قدرت بینش. بجنورد: بیژن یورد، ۱۳۹۱، ۱۶۰ ص.

بهی، قربان. آیین خلاقیت و نوآوری. تبریز: احرار، ۱۳۸۷، ۳۴۴ ص.

حیدری، حسن. نوآوری و شکوفایی در مسیر توسعه و پیشرفت. قم: سبط النبی، ۱۳۸۷، ۱۷۹ ص.

رمضانی، حسین علی. خلاقیت اساس شکوفایی و نوآوری. تهران: محور، ۱۳۸۸، ۲۵۶ ص.

سلطانی تیرانی، فلورا. نهادی کردن نوآوری در سازمان. تهران: رسا، ۱۳۸۷، ۲۵۶ ص.

شاه حسینی، علی و اسماعیل کاوسی. نوآوری و کارآفرینی. تهران: آئیز، ۱۳۸۸، ۱۹۶ ص.

شاهنازیان، ناصر و سعید عبد حافظ. خلاقیت، نوآوری و کارآفرینی. تبریز: انتشارات شکوریان، ۱۳۹۱، ۱۵۷ ص.

شایق، صدیقه. از خلاقیت تا کارآفرینی. شیراز: کوشامهر، ۱۳۹۰، ۲۳۷ ص.

عبدالعلی، حامد و مرضیه محمدپور دوستکوهی. خلاقیت، نوآوری، کارآفرینی. تهران: سهادانش، ۱۳۸۹، ۱۵۵ ص.

فدایی، داود و محسن مصیبی. مدیریت جامع نوآوری. قم: ابتکار دانش، ۱۳۹۰، ۴۹۶ ص.

ملائی یگانه، مهسا. نوآوری و شکوفایی. به سفارش معاونت فرهنگی، آموزشی و پژوهشی اداره کل تبلیغات اسلامی استان زنجان. زنجان: دانش زنجان، ۱۳۸۷، ۱۱۹ ص.

میرزایی، علی اکبر. نوآوری و شکوفایی (بررسی همه جانبه نوآوری و شکوفایی،

ص: ۵۹

در عرصه های مختل). قم: صالحان، ۱۳۸۷، ۱۲۰ ص.

نصراصفهانی، محسن. مدیریت نوآوری. تهران: سازمان انتشارات جهاددانشگاهی، ۱۳۸۸، ۲۵۶ ص.

نیک عهد، علی. نوآوری و شکوفایی. اراک: نویسنده، ۱۳۸۷، ۳۱۶ ص.

وظیفه فرد، محمدتقی. خودباوری، خلاقیت، نوآوری. اردبیل: مهر غزال، ۱۳۹۰، ۲۱۰ ص.

ب. مقالات

ب. مقالات

آذری نیا، محمدعلی. «نقش دولت ها در نوآوری و شکوفایی تولید». کار و کارگر، ۱۰ دی ۱۳۷۹، ص ۸.

حاجی بابایی، حمیدرضا. «مؤلفه های نوآوری و شکوفایی در سال ۱۳۸۷». همشهری، ۱۸ فروردین ۱۳۸۷، ص ۱۷.

حبیبی، اعظم. «ضرورت نوآوری و شکوفایی در عرصه داخلی و بین المللی». کیهان، ۲۱ مهر ۱۳۸۷، ص ۱۲.

خوشه چرخ آرانی، علی. «عناصر شکوفایی و نوآوری در آینه ادب فارسی». کیهان، ۹ شهریور ۱۳۸۷، ص ۱۰.

دهقان، محمدحسن. «مؤلفه های تحقق نوآوری و شکوفایی». رسالت، ۲۳ خرداد ۱۳۸۷، ص ۱۷.

رسولی، محمدرضا. «نوآوری و شکوفایی گامی نو در راستای تحقق جامعه دانایی محور». ره آورد تربیت، ش ۳۵، پاییز ۱۳۸۷، ص

۴ - ۸.

زروندی رحمانی، نفیسه. «جایگاه نوآوری و شکوفایی در قرآن». بینات، ش ۵۹، پاییز ۱۳۸۷، ص ۱۷۴ - ۱۸۹.

شریعتی سبزواری، محمدباقر. «نوآوری و شکوفایی». معارف اسلامی، ش ۷۲، تابستان ۱۳۸۷، ص ۲ - ۵.

صاحب زاده، بهروز. «توسعه سواد، لازمه شکوفایی و نوآوری». اسوه، ش ۱۲۹، ۱۳۰، شهریور و مهر ۱۳۸۷، ص ۱۷ - ۲۳.

ص: ۶۰

فتحعلی خانی، حامد. «حلقه نوآوری در اندیشه و شکوفایی انقلاب اسلامی». رسالت، ۲۰ مرداد ۱۳۸۷، ص ۶.

قالیباف، محمدباقر. «الزامات نوآوری و شکوفایی». همشهری، ۲۰ فروردین ۱۳۸۷، ص ۱، ۳.

کلهر، رضا. «بسیج و سیر تحول در انقلاب اسلامی، نوآوری و شکوفایی». مطالعات بسیج، ش ۳۸، بهار ۱۳۸۷، ص ۴۷ - ۶۴.

لطفیان، کاظم. «بایسته های نوآوری و شکوفایی». بشری، ش ۵۹، خرداد ۱۳۸۷، ص ۱۱ - ۱۳.

مرندی، علیرضا. «نوآوری و شکوفایی در سلامت». همشهری، ۱۹ خرداد ۱۳۸۷، ص ۲۱.

میرزایی مقدم، داوود. «نوآوری و شکوفایی تبلیغی». بشری، ش ۵۷ و ۵۸، فروردین و اردیبهشت ۱۳۸۷، ص ۸ - ۱۰.

نساجی زواره، اسماعیل. «سهم مسلمانان در نوآوری و شکوفایی». پاسدار اسلام، ش ۳۲۳، آبان ۱۳۸۷، ص ۴۲ - ۴۵.

نساجی زواره، اسماعیل. «مولفه های نوآوری و شکوفایی از منظر آموزه های دینی». پاسدار اسلام، ش ۳۱۹، تیر ۱۳۸۷، ص ۴۲ - ۴۵.

نیک پناه، منصور. «شکوفایی و نوآوری در اسلام و ایران». اسوه، ش ۳، خرداد ۱۳۸۸، ص ۹ - ۱۰.

یاراحمدی خراسانی، مهدی. «خلاقیت، نوآوری و شکوفایی: به بهانه سال نوآوری و شکوفایی». زائر، ش ۱۶۱، اردیبهشت ۱۳۸۷، ص ۴ - ۵.

وحدت ملی و انسجام اسلامی

اشاره

وحدت ملی و انسجام اسلامی

در میان هر ملّتی، وحدت و همبستگی مردم سبب تلاش مشترک برای دستیابی به اهداف ملّی و حفظ مصالح جامعه، و مانع بروز طغیان‌ها و کینه‌توزی‌ها می‌شود. این مهم، راه رسیدن به سعادت و رستگاری یک ملّت را فراهم می‌کند. اندیشمندان علوم سیاسی وحدت ملّی را از ارکان قدرت سیاسی دانسته‌اند که از چگونگی عکس‌العمل مردم در دفاع از منافع ملّی و مصالح کشور حکایت می‌کند. از سوی دیگر، ویژگی‌های دنیای جدید از جمله جهانی شدن، حاکمیت فراملی، جنبش‌های فرامرزی و بسیاری دیگر از عوامل اثرگذار، بحث وحدت و انسجام ملی را به مخاطره انداخته است. لذا بحث و بررسی پیرامون چالش‌ها و آسیب‌های همبستگی و اتحاد ملی از جمله مسائلی است که پرداختن به آن ضروری می‌نماید.

اتحاد ملّی در کنار انسجام اسلامی برای جهان اسلام بیش از پیش به امری ضروری بدل گردیده است. چنین گرایشی صرفاً از مطلوبیت دین اسلام ناشی نمی‌شود، بلکه الزامات و مقتضیات زندگی مسلمانان در عصر حاضر نیز این ضرورت را بیش از پیش نمایان ساخته است. موضوع انسجام اسلامی از پیشینه نسبتاً طولانی برخوردار است و این مسأله از زوایای گوناگون مورد اهتمام پژوهشگران و نخبگان مذهبی و سیاسی بوده است. در تاریخ پرفراز و نشیب اسلام، تفرقه بین مذاهب و ملل اسلامی، از مسائل پیچیده و بنیان‌کن جوامع

ص: ۶۲

اسلامی بوده است که خسارت‌ها و لطمه‌های مادی و معنوی جبران‌ناپذیری بر پیکر امت واحده اسلامی وارد ساخته است. از این رو در مقاطع تاریخی، مصلحان بسیاری در صدد ایجاد وحدت بین مسلمین بوده‌اند تا التیام بخش درد مهلک امت اسلامی باشند.

بدین لحاظ جهت آشنایی و مطالعه پژوهشگران و محققان، در ادامه برخی از آثار مرتبط با این موضوع ارائه می‌گردد:

الف. کتاب‌ها

الف. کتاب‌ها

ابوالفضل، حسین. هم‌گرایی جهان اسلام: آسیب‌ها و راهبردها. قم: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۸۴، ۱۰۸ ص.

اسحاقی، حسین. اتحاد ملی و انسجام اسلامی در س‌پهر فکری امام‌رحمه‌الله و رهبری. تهران: مشعر، ۱۳۸۶، ۲۱۶ ص.

اسحاقی، حسین. علی‌علیه‌السلام محور وحدت: جرعه‌های ولایت به روایت شیعه و اهل سنت: در راستای تقریب اخلاقی بین مذاهب. قم: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۸۶، ۱۶۲ ص.

اسحاقی، حسین. نسیم همبستگی: از اتحاد ملی تا انسجام اسلامی. قم: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۸۶، ۳۱۶ ص.

اسماعیلی، محمد. منشور وحدت: اندیشه‌های امام، رهبری و دیگر منادیان وحدت اسلامی. قم: سپهر آذین، ۱۳۸۹، ۲۰۴ ص.

افتخاری، اصغر. وفاق ملی: جامعه‌شناسی سیاسی وحدت از دیدگاه امام‌خمینی‌رحمه‌الله. تهران: سازمان عقیدتی سیاسی نیروی انتظامی، ۱۳۸۲، ۲۲۴ ص.

امید، احمد. همبستگی ملی و مشارکت عمومی در نهج‌البلاغه (نکات و راهبردها). تهران: مصباح‌الهدی، ۱۳۸۴، ۴۸ ص.

بنایی، علی. درآمدی بر اتحاد ملی و انسجام اسلامی. قم: نور مضاف، ۱۳۸۶، ۲۶۹ ص.

جاویدموسوی، حمید. اتحاد اسلامی در آثار شهید آیت‌الله مطهری. تهران: صدرا،

ص: ۶۳

۱۳۸۶، ۱۵۹ ص.

حکیم، محمدباقر. وحدت اسلامی از دیدگاه قرآن و سنت. ترجمه عبدالهادی فقهی زاده. تهران: نیان، ۱۳۷۷، ۱۹۹ ص.

حیدری، حسن. اتحاد ملی و انسجام اسلامی رمز نجات و بقای مسلمین. قم: نشر روح، ۱۳۸۶، ۲۲۴ ص.

خامنه‌ای، علی. اکسیر اعظم. تهیه کننده مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، با همکاری دفتر فرهنگی فخرالائمه. قم: دفتر عقل، ۱۳۸۶، ۲ ج.

خامنه‌ای، علی. انسجام اسلامی: بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی حضرت علی خامنه‌ای. تهران: مرکز نشر انقلاب اسلامی؛ دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۸۷، ۲۳۰ ص.

خامنه‌ای، علی. وحدت و امنیت از دیدگاه مقام معظم رهبری. گردآورنده سلمان شایان فر. قم: تهذیب، ۱۳۸۰، ۲۱۶ ص.

خمینی، روح‌الله. پیام حیات بخش (اتحاد ملی، انسجام اسلامی): به انضمام محور وحدت اسلامی و اتحاد امت اسلامی. تهران: سروش هدایت، ۱۳۸۶، ۷۲ ص.

خمینی، روح‌الله. همبستگی ملی و مشارکت عمومی از دیدگاه امام خمینی رحمه الله. تهران: موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی رحمه الله موسسه چاپ و نشر عروج، ۱۳۸۸، ۱۴۷ ص.

دهقانی، محسن. اتحاد ملی انسجام اسلامی از منظر نهج البلاغه و رهبران اسلامی. قم: گلستان ادب، ۱۳۸۶، ۲۵۶ ص.

رخ، محمدعلی. پژوهشی در اتحاد ملی و انسجام اسلامی. یزد: وصال، ۱۳۸۶، ۲۷۱ ص.

رمضان نرگسی، رضا. عوامل اثرگذار بر وفاق اجتماعی در اسلام. قم: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۸۶، ۱۱۲ ص.

شرف‌الدین، عبدالحسین. راه وحدت امت اسلامی. ترجمه و تعلیق احمد صادقی اردستانی. تهران: مشعر، ۱۳۸۹، ۲۸۳ ص.

شیرازی، علی. راهکارهای عملی اتحاد ملی و انسجام اسلامی. قم: خادم الرضا، ۱۳۸۶، ۱۷۸ ص.

ص: ۶۴

صادقی، غلامحسین. تشیع و تسنن: کاوشی در اشتراک‌ها و افتراق‌ها. قم: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۸۱، ۱۲۸ ص.

صفوی، یحیی. وحدت جهان اسلام: چشم انداز آینده. تهران: شکیب، ۱۳۸۷، ۴۰۰ ص.

صمیمی، رشید. راه انسجام: تاملی بر وظایف حکومت دینی در قیال دیگر مسلمانان در عرصه بین‌المللی. قم: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۸۶، ۱۱۴ ص.

غفوری، منصور. گلبرگ‌های اتحاد ملی و انسجام اسلامی. تهران: سرزمین باران، ۱۳۸۶، ۲۰۶ ص.

فروتن پی، روزبه. از ازل تا ابد پیوند. تهیه‌کننده مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما. قم: دفتر عقل، ۱۳۸۶، ۵۸ ص.

فصل همدلی: نگاهی به اتحاد و انسجام در آموزه‌های دینی. جمعی از نویسندگان. قم: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۸۶، ۸۱ ص.

قاسملو، یعقوب. گامی بسوی تدوین منشور وحدت اسلامی. قم: انتشارات کتاب بختیاری، ۱۳۸۶، ۱۵۲ ص.

کریمی، رضا. اتحاد ملی انسجام اسلامی رمز پیروزی. قم: نسیم حیات، ۱۳۸۶، ۲۳۸ ص.

لطیفی پاکده، لطفعلی. انسجام اسلامی: زمینه‌ها، مبانی، موانع و راهکارهای اتحاد اسلامی. تهیه‌کننده مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما. قم: دفتر عقل، ۱۳۸۸، ۱۲۶ ص.

متقی زاده، عبدالله. آیین برنامه‌سازی در اتحاد ملی و انسجام اسلامی. قم: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۸۷، ۹۲ ص.

ملائتی یگانه، مهسا. اتحاد ملی و انسجام اسلامی. [به سفارش] اداره کل تبلیغات اسلامی استان زنجان، معاونت فرهنگی، آموزشی و پژوهشی. زنجان: پینار، ۱۳۸۶، ۱۴۵ ص.

موسوی، موسی. عوامل و آسیب‌های وحدت اسلامی از منظر قرآن. قم: ابوالحسنی، ۱۳۹۰، ۱۹۶ ص.

ص: ۶۵

میمنه، حیدر علی. انسجام اسلامی، آسییها و راهکارها. تهیه کننده مرکز پژوهش های اسلامی صدا و سیما. - [قم]: دفتر عقل، ۱۳۸۸، ۹۸ ص.

نیک عهد، علی. اتحاد ملی و انسجام اسلامی از دیدگاه قرآن و روایات. اراک: نشر نویسنده؛ ۱۳۸۶، ۱۸۵ ص.

والی فر، سعید. راهکارهای عملی شدن اتحاد ملی و انسجام اسلامی. تهران: میعاد، ۱۳۸۶، ۱۰۶ ص.

ب. مقالات

ب. مقالات

آذری، علی؛ اکبر حبیب الهی. «جلوه های حقوقی اتحاد ملی و انسجام اسلامی در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و نقش رسانه ملی در تحقق آن». پژوهش و سنجش، ش ۵۳، بهار ۱۳۸۷، ص ۷ - ۳۲.

آیت مهدوی، مصطفی. «جستارهایی راهبردی درباره اتحاد ملی و انسجام اسلامی». ۱۵ خرداد، دوره ۳، سال ۴، ش ۱۱، بهار ۱۳۸۶، ص ۱۲۲ - ۱۶۳.

ابراهیمی، محمد علی. «انسجام اسلامی از نظر گاه فقهی امام خمینی». حضور، ش ۶۳، زمستان ۱۳۸۶، ص ۹۵ - ۱۱۷.

ابراهیمی، محمد علی. «راهکارهای فرهنگی انسجام اسلامی». سفیر، ۴، زمستان ۱۳۸۶، ص ۱۴۹ - ۱۷۸.

ابوطالبی، علی؛ مجتبی مقصودی. «دیدگاههایی چند درباره یکپارچگی و وحدت ملی». مطالعات ملی، سال ۱، ش ۲، ۳، زمستان ۱۳۷۸ - بهار ۱۳۷۹، ص ۱۷۷ - ۱۸۸.

استیری، اکرم. «وحدت ملی و انسجام اسلامی در سیره نظری و عملی امام خمینی». حضور، ش ۶۳، زمستان ۱۳۸۶، ص ۱۳۵ - ۱۵۶.

اسماعیلی، اسماعیل. «اتحاد ملی و انسجام اسلامی، رمز عزت و اقتدار». پیام زن، ش ۱۹۱، ۱۹۲، بهمن و اسفند ۱۳۸۶، ص ۵ - ۷.

ایرانی، مصیب. «استراتژی وحدت ملی و انسجام اسلامی با توجه به دیدگاه امام خمینی رحمه الله». اندیشه تقریب، ش ۱۸، بهار ۱۳۸۸، ص ۶۹ - ۸۲.

ص: ۶۶

بحرانهای خطر ساز، «فرصتی برای تحکیم مبانی وحدت ملی». ابرار، ۲۱ آذر ۱۳۸۰، ص ۱.

براتی دشت بیاض، بهمن. «نقش امام رضا علیه السلام در وحدت ملی و انسجام اسلامی عصر عباسی». تاریخپژوهی، ش ۳۲، ۳۳، پاییز و زمستان ۱۳۸۶، ص ۷۳ - ۹۲.

«بررسی تاثیرات متقابل اتحاد ملی و انسجام اسلامی بر یکدیگر». مسجد، ش ۱۲۸، مرداد ۱۳۸۷، ص ۶۰ - ۶۳.

بلند اختر، نور احمد. «انسجام اسلامی در عصر بیداری اسلامی». فروغ وحدت، دوره جدید، ش ۱۰، زمستان ۱۳۸۶، ص ۴۴ - ۵۱.

چراغی، طیبه. «قطره تا دریا: انسجام اسلامی از دیدگاه مقام معظم رهبری». گلبرگ، شماره ۹۱، مهر ۱۳۸۶، ص ۷ - ۳.

چراغی، طیبه. «قطره تا دریا: انسجام اسلامی از دیدگاه مقام معظم رهبری (۲)». گلبرگ، شماره ۹۲، آبان ۱۳۸۶، ص ۶ - ۳.

دین پرور، سیدجمال الدین. «سیره ی قرآنی امام علی علیه السلام در اتحاد و انسجام اسلامی». کوثر، ش ۲۴، تابستان ۱۳۸۶، ص ۱۴ - ۲۰.

رضوی، سید حنان. «وحدت و انسجام اسلامی از دیدگاه قرآن و نهجالبلاغه». اندیشه تقریب، شماره ۲۹، زمستان ۱۳۹۰، ص ۷۱.

سلطانی رنانی، مهدی. «اتحاد ملی و انسجام اسلامی در اندیشه ی مفسر المیزان علامه طباطبایی رحمه الله». کوثر، ش ۲۴، تابستان ۱۳۸۶، ص ۴۳ - ۴۶.

سوری، محمود. «قطره تا دریا: اتحاد ملی و انسجام اسلامی از دیدگاه امام خمینی رحمه الله». گلبرگ، شماره ۸۷، خرداد ۱۳۸۶، ص ۱۲ - ۳.

شاکر، علی رضا. «وحدت و اتحاد ملی در نگاه امام؛ استراتژی یا تاکتیک». رسول آفتاب، ش ۲، خرداد ۱۳۸۶، ص ۱۰ - ۱۷.

شاهرخی، علاءالدین. «اتحاد ملی و انسجام اسلامی از نگاه قرآن و سنت». مشکوه، ش ۹۶ - ۹۷، پاییز و زمستان ۱۳۸۷، ص ۱۱۷ - ۱۲۶.

شریعتی، علی. «اتحاد ملی و انسجام اسلامی از دیدگاه قرآن کریم». مسجد، شماره ۱۵۳، مرداد و شهریور ۱۳۸۹، ص ۳۰.

شریعتی سبزواری، محمدباقر. «انسجام اسلامی، چالش ها و راه کارها». معارف

ص: ۶۷

اسلامی، ش ۷۰، دی، بهمن و اسفند ۱۳۸۶، ص ۲ - ۷.

شفایی، امان الله. «نقش رهبران کشورهای اسلامی در ایجاد انسجام اسلامی». سفیر، ۴، زمستان ۱۳۸۶، ص ۱۷۹ - ۲۱۲.

شوروزی، ع. «جنبه های وحدت آفرینی سند میثاق ملی». اندیشه حوزه، ۶۹، فروردین و اردیبهشت ۱۳۸۷، ص ۷۷ - ۱۰۲.

«شهید مطهری و اتحاد اسلامی». نامه جامعه، شماره ۵۶، فروردین و اردیبهشت ۱۳۸۸، ص ۶.

ظهری، مجید. «نقش تفکر منطقی - فلسفی در انسجام بینش اسلامی». اندیشه حوزه، ۶۷ - ۶۸، آذر و دی، بهمن و اسفند ۱۳۸۶، ص ۱۶۵ - ۱۷۶.

عابدی، احمد؛ حامد پور رستمی. «نگرشی بر انسجام اسلامی از منظر امام علی علیه السلام». شیعه‌شناسی، سال ۵، ش ۱۹، پاییز ۱۳۸۶، ص ۱۲۷ - ۱۵۱.

عابدی، عقیقه. «انسجام اسلامی، رمز بقای جهان اسلام». منشور رسالت، ش ۱۳۸، ۱۷ اردیبهشت ۱۳۸۶، ص ۳.

عاشوری تلوکی، نادعلی؛ فاطمه معماری پور. «اتحاد و انسجام اسلامی در آثار شهید مطهری رحمه الله». کوثر، ش ۲۴، تابستان ۱۳۸۶، ص ۴۷ - ۶۰.

عرفانی، محمد. «راه کارهای تحقق انسجام اسلامی از منظر قرآن و روایات». اندیشه تقریب، ش ۱۳، پاییز ۱۳۸۶، ص ۲۱ - ۴۶.

علاءالدین، محمدرضا. «مهندسی فرهنگی اتحاد و انسجام اسلامی در مکتب قرآنی فاطمه زهرا علیها السلام». کوثر، ش ۲۴، تابستان ۱۳۸۶، ص ۶۲ - ۷۱.

غلامی، رضا. «پایداری انسجام اسلامی». زمانه، ش ۶۳، آذر ۱۳۸۶، ص ۳۱ - ۳۵.

قاسمی، صفت الله. «تاثیر انقلاب اسلامی بر انسجام اقوام ایرانی». آفاق امنیت، سال اول، پیش شماره ۲، ۳، پاییز و زمستان ۱۳۸۶، ص ۱ - ۲۹.

قائدان، اصغر. «اتحاد ملی و انسجام اسلامی در قرآن و سیره نبوی». مطالعات بسیج، ش ۳۴، بهار ۱۳۸۶، ص ۴۳ - ۷۱.

ماهپیشانیان، مهسا. «امنیت خلیج فارس در سایه انسجام اسلامی». پیام انقلاب، شماره ۶۷، بهمن ۱۳۹۱، ص ۲۷.

مزینانی، محمدصادق. «انسجام اسلامی و چالش های فرا روی». پیام زن، ش ۱۹۱،

ص: ۶۸

۱۹۲، بهمن و اسفند ۱۳۸۶، ص ۱۰ - ۲۲.

مسائلی، مهدی. «اتحاد ملی انسجام اسلامی از نگاه امام خمینی رحمه الله». کوثر، ش ۲۴، تابستان ۱۳۸۶، ص ۳۸ - ۴۲.

مقدسان، یحیی. «قطره تا دریا: اتحاد ملی و انسجام اسلامی از دیدگاه شهید مطهری رحمه الله (۱)». گلبرگ، شماره ۹۳، آذر ۱۳۸۶، ص ۵ - ۴؛ شماره ۹۴، دی، ص ۶ - ۳؛ شماره ۹۵، بهمن، ص ۷ - ۳؛ شماره ۹۶، اسفند، ص ۸ - ۴.

موسوی مقدم، حرمت الله. «بایسته های اتحاد ملی و انسجام اسلامی». بشری، ش ۴۶، اردیبهشت ۱۳۸۶، ص ۶ - ۷.

نژادبهرام، زهرا. «امام خمینی رحمه الله طلایه دار وحدت ملی». ایران، ۱۳ خرداد ۱۳۷۷، ص ۸.

نقیب زاده، احمد. «اتحاد ملی، انسجام اسلامی؛ از شعار تا واقعیت». علوم سیاسی، ش ۳۹، ۴۰، پاییز و زمستان ۱۳۸۶، ص ۱۷۷ - ۱۹۴.

«نگاهی به نقش روحانیون در تحقق وحدت ملی و انسجام اسلامی». مسجد، ش ۱۲۵، اردیبهشت ۱۳۸۷، ص ۱۸ - ۲۷.

نیک پناه، منصور. «آسیب شناسی وحدت و انسجام اسلامی». اسوه، ش ۱۲۳، اسفند ۱۳۸۶، ص ۱۷ - ۲۰؛ ش ۱۲۴، ۱۲۵، فروردین و اردیبهشت ۱۳۸۷، ص ۱۷ - ۲۳.

نیکوبرش، فرزانه. «اتحاد ملی و انسجام اسلامی از دیدگاه منافع و امنیت ملی». بشری، ش ۵۵، بهمن ۱۳۸۶، ص ۵ - ۹.

همت و کار مضاعف**اشاره****همت و کار مضاعف**

کار و کوشش، لازمه حیات و پویایی انسان هاست و هیچ جامعه ای بدون همت بلند و کار مداوم و حساب شده به قله های توسعه و ترقی صعود نمی کند. کار، جوهر آدمی است و با کار کردن، استعدادها و ظرفیت های وجودی انسان شکوفا میشود. تمدن های عظیم بشری نیز با همه تنوع و تفاوتشان، حاصل کار و تلاش بیامان و خستگی‌ناپذیر آدمیان است. کار، تلاش و همت، همواره در میان ایرانیان از ایران باستان گرفته تا به حال از جایگاه ویژه و والایی برخوردار بوده است. وجود تمدن بزرگ ایران با سابقه ای طولانی و با غنای بسیار بالای فرهنگی، تاریخی و علمی حکایت از کار و تلاش اجداد و گذشتگان پر افتخار این مرز و بوم دارد.

نهادینه شدن فرهنگ کار در جامعه به مدیران کارآمدی نیاز دارد که توان انگیزش و تحرکبخش را در بدنه سازمان و محیط خود را داشته باشند. امروزه بخش اعظم ناکارآمدی و کم کاری در جامعه به نحوه مدیریت و تدبیر مدیران و مسئولان سازمان ها برمیگردد. از طرفی میزان کار و پشتکار یک ملت امری فرهنگی بوده و ریشه در پیشینه تاریخی آن ملت دارد. وقتی تولید و خلق ثروت در جامعه ای ارزش تلقی شود، به دنبالش فرهنگ کار نهادینه میشود. لذا برای آنکه کار مضاعف در جامعه انجام شود، مبنایست انگیزه های خدمتی نیروی کار حفظ و تقویت شود.

ص: ۷۰

بدین لحاظ، در ادامه برخی از آثاری که با رویکرد تبیین ابعاد مختلف این موضوع نشر یافته اند، معرفی می گردد:

الف. کتاب‌ها

الف. کتاب‌ها

اسحاقی، حسین. کار و تلاش در فرهنگ اسلامی: ۸۹ [هشتاد و نه] نکته کلیدی درباره کار و تلاش. قم: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۸۹، ۱۵۹ ص.

آصفی، امین. فرهنگ بزرگ همت مضاعف کار مضاعف. تهران: قلم علم، ۱۳۸۹، ۵۰۰ ص.

بابائیان، عباس. همت مضاعف در سایه شکوفایی. قم: عصر جوان، ۱۳۸۹، ۱۷۴ ص.

باطنی، علیرضا. اربعین کار و تلاش. قم: مهر ثامن الائمه علیه السلام، ۱۳۸۹، ۶۴ ص.

بافکار، حسین. بهره‌وری در پرتو اسلام. قم: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۸۴، ۱۵۹ ص.

پورنصیر، مهدی. جهد و جهش: همت و کار مضاعف از منظر آموزه‌های اسلامی. بندرعباس: رسول، ۱۳۸۹، ۱۴۴ ص.

تیموری، قنبرعلی. همت و تلاش: رهیافتی بر همت مضاعف و کار مضاعف. مشهد: مهرطاهر، ۱۳۸۹، ۱۰۴ ص.

جهانگشته، فاطمه. پیام‌های ارغوانی (همت مضاعف، کار مضاعف). مشهد: شاملو، ۱۳۹۰، ۹۶ ص.

حسینی اصفهانی، سیدمرتضی. همت مضاعف و کار مضاعف. قم: شرکت نشر فرهنگ قرآن، ۱۳۸۹، ۱۶۴ ص.

حیدرپور، حسین و عبدالمجید غرویان. بصیرت اخلاقی کسب و کار در سال همت مضاعف و کار مضاعف. تهران: شیوه: فرهنگ علوی، ۱۳۸۹، ۱۲۸ ص.

خمینی، روح‌الله. همت و تلاش در کلام امام خمینی رحمه‌الله و مقام معظم رهبری. گردآوری جمعی از پژوهشگران. قم: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۸۹، ۱۶۳ ص.

ص: ۷۱

- خواجه، محمدحسین. کار و عوامل و موانع کار مضاعف در اسلام. کرمان: خدمات فرهنگی کرمان، ۱۳۸۹، ۲۲۸ ص.
- ذوالقدر، اسفندیار. همت و کار در کلام مقام معظم رهبری (از سال ۱۳۶۹ تا ۱۳۸۹). تهران: اسفندیارذوالقدر، ۱۳۸۹، ۸۰ ص.
- رضائیان، حسین. همت مضاعف، کار مضاعف (بر اساس آیات و احادیث). تهران: کادر، ۱۳۸۹، ۱۲۰ ص.
- ساداتی، اکبر و عباس ساداتی. هم افزایی (مدیریت همت و کار مضاعف) از دیدگاه فرهنگ و تمدن اسلامی. ساری: مرکز انتشارات توسعه علوم، ۱۳۸۹، ۱۰۴ ص.
- سلیمی، محمد. راهبردهای رسانه ای در موضوع همت و تلاش. قم: مرکز پژوهش های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۸۹، ۱۴۶ ص.
- علیقلی، امیرحسین. همت مضاعف، کار مضاعف. تهران: نقش اندیشه، ۱۳۸۹، ۲۲۹ ص.
- غلامرضایی، علی اصغر و کاوه تیموری. همت بلند، کار ارجمند. قم: مرکز پژوهشهای اسلامی صدا و سیما، ۱۳۸۹، ۹۲ ص.
- فلاح، محمد هادی. کار و تلاش از دیدگاه اندیشمندان اسلامی. قم: مرکز پژوهشهای اسلامی صدا و سیما، ۱۳۸۹، ۶۸ ص.
- فیض آبادی، حمیده. اراده، تلاش و پشتکار. تهران: فیض دانش، ۱۳۸۶، ۷۶ ص.
- قنادنیا، مهدی. بهبود بهره وری با رویکرد همت مضاعف و کار مضاعف در سازمانهای ایرانی. اصفهان: ارکان دانش، ۱۳۸۹، ۱۳۷ ص.
- کار و تلاش، رمز موفقیت: مجموعه متن های برنامه ای درباره همت و تلاش. جمعی از پژوهشگران. - قم: مرکز پژوهش های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۸۹، ۱۶۶ ص.
- کمیجانی، داود. فرهنگ کار در اسلام: مباحثی در راستای تحقق همت و کار مضاعف. تهران: راه ابریشم، ۱۳۸۹، ۱۷۱ ص.
- مبلغی، مجید و اصغر صلاح کرده. همت مضاعف کار مضاعف. تهران: هگمتان، ۱۳۸۹، ۱۱۲ ص.
- مجموعه مقالاتی درباره همت و کار مضاعف. جمعی از پژوهشگران. قم: مرکز پژوهش های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۸۹، ۱۴۶ ص.

ص: ۷۲

موسوی مطلق، عباس. عالی همتان: کار و همت در سخن و سیره اندیشمندان و عارفان مسلمان. قم: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۸۹، ۸۰ ص.

میرزاامینی، محمدرضا و مهدی بدری زاده. پیشرفت و توسعه ملی در گرو همت مضاعف و کار مضاعف: راهکارها. تهران: محمدرضا میرزاامینی، ۱۳۸۹، ۳۴۰ ص.

نیاز آذری، کیومرث و سیدعلی هاشمی خانعباسی. کار از منظر اسلام. قائم شهر: مهرالنبی، ۱۳۹۱، ۱۹۹ ص.

نیک فر، مختار. کار در زندگی فردی و اجتماعی از دیدگاه قرآن. قم: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۸۳، ۲۹۴ ص.

هاشمی، ایوب. همت و کار در آئینه شعر و ادب فارسی. قم: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۸۹، ۱۷۰ ص.

همت مضاعف و کار مضاعف (راهکارهای اجرایی در نظام اداری). گردآوری و تنظیم موسسه راهبران توسعه. تهران: راهبران توسعه، ۱۳۹۰، ۱۶۸ ص.

همت مضاعف، کار مضاعف و راهکارهای اجرایی نمودن آن در نظام اداری. گردآوری و تالیف موسسه مطالعات منابع انسانی راهبران توسعه. تهران: شرکت فرآزما پردازش، ۱۳۹۰، ۲۶۴ ص.

همت، کار و تلاش مضاعف (جایگاه، الزامات، راهکارها، ثمرات). گردآوری و تنظیم موسسه فرهنگی هنری قدر ولایت. تهران: قدر ولایت، ۱۳۹۱، ۲۳۲ ص.

ب. مقالات

ب. مقالات

ابراهیمی، مهران. «کار مضاعف و همت مضاعف در سخن و سیره پیشوایان دین». حدیث اندیشه، شماره ۲۱، تابستان ۱۳۸۹، ص ۲۰۱.

احمدی، علی اصغر. «در مسیر همت مضاعف و کار مضاعف». فرهنگ کوثر، شماره ۸۴، زمستان ۱۳۸۹، ص ۵۸.

احمدی فر، مصطفی. «همت و تلاش مضاعف در تامین امنیت فردی و اجتماعی از منظر قرآن و روایت». کوثر، ش ۳۴، بهار ۱۳۸۹، ص ۱۵ - ۳۴.

«اخلاق و آداب کار در اسلام». ارمغان (گاهنامه)، شماره ۹، بهار ۱۳۸۹، ص ۱۱۷ - ۸۱.

ص: ۷۳

انصاری، محمدمهدی. «همت مضاعف، کار مضاعف». نسیم وحی، شماره ۲۴، آذر ۱۳۸۹، ص ۴۲.

«آیات و احادیث (کار در فرهنگ اسلامی)». ارمغان (گاهنامه)، شماره ۹، بهار ۱۳۸۹، ص ۵۳ - ۳۵.

براتی، عفت. «اندیشه، سیره عملی انبیا و معصومین علیهم السلام در همت مضاعف و کار مضاعف». مسجد، شماره ۱۴۹، اردیبهشت ۱۳۸۹، ص ۸۹.

بهاری، زهرا. «همت مضاعف، کار مضاعف کمی نیست، کیفی است». استاندارد، شماره ۲۲۱، دی ۱۳۸۹، ص ۳۵.

جان قربانی، محمود. «همت مضاعف و کار مضاعف در مدیریت رسانه». مسجد، شماره ۱۴۹، اردیبهشت ۱۳۸۹، ص ۸.

«راهکارهای عملی همت مضاعف و کار مضاعف». پیام انقلاب، شماره ۳۶، تیر ۱۳۸۹، ص ۶۰.

«سخنان بزرگان (ضرورت همت مضاعف و کار مضاعف)». ارمغان (گاهنامه)، شماره ۹، بهار ۱۳۸۹، ص ۳۱ - ۱۵.

شفیعی سروستانی، ابراهیم. «دلایل و زمینه های اعلام سال "همت مضاعف، کار مضاعف"». ارمغان (گاهنامه)، شماره ۹، بهار ۱۳۸۹، ص ۱۱ - ۳.

طاهری، محمود. «بهروزی و کامیابی در سایه همت مضاعف و کار مضاعف». مبلغان، شماره ۱۳۲، شهریور و مهر ۱۳۸۹، ص ۱۱۷.

طاهری، محمود. «کار و همت در ادبیات فارسی (اشعار و ضرب المثل ها)». ارمغان (گاهنامه)، شماره ۹، بهار ۱۳۸۹، ص ۲۶۷ - ۲۳۱.

طاهری، محمود. «همت مضاعف در حیات علمی دانشمندان». ارمغان (گاهنامه)، شماره ۹، بهار ۱۳۸۹، ص ۱۵۷ - ۱۵۳.

طاهری، محمود. «همت و کار مضاعف در سیره پیامبران و امامان علیهم السلام». ارمغان (گاهنامه)، شماره ۹، بهار ۱۳۸۹، ص ۷۸ - ۵۷.

عاجزاده، معصومه. «کار مضاعف و همت مضاعف از دیدگاه بزرگان». مسجد، شماره ۱۴۹، اردیبهشت ۱۳۸۹، ص ۱۰۵.

علاءالدین، سیدمحمدرضا. «فرهنگ همت مضاعف از منظر نهج البلاغه». آفاق

ص: ۷۴

مهر، شماره ۴۰، شهریور و مهر ۱۳۸۹، ص ۹۴.

علاءالدین، محمدرضا. «فرهنگ همت مضاعف از منظر نهج البلاغه». کوثر، ش ۳۴، بهار ۱۳۸۹، ص ۹ - ۱۴.

غمامی، سیدمحمد مهدی. «همت مضاعف، کار مضاعف / سرمایه اجتماعی». نسیم وحی، شماره ۲۶، بهمن ۱۳۸۹، ص ۳.

قائمی امیری، علی. «همت مضاعف، کار مضاعف». پیوند، شماره ۳۷۷، اسفند ۱۳۸۹، ص ۸.

قنبریان، حجت الله. «راه کارهای ایجاد انگیزه ی همت مضاعف و کار مضاعف». مسجد، شماره ۱۴۹، اردیبهشت ۱۳۸۹، ص ۴.

کاظمی سهلوان، حسن. «فرهنگ کار و همت مضاعف در سنت نبوی و سیره علوی». فصلنامه قرآنی کوثر، شماره ۳۶، پاییز ۱۳۸۹، ص ۷۴.

گندمکار، علی اکبر. «همت مضاعف و کار مضاعف از منظر امام و رهبری». مسجد، شماره ۱۴۹، اردیبهشت ۱۳۸۹، ص ۱۰.

«متن های انگیزشی درباره همت و کار مضاعف». ارمغان (گاهنامه)، شماره ۹، بهار ۱۳۸۹، ص ۲۲۷ - ۱۹۹.

موسوی، سیدمحمد مهدی. «همت مضاعف، کار مضاعف: کلید پیشرفت و سعادت ایرانی». پیشگامان، شماره ۵۴، مهر ۱۳۸۹، ص ۴۲.

ناظری، محمد. «گوشه ای از الزامات همت مضاعف و کار مضاعف». زائر، شماره ۱۹۳، دی ۱۳۸۹، ص ۱۸.

«همت مضاعف در حیات علمی بزرگان». ارمغان (گاهنامه)، شماره ۹، بهار ۱۳۸۹، ص ۱۵۲ - ۱۳۹.

«همت مضاعف». گنجینه، شماره ۸۴، مرداد و شهریور ۱۳۸۹، ص ۱۰۳.

ص: ۷۵

هویت ملی**اشاره**

هویت ملی

هویت ملی به معنای احساس تعلق و وفاداری به عناصر و نمادهای مشترک در اجتماع ملی و در میان مرزهای تعریف شده سیاسی است. مهمترین عناصر و نمادهای ملی که سبب شناسایی و تمایز می شوند، شامل سرزمین، دین و آئین، آداب و مناسک، تاریخ، زبان و ادبیات، مردم و دولت می باشد. بنابراین هویت ملی، مجموعه خصوصیات اجتماعی، فرهنگی، روانی، فکری، زیستی و تاریخی است که بر یگانگی و همانندی آحاد یک ملت، دلالت و آنها را از سایر گروهها و افراد متمایز میکند. آنچه که اغلب محققین بر آن اتفاق نظر دارند، این است که سه رکن مهم و عمده هویت ملی در ایران عبارتند از: جغرافیا و سرزمین، زبان فارسی با همه تغییراتی که در اثر آمیزش با زبان های دیگر داشته است و دین اسلام که برغم همه اختلافات فرقه ای، اصل و اساس آن ثابت و استوار مانده است.

وقوع انقلاب اسلامی در ایران نگاه به هویت ملی و ابعاد آن را دستخوش تغییر نمود. امام خمینی = معتقد به هویتی اسلامی و انسانی است که در صد سال اخیر به شدت منسوخ و تحریف شده بود. ایشان ماهیتی انسانی و دینی برای جامعه ایران قائلاند و احیای این هویت را مهم ترین ساز و کار پایایی انقلاب اسلامی و دست یابی به آرمان های این تحول بزرگ می دانند. چنین هویت ملی که در سطح فردی و سپس اجتماعی صورت می گیرد، موجب

ص: ۷۶

خودباوری، اتکاء به نفس، امید به آینده و عدم سلطه‌پذیری شده و تلاش برای پیشرفت را در پی خواهد داشت. در ادامه برخی از منابع مرتبط با این موضوع که تاکنون در ایران انتشار یافته است، معرفی می‌گردد:

الف. کتاب‌ها

الف. کتاب‌ها

آخوندی، محمدباقر. هویت ملی - مذهبی جوانان. قم: بوستان کتاب قم (انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم)، ۱۳۸۳، ۳۰۴ ص

ابوالحسنی، رحیم. تعیین و سنجش مؤلفه‌های هویت ایرانی. تهران: مجمع تشخیص مصلحت نظام، مرکز تحقیقات استراتژیک، ۱۳۸۸، ۳۵۵ ص.

ارجائی، سعید. نظری و گذری بر زخمهای فرهنگی ما ایرانیان. تهران: پازینه، ۱۳۸۷، ۲۷۲ ص.

افروغ، عماد. هویت ایرانی و حقوق فرهنگی. تهران: شرکت انتشارات سوره مهر، ۱۳۸۷، ۲۸۸ ص.

حاجیانی، ابراهیم. جامعه‌شناسی هویت ایرانی. تهران: مرکز تحقیقات استراتژیک □ ۱۳۸۸، ۸۵۶ ص.

حاجیانی، ابراهیم. هویت و انسجام ملی. تهران: مجمع تشخیص مصلحت نظام، مرکز تحقیقات استراتژیک، ۱۳۸۹، ۲۲۳ ص.

خسروی، علیرضا. دین، انقلاب اسلامی و هویت (با تاکید بر اندیشه‌های امام خمینی رحمه الله). تهران: تمدن ایرانی، ۱۳۹۱، ۱۹۰ ص.

رواسانی، شاپور. زمینه‌های اجتماعی هویت ملی. تهران: مرکز بازشناسی اسلام و ایران (باز)، ۱۳۸۰، ۹۶ ص.

زمانی محبوب، حبیب. هویت دینی و ملی ایرانیان. قم: انتشارات زمزم هدایت، ۱۳۹۰، ۱۶۰ ص.

زهیری، علیرضا. انقلاب اسلامی و هویت ملی. قم: زلال کوثر، ۱۳۸۱، ۲۲۲ ص.

سلطانی فر، محمد. رسانه و هویت. تهران: مجمع تشخیص مصلحت نظام، مرکز تحقیقات استراتژیک، ۱۳۹۰، ۱۷۲ ص.

ص: ۷۷

سیمناز جهانی سازی و نقش سینما در حفظ هویت های ملی (مجموعه مقالات). مولفان گروهی از نویسندگان؛ مترجم نسترن نوربخش. تهران: بنیاد سینمایی فارابی، ۱۳۸۲.

شعبانی، رضا. ایرانیان و هویت ملی. تهران: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۳۸۵، ۲۷۹ ص.

شمشیری، بابک. درآمدی بر هویت ملی. شیراز: نوید شیراز، ۱۳۸۷، ۱۳۶ ص.

شیخاوندی، داور. ناسیونالیسم و هویت ایرانی. تهران: مرکز بازشناسی اسلام و ایران (باز)، ۱۳۸۰، ۱۱۳ ص.

صداقت ثمرحسینی، کامیار. اینترنت و هویت ملی - دینی ایرانیان. تهران: آفتاب توسعه، ۱۳۸۹، ۴۴۰ ص.

صفا، ذبیح الله. دورنمایی از فرهنگ ایرانی و اثر جهانی آن. تهران: هیرمند، ۱۳۷۵، ۱۸۳ ص.

صلاحی نژاد، علی. نگاهی به هویت ملی و فرهنگی ایرانیان. تهران: پژوهشگران نشر دانشگاهی، ۱۳۸۹، ۲۴۰ ص.

صنیع اجلال، مریم. درآمدی بر فرهنگ و هویت ایرانی. تهران: موسسه مطالعات ملی تمدن ایرانی، ۱۳۸۴، ۲۱۸ ص.

فاضلی، حبیبالله. «گفتمان امام خمینی رحمه الله و مسأله هویت: عرفان فقیهانه، اصالت امت و اعتبار ملت». مطالعات ملی، شماره ۵۲، زمستان ۱۳۹۱، ص ۵۵.

فتح الهی، محمدعلی. شکل گیری ملیت ایرانی. تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۹۱، ۱۵۹ ص.

فلاحی، کیومرث. رفتارشناسی ایرانیان: درآمدی بر شناخت روحیات، فرهنگ و رفتار مردمان ایران. تهران: مهکامه، ۱۳۹۰، ۲۸۸ ص.

فوزی تویسرکانی، یحیی. امام خمینی رحمه الله و هویت ملی. تهران: مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۸۴، ۲۳۷ ص.

قاسمی، علی اصغر. نسبت سنجی هویت و وحدت ملی در ایران. تهران: دانشگاه آزاد اسلامی، دفتر گسترش تولید علم، ۱۳۸۹، ۱۹۴ ص.

قنبری، علی. مولفه های هویت ایرانی. تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات

ص: ۷۸

اجتماعی، ۱۳۹۰، ۳۴۰ ص.

گل محمدی، احمد. جهانی شدن و فرهنگ هویت. تهران: نشر نی، ۱۳۸۱، ۲۸۶ ص.

گلوردی، عیسی. اقوام ایرانی و زمینه های همگرایی. تهران: کمیل تهران، ۱۳۹۱، ۲۸۵ ص.

گودرزی، حسین. تکوین جامعه شناختی هویت ملی در ایران با تاکید بر دوره صفویه. تهران: تمدن ایرانی، ۱۳۸۷، ۳۶۶ ص.

گودرزی، حسین. گفتارهایی درباره جامعه شناسی هویت در ایران. تهران: تمدن ایرانی، ۱۳۸۴، ۲۰۵ ص.

لطف آبادی، حسین. عواطف و هویت نوجوانان و جوانان. تهران: نسل سوم، ۱۳۸۰، ۱۲۳ ص.

منصورنژاد، محمد. دین و هویت. تهران: موسسه مطالعات ملی، تمدن ایرانی، ۱۳۸۵، ۲۰۲ ص.

میرمحمدی، داود. گفتارهایی درباره هویت ملی در ایران. تهران: موسسه مطالعات ملی، تمدن ایرانی، ۱۳۸۳، ۳۳۵ ص.

نجفی، موسی. ساحت معنوی هویت ملی ایرانیان. قم: نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها، دفتر نشر معارف، ۱۳۸۴،

۱۱۲ ص.

نصری، قدیر. مبانی هویت ایرانی. تهران: تمدن ایرانی، ۱۳۸۷، ۳۳۲ ص.

هویت ملی ایرانیان و انقلاب اسلامی ایران. جمعی از نویسندگان. تهران: زمان نو، ۱۳۸۹، ۷۲۸ ص.

ب. مقالات

ب. مقالات

آزادمرزآبادی، اسفندیار. «بررسی ارتباط بین نظام ارزشی نوجوانان و هویت ملی آنان». مطالعات ملی، ش ۳۴، ۱۳۸۷، ص ۱۱۳ -

۱۳۲.

امینیان، بهادر. «تاثیر هویت ملی در پیوند نسلی». جوانان و مناسبات نسلی، ش ۱، بهار و تابستان ۱۳۸۶، ص ۶۹ - ۸۴.

ص: ۷۹

بهرامی، روح الله. «تاریخ نگاری ایرانی و هویت ملی». مطالعات ملی، ش ۱۴، زمستان ۱۳۸۱، ص ۲۹ - ۵۸.

حسینی انجدانی، مریم... و دیگران. «نقش رسانه ها در رشد هویت ملی نوجوانان شهر تهران». پژوهش های ارتباطی، ش ۵۸، تابستان ۱۳۸۸، ص ۳۹ - ۶۴.

خزایی، حسین. «صنایع فرهنگی و هویت ملی». زمانه، ش ۶۷ - ۶۸، فروردین و اردیبهشت ۱۳۸۷، ص ۶۸ - ۷۴.

خواجه سروی، غلامرضا. «امام خمینی رحمه الله و بازسازی هویت ملی ایران». مطالعات ملی، ش ۴۱، ۱۳۸۹، ص ۳ - ۳۵.

دهقانی نیا، امیررضا. «مقاومت فرهنگی در بستر هویت ملی یا ملی گرایی». کتاب نقد، ش ۲۸، پاییز ۱۳۸۲، ص ۸۶ - ۱۱۰.

ربانی، علی؛ رسول ربانی؛ محمدرضا حسینی. «رسانه های جمعی و هویت ملی: مطالعه موردی دانشجویان دانشگاه اصفهان». پژوهش های ارتباطی، ش ۵۸، تابستان ۱۳۸۸، ص ۶۴ - ۹۳.

رزاقی، ابراهیم. «ضرورت توجه به هویت ملی در توسعه کشور». یاد یاران، دوره جدید، ش ۵، اسفند ۱۳۸۲، ص ۱۵.

رسولی، پیمان. «هویت ملی، در آستانه قرن بیست و یکم». در آستانه فردا، سال ۲، ش ۲۳، آبان ۱۳۷۵، ص ۱۲، ۱۳.

رضایی، محمد؛ محمدصادق جوکار. «بازشناسی هویت ملی در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران». مطالعات ملی، ش ۴۰، ۱۳۸۸، ص ۵۳ - ۸۸.

رئوفی، محمود. «جستاری جامعه شناختی پیرامون هویت ملی ایرانیان». همبستگی، ۲۳ بهمن ۱۳۷۹، ص ۶.

زهیری، علی رضا. «انقلاب اسلامی و هویت ملی». علوم سیاسی، ش ۱۶، زمستان ۱۳۸۰، ص ۱۰۵ - ۱۲۳.

شرف الدین، حسین. «نقش رسانه ملی در تقویت هویت ملی و دینی». مطالعات اجتماعی و رسانه (گاهنامه). شماره ۱، بهار ۱۳۹۱، ص ۷۱ - ۵۷.

شرف همدانی، محمدرضا. «هویت ملی و جهانی شدن». ایران، ۱۱ آبان ۱۳۸۱، ص ۸.

ص: ۸۰

صحفی، محمدعلی. «نشانه شناسی عناصر هویت ملی در سریال مختارنامه: مطالعه موردی سریال مختارنامه (بیست قسمت نخست)». دین و رسانه، شماره ۵، زمستان ۱۳۹۰، ص ۱۷۵ - ۱۵۴.

عیوضی، محمدرحیم. «جهانی شدن و هویت ملی». کتاب نقد، ش ۲۴، ۲۵، پاییز و زمستان ۱۳۸۱، ص ۲۰۱ - ۲۱۲.

فوزی، یحیی. «هویت ملی در ایران و آسیب شناسی آن از دیدگاه امام خمینی رحمه الله». پژوهشنامه متین، ش ۲۶، بهار ۱۳۸۴، ص ۹۵ - ۱۱۳.

فوزی تویسرکانی، یحیی. «امام خمینی رحمه الله و هویت ملی». مطالعات ملی، سال ۱، ش ۴، تابستان ۱۳۷۹، ص ۶۳ - ۸۵.

کریمی فرد، حسین. «تحلیل سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران بر اساس مولفه های هویت ملی». تحقیقات سیاسی و بین المللی، ش ۲، تابستان ۱۳۸۸، ص ۱۵۵ - ۱۹۰.

گودرزی، حسین. «بازآفرینی مفهوم ایران در دوره صفویه و رابطه آن با هویت ملی». مطالعات ملی، ش ۲۹، ۱۳۸۶، ص ۳ - ۳۰.

مردانی گیوی، اسماعیل. «جهانی شدن و هویت ملی». اطلاعات سیاسی - اقتصادی، ش ۱۷۹، ۱۸۰، مرداد، شهریور ۱۳۸۱، ص ۱۱۰ - ۱۱۴.

مظفری، محمد. «هویت ملی و هویت قومی». گزارش، ش ۱۶۰، بهمن ۱۳۸۳، ص ۸۰.

نظری، علی اشرف. «تکوین جامعه‌شناختی هویت ملی در ایران: با تأکید بر دوره صفویه». مطالعات ملی، ش ۴۰، ۱۳۸۸، ص ۱۸۱ - ۱۹۰.

هراتی، محمدمهدی. «علم: تجلی هویت ملی و مذهبی ایرانیان». کتاب ماه هنر، ش ۳۹، ۴۰، آذر، دی ۱۳۸۱، ص ۳۴ - ۴۳.

یعقوبی پور، مهدیه. «تاثیر جهانی شدن فرهنگ بر هویت ملی». اطلاعات سیاسی - اقتصادی، ش ۲۶۷، ۲۶۸، آذر و دی ۱۳۸۸، ص ۱۱۰ - ۱۲۱.

ص: ۸۱

بخش دوم: حماسه اقتصادی**اشاره**

بخش دوم: حماسه اقتصادی

زیر فصل ها

استقلال اقتصادی

اسراف و تبذیر

اصلاح الگوی مصرف

اقتصاد مقاومتی

تحریم اقتصادی

تولید ملی

جنگ اقتصادی

جهاد اقتصادی

خود کفایی

فقر و فقر زدایی

قناعت

استقلال اقتصادی

اشاره

استقلال اقتصادی

استقلال را «داشتن قدرت تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری، همراه با اعمال این تصمیم‌ها و سیاست‌ها در حیطه حاکمیت»^(۱) تعریف نموده‌اند. بر این اساس چنانچه ملتی بتواند بدون تأثیرپذیری از محیط خارجی اعم از منطقه‌ای و نیروهای اثرگذار بین‌المللی برای خود برنامه‌های کلان‌سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی تدوین کند، آن را ملت مستقل می‌نامند. مقصود از استقلال این است که جامعه بتواند نیازمندیهای خود را در حد قابل‌قبولی از رفاه، تولید کند و در اداره امور اقتصادی نیازمند و متکی به دیگران نباشد. استقلال اقتصادی به معنای خودبسندگی در رفع نیازهای اساسی و جلوگیری از سلطه کشورهای دیگر بر اقتصاد بومی است.

این موضوع در اصل چهل و سوم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران نیز مورد تأکید قرار گرفته است: «هدف عالی جمهوری اسلامی ایران، تحقق استقلال اقتصادی، رفع

و برآوردن نیازهای در حال رشد انسان‌هاست...». بدین لحاظ از دیدگاه قانون اساسی، کشور می‌تواند دارای استقلال اقتصادی باشد و در عین حال با جهان خارج روابط تجاری داشته باشد و برای افزایش میزان رفاه افراد جامعه به این روابط نیازمند باشد، اما برای رفع نیازهای اساسی

۱- آقابخشی، علی. فرهنگ علوم سیاسی، ج ۳، تهران: مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران، ۱۳۷۶، ص ۲۷۷.

ص: ۸۴

خود به خارج وابستگی ندارد و به اصطلاح متکی به خود است؛ بنابراین چنانچه از اصول مربوط به روابط خارجی استنباط می‌شود، نیاز داشتن به کشورهای خارجی نمی‌تواند دلیل عدم استقلال اقتصادی باشد. در ادامه برخی از منابعی که در این موضوع تاکنون انتشار یافته است، معرفی می‌گردد:

الف. کتاب‌ها

الف. کتاب‌ها

اداره کل روابط عمومی و ارشاد اسلامی. رهتوشه‌های خودکفائی: استقلال اقتصادی. [آبی جا]: روابط عمومی و ارشاد اسلامی وزارت بازرگانی، ۱۳۶۳، ۳۶ ص.

پیت، ریچارد. نظریه‌های توسعه. ترجمه مصطفی ازکیا، رضا صفری شالی، اسماعیل رحمان پور. تهران: لویه، ۱۳۸۴. ۳۱۴ ص.

چیلکوت، رونالد. درآمدی بر مسائل اقتصادی و سیاسی کشورهای جهان سوم: نظریات توسعه و توسعه نیافتگی. ترجمه و تلخیص احمد ساعی. تهران: موسسه نشر علوم نوین، ۱۳۷۵، ۱۷۹ ص.

عطا علاء، ملومود. مبارزه اعراب در راه استقلال اقتصادی. ترجمه جلال علوی نیا، ۱۶۹ ص.

کاردوزو، لیندا. وابستگی و توسعه در آمریکای لاتین. ترجمه ف. حسامیان... [و دیگران]، تهران: تندر، ۱۳۵۹، ۲۵۹ ص.

متین دفتری، احمد. کلید استقلال اقتصادی ایران. طهران: مطبوعه مجلس، ۱۳۰۴، ۱۹۷ ص.

منصوری، جواد. فرهنگ استقلال و توسعه. تهران: وزارت امور خارجه، موسسه چاپ و انتشارات، ۱۳۷۴، ۲۱۲ ص.

واحد تحقیقات و طراحی مهندسی شرکت تولیدی و صنعتی کارینو. خشک کردن محصولات کشاورزی: راهی به سوی استقلال اقتصادی. تهران: عطایی، ۱۳۷۳، ۱۳۲ ص.

ص: ۸۵

ب. مقالات

ب. مقالات

«استقلال اقتصادی، عدالت اجتماعی دو روی یک سکه». همشهری، ۱۹ مرداد ۱۳۷۲، ص ۱.

«استقلال یا وابستگی متقابل». تدبیر، سال ۴، ش ۳۹، دی ۱۳۷۲، ص ۵۷ - ۵۶.

اسماعیلی، محمد. «انقلاب اسلامی، پویایی اقتصادی و حذف وابستگی». کیهان، ۲۰ بهمن ۱۳۸۲، ص ۶.

«امام رحمه الله، استقلال و خودکفایی کشاورزی». قدس، ۲۷ خرداد ۱۳۸۳، ص ۸.

امیرخانی، فاطمه. «اندیشه های امام خمینی رحمه الله در زمینه برنامه ریزی توسعه اقتصادی». کار و کارگر، ۲۹ مهر ۱۳۷۵، ص ۸.

«انقلاب اسلامی، استقلال و سازندگی». خراسان، ۲۰ بهمن ۱۳۷۲.

«انقلاب اسلامی، مصرف گرایی و اشرافی گری». مسجد، ش ۱۴۲، مهر ۱۳۸۸، ص ۶۴ - ۷۱.

اولیایی، اسماعیل. «مسائل اقتصادی از دیدگاه امام خمینی». کار و کارگر، ۳ شهریور ۱۳۷۳، ص ۱۰.

«آمادگی همه جانبه دفاعی، شرط لازم برای نیل به استقلال اقتصادی و سیاسی است». اطلاعات، ۲ مهر ۱۳۷۳، ص ۶.

«برای تأمین استقلال اقتصادی همه باهم صرفه جویی را از امروز شروع کنیم». درسهایی از مکتب اسلام، سال نوزدهم، شماره ۱۲،

اسفند ۱۳۵۸، ص ۶۷ - ۶۸.

تقی زاده انصاری، محمد. «استقلال سیاسی و استقلال اقتصادی». مجله دانشکده حقوق و علوم سیاسی (دانشگاه تهران)، شماره ۴۹،

پاییز ۱۳۷۹، ص ۸۷ - ۱۱۸.

حسینی، شهناز. «توسعه صادرات، رهیافتی به سوی استقلال اقتصادی». گسترش صنعت، شماره ۱۱۴، شنبه ۳۰ مهر ۱۳۸۴، ص ۲۴.

خاضعی، فریبا. «اصلاح نظام مالیاتی ضامن استقلال اقتصادی کشور است». برنامه، شماره ۲۹۲، ۲ آذر ۱۳۸۷، ص ۱۴ - ۱۷.

«راه پر پیچ و خم استقلال اقتصادی را چگونه طی کنیم». جهاد (ترویج کشاورزی و توسعه روستایی)، شماره ۲۷، ۲۲ بهمن ۱۳۶۰،

ص ۲۲ - ۲۵.

رحمت اللهی، حامد. «انقلاب و استقلال». اطلاعات، ۱۸ بهمن ۱۳۷۵، ص ۱۶.

ص: ۸۶

- رنجبر، مقصود. «چالشهای استقلال ما از دیدگاه نظریه های وابستگی و جهانی شدن». راهبرد، ش ۳۷، پاییز ۱۳۸۴، ص ۱۲۸ - ۱۵۸.
- روغنچی، کاظم. «تامین نیازهای اساسی در چشم انداز استقلال اقتصادی». کیهان هوایی، ش ۱۱۲۸، ۱۳ اردیبهشت ۱۳۷۴، ص ۸ - ۲۱.
- رهبر، فرهاد. «تهدیدپذیری اقتصادی، تهدیدپذیری هویت ملی (مطالعه موردی ایران و کشورهای منطقه)». مطالعات ملی، ش ۳۵، سال ۱۳۸۷، ص ۱۳۵ - ۱۶۲.
- سبحانی، حسن. «آفات اقتصادی و تعرضات سیاسی». جمهوری اسلامی، ۲۱ آبان ۱۳۸۰، ص ۳.
- عزتی، مرتضی. «توسعه از دیدگاه امام رحمه الله». بیان، ۱۰ خرداد ۱۳۷۹، ص ۵؛ ۱۱ خرداد ۱۳۷۹، ص ۵.
- عزتی، مرتضی. «رابطه فرهنگ و توسعه از دیدگاه حضرت امام خمینی رحمه الله». کار و کارگر، ۶ آذر ۱۳۷۶، ص ۱۰.
- قدیری ایبانه، محمدحسن. «استقلال اقتصادی». ابرار، ۱۷ اردیبهشت ۱۳۷۴، ص ۴؛ ۱۸ اردیبهشت ۱۳۷۴، ص ۴.
- مشفق، مهدی. «مروری بر اندیشه های اقتصادی امام خمینی رحمه الله». رسالت، ۱۷ خرداد ۱۳۸۳، ص ۱۳.
- مولوی، محمد علی. «استقلال اقتصادی و اهمیت آن در توسعه و پیشرفت». بورس، دوره اول شماره ۶، فروردین ۱۳۴۷، ص ۵۸ - ۶۹.
- مومنی، فرشاد. «چند نکته پیرامون اهمیت استراتژیکی و آرمانی استقلال اقتصادی». پژوهش های اقتصادی ایران، شماره ۱، تابستان ۱۳۷۸، ص ۲.
- مهتدی، کاظم. «بیاید با استفاده از توانایی های بالقوه و بالفعل کشور به خود متکی باشیم». کیهان هوایی، ش ۱۰۹۱، ۵ مرداد ۱۳۷۳، ص ۲۵.

ص: ۸۷

اسراف و تبذیر**اشاره**

اسراف و تبذیر

اسراف را، هرگونه عمل بیهوده و زیاده‌روی و تجاوز از حد طبیعی، چه در کیفیت و چه در کمیت برشمردهانند. بدین لحاظ در آموزه های اسلامی، افراد جامعه به شدت از اسراف و تبذیر منع شده اند. ترویج ارزش هایی همچون قناعت، میانه‌روی و مانند آن و ترغیب به مبارزه جدی با هواپرستی، خودنمایی، فخرفروشی و... که از عوامل اسراف و تبذیر به شمار می روند، همگی به نوعی در جهت مبارزه با اسراف و تبذیر می باشد.

در حال حاضر، مصرفگرایی و زیاده‌روی در مصرف، مشکلات اقتصادی بسیاری برای جامعه ایجاد کرده است. مشکل اسراف آن چنان در تار و پود جامعه ریشه دوانده است که صرفه‌جویی و جلوگیری از اسراف و تبذیر به عنوان یکی از راه‌حلهای اساسی تنظیم اقتصاد جامعه اسلامی مطرح می شود. دین مقدس اسلام، گرچه بهره برداری مشروع از نعمتهای الهی و زیباییهای زندگی را مباح و روا دانسته است، اما اسراف و زیاده روی را حرام و ناروا می داند و این بدان جهت است که هر مسلمانی به تناسب امکانات و توانایی و کارآیی خود، در برابر دیگر بخشهای جامعه مسؤلیت دارد. جهت آشنایی بیشتر پژوهشگران با ابعاد مختلف این موضوع، برخی از کتابها و مقالاتی که در این حوزه انتشار یافته‌اند، در ادامه فهرست شده است:

ص: ۸۸

الف. کتاب‌ها

الف. کتاب‌ها

احسانی تیرتاشی، یدالله. اسراف چرا؟. تهران: نشر رامین، ۱۳۷۶، ۱۲۳ ص.

بنی اسدی، طاهره. اسراف و تبذیر، پیمان برادری با شیطان. تهران: نور محبت، ۱۳۹۱، ۱۴۲ ص.

پژوال، غلامرضا. اسراف ممنوع. تهران: خلیلیان، ۱۳۸۸، ۱۴۸ ص.

حیدری نراقی، علی محمد. اسراف از دیدگاه دین و دانش. قم: مهدی نراقی، ۱۳۸۸، ۱۵۹ ص.

حیدری، عزیزالله. اسراف. قم: مسجد مقدس جمکران، ۱۳۸۹، ۲۷ ص.

کمایی، هوشنگ و اسماعیل غلامپور. اسراف راهکارها و مصادیق. تهران: ندای مهر آفرین، ۱۳۸۹، ۲۰۰ ص.

محمدی اشتهاوردی، محمد. اسراف بالای خانمان سوز. تهران: مطهر، ۱۳۷۹، ۱۹۰ ص.

مطهر، محمد. اسراف، بیت المال. تهران: نقش اندیشه، شرکت پیشتازان فن آور سعید، ۱۳۸۸، ۱۰۷ ص.

موسوی کاشمیری، سیدمهدی. پژوهشی در اسراف. قم: موسسه بوستان کتاب (مرکز چاپ و نشر دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم)، ۱۳۸۵، ۲۳۲ ص.

ب. مقالات

ب. مقالات

ابراهیم زاده گرجی. «اسراف و تجملگرایی، منابع ملی در دوزخ وابستگی». کیهان هوایی، ش ۱۲۲۶، ۳ اردیبهشت ۱۳۷۶، ص ۱۳.

«اسراف در اجرا و تبذیر در برنامه ریزی». توسعه، ۲۰ آبان ۱۳۸۰، ص ۳.

«اسراف و اتلاف». فرهنگ مشارکت، ش ۳۷، ۳۸، پاییز و زمستان ۱۳۸۲، ص ۵۴ - ۶۴.

«اسراف و تبذیر». صدای عدالت، ۲۳ اردیبهشت ۱۳۸۳، ص ۶.

«اسراف و راههای مبارزه با آن از دیدگاه اسلام». نگاهان انقلاب اسلامی، ش ۶۷، آذر ۱۳۸۰، ص ۴۶ - ۴۹.

ص: ۸۹

- «اسراف و صرفه جویی در فرهنگ اسلامی». مسجد، ش ۱۴۱، شهریور ۱۳۸۸، ص ۸۸ - ۸۹.
- «اسراف و نقش نهادهای اجتماعی در ظهور آن». مدیریت، ش ۱۴۳، ۱۴۴، فروردین و اردیبهشت ۱۳۸۸، ص ۴ - ۵.
- برجی، یعقوب علی. «اسراف». فرهنگ جهاد، سال ۱، ش ۴، تابستان ۱۳۷۵، ص ۶۱ - ۶۸.
- «پژوهشی در اسراف». پیام زن، سال ۲، ش ۶، شهریور ۱۳۷۲، ص ۷۳.
- «پیام رهبر تحول اخلاقی، جلوگیری از اسراف». یاد ایام، سال ۴، ش ۱، فروردین ۱۳۷۶، ص ۱۱ - ۱۵.
- پیشگر، زری. «جلوه های اسراف از دیدگاه قرآن». بینات، ش ۴۸، زمستان ۱۳۸۴، ص ۳۷ - ۵۵.
- خراسانی، احمد. «تحریم اسراف و تبذیر در جامعه». مسجد، ش ۱۳۹، تیر ۱۳۸۸، ص ۷۰ - ۷۳.
- خراسانی، احمد. «نگاهی گذرا به فلسفه تحریم اسراف و تبذیر». فرهنگ جهاد، ش ۳۶، تابستان ۱۳۸۳، ص ۸۵ - ۹۶.
- «در فرهنگ توسعه اسلامی تجمل و اسراف جای ندارد». پیام دانشجوی بسیجی، سال ۱، ش ۳۲، ۲۹ فروردین ۱۳۷۴، ص ۱ - ۳.
- رحمانی، محمد. «نگاه فقهی ملا احمد نراقی به اسراف». فقه اهل بیت علیه السلام، ش ۲۹، بهار ۱۳۸۱، ص ۱۶۲ - ۱۸۶.
- رفیعی، ناصر. «اسراف». فرهنگ جهاد، سال ۱، ش ۱، پاییز ۱۳۷۴، ص ۸۱ - ۹۵.
- رفیعی، ناصر. «عوامل و ریشه های اسراف». کار و کارگر، ۱۸ شهریور ۱۳۷۶، ص ۸.
- زینهاری، مهری. «اسراف عوامل و پیامد ها». مسجد، ش ۱۴۰، مرداد ۱۳۸۸، ص ۱۰۲ - ۱۰۵.
- زینهاری، مهری. «اسراف». پیام زن، سال ۲، ش ۷، مهر ۱۳۷۲، ص ۵۳ - ۵۰، ۸۱.
- سبحانی، محمد. «آثار تخریبی اسراف و تبذیر». مبلغان، ش ۶۰، آبان و آذر ۱۳۸۳، ص ۴۳ - ۵۰.

ص: ۹۰

- سیفیان، محمد کاظم. «اسراف و تبذیر در معماری». هنرهای زیبا، ش ۲، بهار ۱۳۷۶، ص ۶۰ - ۶۳.
- عطائی، محمدرضا. «اسراف و تبذیر در قرآن و سنت». مسجد، ش ۱۴۶، بهمن ۱۳۸۸، ص ۱۰۸ - ۱۱۵.
- عطایی، محمدرضا. «اسراف و تبذیر در قرآن و سنت». مشکوه، ش ۵۴، ۵۵، بهار، تابستان ۱۳۷۶، ص ۱۹۳ - ۲۱۳.
- فصیحی غزنوی، قربانعلی. «اسراف و تجمل گرایی، بدترین شیوه ی زندگی». سفیر، ش ۹، بهار ۱۳۸۸، ص ۵ - ۲۶.
- فلاح، ابراهیم. «اسراف و مسرفین از دیدگاه قرآن و سنت». فرهنگ گلستان، ش ۲، ۳، پاییز و زمستان ۱۳۸۸، ص ۸۹ - ۹۷.
- قائمی، علی. «زهد و قناعت». پیوند، ش ۳۶۸، خرداد ۱۳۸۹، ص ۶ - ۹.
- «کار گزاران و مسوولان موظفند اسراف نکنند». پیام دانشجو، سال ۲، ش ۵۰، ۱۴ فروردین ۱۳۷۵، ص ۲.
- کیامنش، بیژن. «حذف اسراف، دگرگونی های فرهنگی یا برنامه ریزی اقتصادی». ایران، ۲۳ فروردین ۱۳۷۵، ص ۵.
- محمدی اشتهاردی، محمد. «اعتدال و نکوهش اسراف در سیره پیشوایان». پاسدار اسلام، ش ۲۶۶، بهمن ۱۳۸۲، ص ۱۳ - ۱۵.
- ملکوتی فر، ولی الله. «اسراف و احکام آن از دیدگاه محقق نراقی». بصیرت، ش ۲۷، ۱۳۸۱، ص ۱۷۹ - ۱۹۲.
- مهدی زاده، محمدرضا. «پرهیز از اسراف». آزادی، ش ۵، ۲۵ فروردین ۱۳۷۶، ص ۱.
- میرحسینی، سعید. «اسراف فرآورده های نفتی و بروز مشکلات اقتصادی». امکان، ش ۸۸، ۸۹ اردیبهشت ۱۳۸۲، ص ۵۳.
- یعقوبی، ابوالقاسم. «اسراف و تبذیر». پاسدار اسلام، ش ۳۱۲، آذر ۱۳۸۶، ص ۲۰ - ۲۲.

اصلاح الگوی مصرف

اشاره

اصلاح الگوی مصرف

پدیده مصرف‌گرایی در نقطه مقابل مصرف بهینه قرار گرفته است. مصرف‌گرایی، که یکی از بزرگترین آفتها و آسیب‌های فردی و اجتماعی و از گناهانی است که مورد نهی شدید واقع شده است، در مقابل اعتدال و میانه روی در مصرف قرار گرفته است. در حقیقت مصرف‌گرایی عامل تخریب رشد، توسعه و از بین رفتن منابع ملی است. مصرف‌گرایی از یک نگاه در معنای مصرف نامتعارف است که نیاز واقعی فرد را برطرف نمی‌سازد، بلکه نیاز کاذب فرد یا افراد را که گاه به تقلید از دیگران، تبلیغات، شرایط مادی یا تغییرات ساختار جامعه ایجاد شده، برطرف می‌سازد.

واقعیت این است که مسأله هدر دادن منابع در اقتصاد ایران، دارای ابعادی فراتر از ابعاد فرهنگی است. رسیدگی به این مسأله برای ایجاد تعادل میان درآمد و هزینه بسیار مهم و اساسی است و در حوزه اقتصاد خانواده نیز می‌تواند تأثیرگذار و سرنوشت‌ساز باشد. ذکر این نکته ضروری است که اگرچه مصرف بی‌رویه و بی‌جا امری غیرعقلایی است، اما این به معنای عدم مصرف و یا حتی کم مصرف کردن در عین نیاز نیست. در واقع آنچه در ارتباط با مصرف صحیح مطرح می‌گردد، کم مصرف کردن نیست، بلکه مراد از اصلاح الگوی مصرف و به تبع آن صرفه‌جویی، بهره‌مندی مناسب از نعمات خداوندی و استفاده حداکثری از تمامی قابلیت‌های هر یک از داشته‌هاست.

ص: ۹۲

مصرف‌گرایی در مواقعی، در همان معنای لغوی اسراف استعمال شده است و این اصطلاح را معادل هر گونه بیهوده‌گرایی، زیاده‌روی و اتلاف و مانند آنها دانسته اند. اما در اینجا مراد از عدم مصرف‌گرایی و اصلاح الگوی مصرف، بیشتر تغییر در الگو و سبک مصرف و به نوعی دگرگونی سبک زندگی است. در ادامه تعدادی از منابع مرتبط با این حوزه معرفی می‌گردد:

الف. کتاب‌ها

الف. کتاب‌ها

- آیین برنامه سازی درباره اصلاح الگوی مصرف. جمعی از پژوهشگران. قم: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۸۸، ۱۳۴ ص.
- آیین برنامه سازی درباره اصلاح الگوی مصرف. جمعی از پژوهشگران. قم: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۸۸، ۱۳۴ ص.
- اخوی، رضا. گام‌هایی در جهت اصلاح الگوی مصرف. قم: شمیم قلم، ۱۳۸۸، ۱۵۹ ص.
- آرامش بهشتی در پرتو اصلاح الگوی مصرف. قم: موسسه پیام امام هادی علیه السلام، ۱۳۸۹، ۳۴۸ ص.
- اسحاقی، حسین. بایدها و نبایدهای مصرف. تهیه کننده مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما. قم: دفتر عقل، ۱۳۸۸، ۱۷۴ ص.
- اسحاقی، حسین. بهینه سازی الگوی مصرف. تهیه کننده مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما. قم: دفتر عقل، ۱۳۸۸، ۱۰۴ ص.
- ایروانی، جواد... [و دیگران]. مصرف صحیح از نگاه اسلام. مشهد: دانشگاه علوم اسلامی رضوی، ۱۳۹۱، ۳۳۶ ص.
- جهانیان، ناصر. اصلاح الگوی مصرف از منظر اقتصادی. تهران: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۳۹۱، ۴۴۰ ص.
- حیدری تفرشی، غلامحسین. اصلاح الگوی مصرف: الگوی مصرف در ایران و جهان. رودهن: دانشگاه آزاد اسلامی (رودهن)، ۱۳۸۸، ۲۵۶ ص.

دیباچی، احمد. فرهنگ تولید و مصرف در اسلام از دیدگاه آیات و روایات:

ص: ۹۳

اصلاح الگوی مصرف. قم: نشر اکرام، ۱۳۸۹، ۵۲۸ ص.

ذوالقدر، اسفندیار. روش های سیاستگذاری و فرهنگ سازی اصلاح الگوی مصرف. تهران: اسفندیار ذوالقدر، ۱۳۸۸، ۲۴۸ ص.

سید باقری، کاظم. اصلاح الگوی مصرف از منظر سیاسی. تهران: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۳۹۰، ۳۵۶ ص.

کلاتری، علی اکبر. اسلام و الگوی مصرف: در آمدی بر کم و کیف مصرف بر اساس فقه و اخلاق اسلامی. قم: بوستان کتاب قم (انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم)، ۱۳۸۴.

محمدی ری شهری، محمد. الگوی مصرف از نگاه قرآن و حدیث. قم: موسسه علمی فرهنگی دارالحدیث، سازمان چاپ و نشر، ۱۳۸۸، ۲۳۶ ص.

مصرف در دنیای امروز: برگزیده مقاله های ماهانه سیاحت غرب با موضوع مصرف. تهیه کننده مرکز پژوهش های اسلامی صدا و سیما. قم: دفتر عقل، ۱۳۸۸، ۲۱۲ ص.

مصرف در دنیای امروز: برگزیده مقاله های ماهنامه سیاحت غرب با موضوع مصرف. تهیه کننده مرکز پژوهش های اسلامی صدا و سیما. قم: دفتر عقل، ۱۳۸۸، ۲۱۲ ص.

میرخلیلی، محمود. اصلاح الگوی مصرف از منظر حقوقی. تهران: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۳۹۱، ۳۱۲ ص.

نوریان، مجید. الگوی مصرف در اسلام و غرب. قم: مرکز پژوهشهای اسلامی صدا و سیما، ۱۳۸۳، ۱۰۵ ص.

یونسلو، صادق. اصلاح الگوی مصرف آب: چرا؟ و چگونه! تهران: پژوهشگاه فرهنگ، ۱۳۸۹، ۱۱۳ ص.

ب. مقالات

ب. مقالات

آقاجانی، احمد. «اصلاح الگوی مصرف». اطلاعات راهبردی، ش ۸۲، اسفند ۱۳۸۸، ص ۷۱ - ۷۶.

ص: ۹۴

اخوی، رضا. «پایان سال حرکت به سوی اصلاح الگوی مصرف و راهکارهای عملی اصلاح». شمیم یاس، ش ۸۴، اسفند ۱۳۸۸، ص ۱۰ - ۱۳.

اسحاقی، سیدحسین. «اقتصاد سالم در پرتو اصلاح الگوی مصرف». شمیم یاس، ش ۷۶، تیر ۱۳۸۸، ص ۲۸ - ۳۰.

«اصلاح الگوی مصرف، ماموریتی همگانی». ارمغان (گاهنامه). شماره ۸، پاییز ۱۳۸۸، ص ۲۳۳ - ۱۷۷.

امامی میبدی، علی؛ رویا محمدنژاد. «نقش کارایی و بهره‌وری در اصلاح الگوی مصرف». اطلاعات سیاسی - اقتصادی، ش ۲۵۹، فروردین و اردیبهشت ۱۳۸۸، ص ۲۵۴ - ۲۶۷.

«بایدها و نبایدهای مصرف». ارمغان (گاهنامه). شماره ۸، پاییز ۱۳۸۸، ص ۱۴۷ - ۱.

بخشی، لطفعلی. «پیش نیازهای اصلاح الگوی مصرف». ایران، ۱۷ فروردین ۱۳۸۸، ص ۷، ۱۷.

«بر لبه پرتگاه مصرف گرایی». ارمغان (گاهنامه). شماره ۸، پاییز ۱۳۸۸، ص ۵۹ - ۳۳.

«پرهیز مسئولان از اسراف و آموزش راههای صرفه جویی به مردم ضروری است». کیهان هوایی، ش ۱۲۲۵، ۲۷ فروردین ۱۳۷۶، ص ۳، ۲۱.

«پیامدهای مصرف زدگی». ارمغان (گاهنامه)، شماره ۸، پاییز ۱۳۸۸، ص ۱۱۱ - ۹۵.

تقوی، محمد کاظم. «پایان سال اصلاح الگوی مصرف؛ آغاز مسیر جدیدی در زندگی: مدیریت مصرف». پیام زن، ش ۲۱۶، اسفند ۱۳۸۸، ص ۶ - ۱۰.

ثواقب، جهانبخش. «طرحی برای اصلاح الگوی مصرف». بشری، ش ۷۴، شهریور ۱۳۸۸، ص ۱۶ - ۱۹.

«چرا مصرف گرا شدیم؟ (بررسی علل مصرف گرایی)». ارمغان (گاهنامه)، شماره ۸، پاییز ۱۳۸۸، ص ۹۱ - ۶۳.

«چیستی، ضرورت و اهمیت الگوی مصرف». ارمغان (گاهنامه)، شماره ۸، پاییز ۱۳۸۸، ص ۲۲ - ۵.

ص: ۹۵

- حیدری، داود. «باورها و تأثیر آن در اصلاح الگوی مصرف». مشکوه، ش ۱۰۵، زمستان ۱۳۸۸، ص ۱۴۷ - ۱۶۰.
- خسروی، کوثر. «اصلاح الگوی مصرف را از خانه آغاز کنیم». دیدار آشنا، ش ۱۰۴، خرداد ۱۳۸۸، ص ۴۲.
- رشکیانی، مهدی. «بررسی نقش رسانه ملی در توسعه فرهنگ اصلاح الگوی مصرف در میان جوانان». مطالعات جوان و رسانه. شماره ۷، پاییز ۱۳۹۱، ص ۳۵ - ۱۲.
- رکنی یزدی، محمدمهدی. «اصلاح الگوی مصرف در فروغ آیات و روایات». مشکوه، ش ۱۰۲، بهار ۱۳۸۸، ص ۴ - ۱۷.
- رهبر، محمدتقی. «اصلاح الگوی مصرف و هدفمند کردن یارانه‌ها». پاسدار اسلام، ش ۳۲۹، اردیبهشت ۱۳۸۸، ص ۱۳ - ۱۵.
- زارعی، علیرضا. «اصلاح الگوی مصرف انرژی، خانواده یا دولت؟ الزامات ابتدایی عملی کردن فرایند اصلاح الگوی مصرف». تازه های انرژی، ش ۱۵، نیمه دوم فروردین ۱۳۸۹، ص ۱۲ - ۱۳.
- سعیدی، پرویز. «جواد قزل سفلو. نقش اصلاح الگوی مصرف بر بهره‌وری». راهبرد یاس، ش ۲۰، زمستان ۱۳۸۸، ص ۱۴۴ - ۱۶۰.
- سیف، اله مراد. «اصلاح الگوی مصرف در بخش دفاع: زمینه‌ها و رویکردها». راهبرد دفاعی، ش ۲۹، تابستان ۱۳۸۹، ص ۱ - ۲۲.
- شایان‌فر، ابوالقاسم. «اصلاح الگوی مصرف تاریخ مصرف ندارد: گفتگو با دکتر الیاس نادران». پیام انقلاب، ش ۲۴، تیر ۱۳۸۸، ص ۱۶ - ۱۷.
- شریفی میلانی، هامون. «اصلاح الگوی مصرف؛ چرا و چگونه». اقتصاد پنهان، ش ۶، ۷، فروردین - تیر ۱۳۸۸، ص ۵۹ - ۶۱.
- فراهانی فرد، سعید. «اصلاح الگوی مصرف و محیط زیست». اقتصاد اسلامی، ش ۳۴، تابستان ۱۳۸۸، ص ۹۷ - ۱۲۳.
- قادری کنگاوری، روح‌الله. «تاملی بر اصلاح الگوی مصرف زمان». پیام انقلاب، ش ۲۵، مرداد ۱۳۸۸، ص ۶۴ - ۶۵.
- قائمی، علی. «حرکت به سوی اصلاح الگوی مصرف». پیوند، ش ۳۶۱، آبان

ص: ۹۶

۱۳۸۸، ص ۸ - ۱۱.

کاظم زاده، موسی. «تحقق اصلاح الگوی مصرف موانع و راهکارها». مسجد، ش ۱۴۰، مرداد ۱۳۸۸، ص ۲۲ - ۲۷.

مختاریان، حسین. «الگوی مصرف حمل و نقل شهر تهران و ضرورت اصلاح آن». جهان اسلام، ۱۶ آذر ۱۳۷۲، ص ۹.

مرادیان، محسن. «اصلاح الگوی مصرف در نیروهای مسلح و تأثیر آن بر امنیت ملی ج. ا. ایران». راهبرد دفاعی، ش ۲۵، تابستان

۱۳۸۸، ص ۱۸۵ - ۲۰۸.

مردانی نوکنده، محمدحسین؛ قاسم علی کابلی. «اصلاح الگوی مصرف در پرتو فرهنگ ساده زیستی (با تأکید بر آموزه های

قرآنی)». مشکوه، ش ۱۰۵، زمستان ۱۳۸۸، ص ۱۶۱ - ۱۸۱.

مروتی، سهراب؛ فرحناز وحید نیا. «مبانی نظری اصلاح الگوی مصرف در قرآن و حدیث». مشکوه، ش ۱۰۵، زمستان ۱۳۸۸، ص ۵۳

- ۷۲.

«نگاهی به تاریخچه مصرف گرایی در ایران». ارمغان (گاهنامه)، شماره ۸، پاییز ۱۳۸۸، ص ۲۹ - ۲۵.

«نگاهی تحلیلی به اصلاح الگوی مصرف». مسجد، ش ۱۴۳، آبان ۱۳۸۸، ص ۴۶ - ۴۷.

ص: ۹۷

اقتصاد مقاومتی

اشاره

اقتصاد مقاومتی

اقتصاد مقاومتی روشی برای مقابله با تحریم‌ها علیه یک منطقه یا یک کشور در شرایط ویژه می‌باشد و به معنی تلاش برای کنترل و بی‌اثر کردن آن تاثیرها و تبدیل چنین فشارهایی به فرصتهای جدید است. برای رسیدن به اقتصاد مقاومتی باید وابستگی‌های خارجی کاهش یابد و تولید داخلی کشور و خوداتکایی، روند صعودی به خود گیرد. بنابراین در اقتصاد مقاومتی، رکن اصلی، قوام اقتصاد داخلی و عدم وابستگی به بیرون است. رهبر معظم انقلاب برای نخستین بار در سال ۱۳۸۹ ضرورت پدیدآوردن اقتصاد مقاومتی در کشور را عنوان کردند. پس از آن نیز بر ثمربخش بودن اقتصاد مقاومتی، اهمیت برنامه ریزی و ثبات برنامه‌های اقتصادی، مدیریت مصرف، کاهش اتکا به درآمدهای نفتی و نیز مردمی کردن اقتصاد، اهمیت شرکت‌های دانش بنیان، اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ و حمایت از تولید مکرراً تأکید داشته‌اند.

حماسه اقتصادی را می‌توان نتیجه و نمود عینی راهبرد اقتصاد مقاومتی دانست که می‌تواند ظرفیت‌های بالقوه اقتصاد را بالفعل کند و نهایتاً به جهش در سطح تولید ملی منجر شود. از این حیث، باید حماسه اقتصادی را تداوم اقتصاد مقاومتی و تجلی آن را در رفتار اقتصادی و سیاست‌گذاری اقتصادی دانست. در ادامه برخی از منابعی که این موضوع را مورد بحث و بررسی قرار داده‌اند، معرفی می‌گردد:

ص: ۹۸

الف. کتاب‌ها

الف. کتاب‌ها

بهداروند، محمدمهدی. از جهاد اقتصادی تا اقتصاد مقاومتی. تهیه و تنظیم مؤسسه مطالعات فرهنگی مستشهدین وصال. قم: صبح میثاق، ۱۳۹۱، ۱۷۴ ص.

جامی، علیرضا و حمیدرضا ایمانی مقدم و مجتبی تنها. راهبردهای افق روشن (با رویکردی بر اقتصاد مقاومتی). به سفارش سازمان بسیج علمی، پژوهشی و فناوری. مشهد: سخن گستر، ۱۳۹۱، ۲۵۶ ص.

خامنه‌ای، علی. اقتصاد مقاومتی برگرفته از سخنان مقام معظم رهبری. گردآورنده خانه انقلاب اسلامی و ولایت. اصفهان: حدیث راه عشق، ۱۳۹۱، ۶۰ ص.

خامنه‌ای، علی. اقتصاد مقاومتی: راهبرد اقتصاد ایران در دهه ی پیشرفت و عدالت در بیانات حضرت آیت الله العظمی سیدعلی خامنه‌ای (مدظله العالی) رهبر معظم انقلاب اسلامی/به اهتمام سعید اشیری. تهران: انقلاب اسلامی، ۱۳۹۱، ۵۲۰ ص.

زارعی، ابراهیم. نقشه راه اقتصاد مقاومتی در بیانات مقام معظم رهبری. تهران: انتشارات ایران، ۱۳۹۱، ۱۴۴ ص.

سیف، اله مراد و محمد تولایی. تبارشناسی تهدیدات نرم اقتصادی علیه جمهوری اسلامی ایران. تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی مقاومت بسیج، پژوهشکده مطالعات و تحقیقات، ۱۳۹۰، ۱۵۰ ص.

صدر، سیدشهاب الدین. اقتصاد مقاومتی: راهکارها و موانع پیشرو با نگاهی به گذشته و حال اقتصاد ایران. تهران: پیشگامان توسعه، ۱۳۹۱، ۲۸۵ ص.

ب. مقالات

ب. مقالات

اسفندیاری، خلیل. «تجارب دفاع مقدس و اقتصاد مقاومتی». پیام انقلاب، شماره ۶۳، مهر ۱۳۹۱، ص ۶۹.

«اقتصاد مقاومتی از دیدگاه مقام معظم رهبری». مبلغان، شماره ۱۶۳، اسفند ۱۳۹۱ و فروردین ۱۳۹۲، ص ۱۰۱.

«اقتصاد مقاومتی با اقتصاد تعاونی». صنعت و کارآفرینی، شماره ۶۹، شهریور ۱۳۹۱، ص ۶.

ص: ۹۹

«اقتصاد مقاومتی در منظر رهبر معظم انقلاب». پیام انقلاب، شماره ۶۲، شهریور ۱۳۹۱، ص ۵۲.

«اقتصاد مقاومتی مهندسی معکوس در اقتصاد». بازار و سرمایه، شماره ۳۳، آذر ۱۳۹۱، ص ۳۸.

«اقتصاد مقاومتی و استراتژی‌های فولاد مبارکه اصفهان در مقابل تحریم‌ها و تهدیدها». تحقیقات روابط عمومی، شماره ۷۰، دی و بهمن ۱۳۹۱، ص ۵۲.

«اقتصاد مقاومتی و بازار سرمایه». بازار و سرمایه، شماره ۳۳، آذر ۱۳۹۱، ص ۲۴.

«اقتصاد مقاومتی و مقاومت اقتصادی». اقتصاد ایران، شماره ۱۶۳، شهریور ۱۳۹۱، ص ۱۹.

«اقتصاد مقاومتی و نقش نهادهای مالی در آن». بازار و سرمایه، شماره ۳۳، آذر ۱۳۹۱، ص ۳۷.

«اقتصاد مقاومتی». نامه اتاق بازرگانی، سال ۱۳۹۱، شماره ۸، آبان ۱۳۹۱، ص ۳.

«اقتصاد مقاومتی، بایدها و نبایدها». بازار و سرمایه، شماره ۳۰، شهریور ۱۳۹۱، ص ۹.

«اقتصاد مقاومتی، خنثی کننده هر نوع تحریم اقتصادی». پیام انقلاب، شماره ۴۲، دی ۱۳۸۹، ص ۲۶.

برخوردار، محمدحسین. «تجارت خارجی و اقتصاد مقاومتی». نامه اتاق بازرگانی، سال ۱۳۹۱، شماره ۸، آبان ۱۳۹۱، ص ۱۲.

بنیانیان، حسن. «مسئولیت فرهنگ سازان در اقتصاد مقاومتی». پاسدار اسلام، شماره ۳۷۱، آبان ۱۳۹۱، ص ۳۲.

پیغامی، عادل. «ده نکته کلیدی در تحقق اقتصاد مقاومتی». معارف، شماره ۹۳، مرداد و شهریور ۱۳۹۱، ص ۹.

«توسعه مکانیزاسیون در اقتصاد مقاومتی، ترمیم راهکارها و رفع تنگناها را می‌طلبد». کشاورز، شماره ۳۹۴، مهر ۱۳۹۱، ص ۸.

«جشنواره ملی بهره‌وری راهبردی برای تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی». نامه اتاق بازرگانی، سال ۱۳۹۱، شماره ۱۰، دی ۱۳۹۱، ص ۱۰۲.

جندقی، محسن. «استقلال حاصل اقتصاد مقاومتی: الزامات یک قدرت اقتصادی».

ص: ۱۰۰

پنجره، شماره ۱۴۹، شنبه هجدهم شهریور ۱۳۹۱، ص ۴۳.

«جهاد ارتباطی، مولفه ای کلیدی در اقتصاد مقاومتی». تحقیقات روابط عمومی، شماره ۷۰، دی و بهمن ۱۳۹۱، ص ۷.

«چند و چونی در اقتصاد مقاومتی و وظیفه دانشگاه». معارف، شماره ۹۳، مرداد و شهریور ۱۳۹۱، ص ۱۱.

حاجی پور، مرضیه. «اقتصاد مقاومتی: راهکاری در برابر تحریم‌ها». مناطق ویژه اقتصادی، شماره ۷۹، مرداد و شهریور ۱۳۹۱، ص ۶.

«حمله فرهنگ به اقتصاد مقاومتی». سوره اندیشه، شماره ۶۵، آبان و آذر ۱۳۹۱، ص ۱۴.

داود زاده، علی. «اقتصاد مقاومتی، چرا و چگونه». پیام انقلاب، شماره ۶۴، آبان ۱۳۹۱، ص ۵۰.

داود زاده، علی. «نقش مردم و بخش خصوصی در اقتصاد مقاومتی». پیام انقلاب، شماره ۶۵، آذر ۱۳۹۱، ص ۵۸.

دوستی موسوی، سید علی. «بورس می تواند پیشقراول اقتصاد مقاومتی باشد». بورس کالا، شماره ۵۸، تیر و مرداد ۱۳۹۱، ص ۶.

دیلمقانیان، علی. «اقتصاد مقاومتی و بازخوانی اقتصاد سیاسی ایران در سال ۱۳۹۱». پیام اتاق ارومیه، سال سیزدهم، شماره ۱۰، دی،

بهمن و اسفند ۱۳۹۱، ص ۸.

«راهکارهای انجمن مدیران برای استقرار اقتصاد مقاومتی». صنعت و کارآفرینی، شماره ۷۰، مهر و آبان ۱۳۹۱، ص ۴.

«رشد و پیشرفت نباید متوقف متوقف شود: تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی با بازار سرمایه». بازار و سرمایه، شماره ۳۳، آذر ۱۳۹۱،

ص ۳۱.

زارعی، موسی. «الزامات اقتصاد مقاومتی». پیام انقلاب، شماره ۶۳، مهر ۱۳۹۱، ص ۳۶.

سلیمانی، محمد. «۶ ضرورت اجرای اقتصاد مقاومتی». نامه اتاق بازرگانی، سال ۱۳۹۱، شماره ۸، آبان ۱۳۹۱، ص ۱۰.

«شاخص های اقتصاد مقاومتی در بازار سرمایه». بازار و سرمایه، شماره ۳۳، آذر ۱۳۹۱، ص ۴۰.

ص: ۱۰۱

شهبازی، نجفعلی. «اقتصاد مقاومتی چرا و چگونه؟». پیام انقلاب، شماره ۶۲، شهریور ۱۳۹۱، ص ۵۰.

طهماسبی کیهانی، محمود. «حمایت از تولید ملی، گامی برای اقتصاد مقاومتی». احیا، شماره ۴۰، تابستان ۱۳۹۱، ص ۴.

«عبور از بحران‌ها با پیاده‌سازی کامل اقتصاد مقاومتی در کشور». نامه اتاق بازرگانی، سال ۱۳۹۱، شماره ۸، آبان ۱۳۹۱، ص ۱۳.

قاضی طباطبایی، سیدسعید. «اقتصاد سوسیالیستی، اقتصاد کاپیتالیستی و اقتصاد مقاومتی». تدبیر، شماره ۲۴۳، مرداد ۱۳۹۱، ص ۱۰.

«گزارش سمینار بررسی نقش ارتباطات، رسانه و روابط عمومی در اقتصاد مقاومتی». کتاب ماه علوم اجتماعی، شماره ۱۶۳، فروردین ۱۳۹۲، ص ۹۱ - ۹۱.

گل‌زواره، غلامرضا. «نقش حیاتی و حساس مدیران در تحقق اقتصاد مقاومتی». پاسدار اسلام، شماره ۳۷۴، بهمن ۱۳۹۱، ص ۲۴.

محمدی پور، محمد. «بررسی ابعاد پیاده‌سازی اقتصاد مقاومتی در صنعت نفت». اکتشاف و تولید، شماره ۹۴، مهر ۱۳۹۱، ص ۲۳.

«محوریت دانش و مردم در اقتصاد مقاومتی شرکت ملی نفت ایران». اکتشاف و تولید، شماره ۹۷، دی ۱۳۹۱، ص ۲.

مصباحی مقدم، غلامرضا. «اقتصاد مقاومتی با کاهش وابستگی بودجه به درآمدهای نفتی محقق می‌شود». صنعت نساجی و پوشاک، شماره ۳۴۲، شهریور ۱۳۹۱، ص ۵۵.

موسوی، سید محمد مهدی. «احساس مسئولیت کاری رمز موفقیت در اقتصاد مقاومتی». پیشگامان، شماره ۷۴، بهمن ۱۳۹۱، ص ۱۸.

موسوی، سید محمد مهدی. «نقش کلیدی دانش آموزان در تحقق اقتصاد مقاومتی». پیشگامان، شماره ۷۳، دی ۱۳۹۱، ص ۳۸.

مهرعطا، رضا. «از تولید ملی تا اقتصاد مقاومتی». پیام انقلاب، شماره ۶۲، شهریور ۱۳۹۱، ص ۵۳.

میرباقری، سید محسن. «بیداری اسلامی، اقتصاد مقاومتی و دبیران قرآن». رشد آموزش قرآن، شماره ۳۸، پاییز ۱۳۹۱، ص ۱۵.

ص: ۱۰۲

«نقش ارتباطات، رسانه و روابط عمومی در اقتصاد مقاومتی». تحقیقات روابط عمومی، شماره ۷۰، دی و بهمن ۱۳۹۱، ص ۴۴.

نهادنیان، محمد. «اقتصاد مقاومتی با مشارکت مردمی امکان پذیر است». توسعه صادرات، شماره ۱۰۶، شهریور و مهر ۱۳۹۱، ص ۱۹.

هادوی، اصغر. «گام به گام تا اقتصاد مقاومتی». پاسدار اسلام، شماره ۳۷۱، آبان ۱۳۹۱، ص ۳۵.

ص: ۱۰۳

تحریم اقتصادی**اشاره****تحریم اقتصادی**

تحریم های اقتصادی عبارتند از دستکاری در روابط و همکاری های اقتصادی به منظور تأمین اهداف سیاسی. در واقع تحریم اقتصادی یک ابزار سیاست خارجی است که این امکان را فراهم می آورد که کشور یا کشورهایی مقاصد سیاسی خود را نسبت به کشور هدف به هنگام بروز اختلاف اعمال کنند. تحریم اقتصادی جمهوری اسلامی ایران پدیده ای است که از ابتدای انقلاب اسلامی تجربه شده و در دوران جنگ و به خصوص در سال های اخیر شدت آن افزایش یافته است. این تحریم ها، بخشی از فرآیند تهدید برضد زیرساخت های قدرت راهبردی ایران محسوب می شود و ضرورت های امنیتی و ژئوپلیتیک ایران ایجاب می کند که سازوکارهای لازم برای مقابله با چنین اقدام هایی را شناسایی نماید.

اعمال تحریمهای یک جانبه و محدودیت های مالی و تجاری، همواره یکی از ابزارهای غیرقانونی نظام سلطه برای وارد آوردن فشار به نظام جمهوری اسلامی ایران در طول سالهای پس از انقلاب بوده و مرتباً بر حجم این تحریم ها افزوده شده است. در مقابل اتخاذ چنین رویکردی از سوی غرب، مسؤولان و کارشناسان، راهکارهای مختلفی را در جهت ایستادگی و مقاومت در برابر این بیعدالتی آشکار ارائه داده‌اند. در ادامه بخشی از این نظرات، ایده ها و نوشته‌ها در خصوص تبیین موضوع و ابعاد مختلف آن فهرست شده است:

ص: ۱۰۴

الف. کتاب‌ها

الف. کتاب‌ها

امیدی، سیروس. بحران هسته‌ای ایران و کارایی رژیم تحریم شورای امنیت. تهران: شرکت نشر بهینه فراگیر، ۱۳۹۰، ۱۷۵ ص.

ایمانی فر، میترا. درآمدی بر تحریم‌ها در ایران و جهان. لاهیجان: رستم و سهراب، ۱۳۹۱، ۷۰ ص.

پورحسن، ناصر. شناخت راهبرد جنگ اقتصادی آمریکا علیه جمهوری اسلامی ایران. تهران: سازمان عقیدتی سیاسی نیروی انتظامی، معاونت سیاسی، ۱۳۸۶، ۱۰۰ ص.

درگرفر، محمد. بررسی تحریم اقتصادی آمریکا بر عملکرد اقتصادی - سیاسی ج. ا. ا. تهران: دانشکده علوم و فنون فارابی، معاونت پژوهش، ۱۳۹۰، ۱۴۶ ص.

ذگردی، حسام‌الدین. تحریم و اختلال در زنجیره تامین: تجزیه و تحلیل و راهکارهای مقابله. تهران: سازمان مدیریت صنعتی، ۱۳۹۰، ۲۳۴ ص.

رفیع، حسین. سلاح اقتصادی در روابط بین‌الملل: خاورمیانه و تحریم نفت. تهران: مذاکره، ۱۳۸۶، ۲۲۸ ص.

زهرانی، مصطفی. نظریه‌های تحریم اقتصادی. تهران: وزارت امور خارجه، موسسه چاپ و انتشارات، ۱۳۷۶، ۳۰۱ ص.

سخایی، روح‌الله. تحریم آمریکا علیه ایران. تهران: آرون، ۱۳۸۹، ۲۴۴ ص.

طباطبایی، علی. لابی‌های یهودیان آمریکا کارگزار تحریم ایران. تهران: مجمع تشخیص مصلحت نظام، مرکز تحقیقات استراتژیک، ۱۳۹۰، ۴۰۲ ص.

علیخانی، حسین. تحریم ایران: شکست یک سیاست. ترجمه محمد متقی نژاد. تهران: وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات، ۱۳۸۴، ۴۹۴ ص.

کرویتس، یواکیم. نگاهی به نقش اتحادیه اروپا در اعمال تحریم‌ها. ترجمه و اجرا موسسه تحقیقاتی تدبیراقتصاد. تهران: موسسه تحقیقات تدبیر اقتصاد، ۱۳۸۶، ۵۴ ص.

گلشن پژوه، محمودرضا. نگاهی تحلیلی بر تحریم‌های ایالات متحده علیه سوریه. تهران: ابرار معاصر تهران، ۱۳۸۳، ۵۱ ص.

نجفی، موسی. اندیشه تحریم و خودباوری. تهران: موسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران، ۱۳۹۱، ۲۶۸ ص.

ص: ۱۰۵

نصیرخوانی، سیدعلی. بررسی سیاست تحریم دولت آمریکا در قبال ایران. مازندران: اشرف البلاد، ۱۳۹۱، ۱۰۰ ص.

ب. مقالات

ب. مقالات

«آمریکا، بازنده اصلی در بازی تحریم». کیهان هوایی، ش ۱۱۳۹، ۲۸ تیر ۱۳۷۴، ص ۱۷.

اسلامیان، محمود. «تحریم، فرصت‌ها و تهدیدها». احیا، شماره ۳۲، تابستان ۱۳۸۹، ص ۵.

اقارب پرست، محمدرضا. «تحریم‌های اقتصادی آمریکا علیه ایران: آیا تحریم تاثیرگذار است؟». رهاورد سیاسی، شماره ۱۹، بهار ۱۳۸۷، ص ۲۷.

«اقتصاد ایران قوی تر از آن است که تحت تاثیر تحریم آمریکا قرار گیرد گسترش صنعت، شماره ۲۲۹، شنبه چهارم اسفند ۱۳۸۶، ص ۲۰.

امین زاده، الهام و ناصر خداپرست. «نقد تحریم نفت ایران از طرف اتحادیه اروپا از منظر حقوق بین الملل». دیدگاه‌های حقوق قضایی، شماره ۶۰، زمستان ۱۳۹۱، ص ۱۵.

«اوباما، ایران و تحریم». کارآفرین، شماره ۵۸، خرداد ۱۳۸۷، ص ۱۷.

اولی، منصور. «تحریم هم باعث چشم پوشی از بازار پر رونق ایران نمی شود». اقتصاد و زندگی، شماره ۳۶، نیمه اول مهر ۱۳۹۰، ص ۳۲.

«برآوردی اجمالی از آثار قطعنامه‌ها و تحریم اقتصادی بر ایران». کارآفرین، شماره ۹۰، دی ۱۳۹۰، ص ۲۲.

«تاریخ مصرف تحریم». اقتصاد ایران، شماره ۱۰۶، آذر ۱۳۸۶، ص ۶۸.

«تحریم اقتصادی آمریکا صنعت ایران را تحریک داد». کیهان هوایی، ش ۱۴۴۰، ۲۹ مرداد ۱۳۸۰، ص ۱۷.

«تحریم اقتصادی ایران». دوران امروز، ۶ دی ۱۳۷۹، ص ۸.

«تحریم اقتصادی ایران؛ تعرض به حقوق فعالان اقتصادی». نامه اتاق بازرگانی، سال ۱۳۸۹، شماره ۶، شهریور ۱۳۸۹، ص ۳.

ص: ۱۰۶

«تحریم اقتصادی و مهار دوگانه، برنده که بود؟». کیهان هوایی، ش ۱۲۳۹، ۱ مرداد ۱۳۷۶، ص ۷، ۲۱.

«تحریم ایران - تحریم جهان». اقتصاد ایران، شماره ۱۵۴، آذر ۱۳۹۰، ص ۷۰.

«تحریم ایران آیا کارآمد است». کارآفرین، شماره ۴۹، خرداد ۱۳۸۶، ص ۳۷.

«تحریم دور سوم، مقاومت مردمی را می طلبد». تولید مصرف، شماره ۴۶، مهر و آبان ۱۳۸۶، ص ۶.

«تحریم نفت ایران و پیامدهای آن». کارآفرین، شماره ۶۰، مرداد ۱۳۸۷، ص ۴۳.

«تحریم و تدبیر». صنعت و توسعه، شماره ۳۸، مرداد ۱۳۸۹، ص ۲۱.

«تحریم، نگاه بیرونی». کارآفرین، شماره ۵۷، فروردین و اردیبهشت ۱۳۸۷، ص ۳۵.

«تحریم، یک سیاست جدید نیست که صادرات ایران را شوکه کند». توسعه صادرات، شماره ۹۷، آبان و آذر ۱۳۹۰، ص ۱۲.

«تحریم ها در صنعت نفت کشور هیچ اثری نداشته است». کارآفرینان امیرکبیر، شماره ۲۲، اردیبهشت ۱۳۸۶، ص ۴۰.

«تحریم ها کارساز نیستند: وضعیت سرمایه گذاری در صنعت نفت از نگاه مهندس فکور». اقتصاد ایران، شماره ۱۴۸، خرداد ۱۳۹۰، ص ۱۹.

«تحریم های بین المللی تاثیری بر صنعت نفت ندارد». گسترش صنعت، شماره ۱۷۱، شنبه نهم دی ۱۳۸۵، ص ۳۳.

«تحریم های تازه امریکا علیه سپاه و بسیج؛ طرحی سوخته». پیام انقلاب، شماره ۴۸، تیر ۱۳۹۰، ص ۵۶.

«تحریم های ناکارآمد». پیام انقلاب، شماره ۳۹، مهر ۱۳۸۹، ص ۶۰.

«تدابیر ویژه برای مقابله با تحریم ها». جاده ابریشم، شماره ۹۰، خرداد و تیر ۱۳۸۹، ص ۱۱.

«توسعه منابع نفت علیرغم تحریم امریکا». گستره انرژی، شماره ۴۲، مهر ۱۳۸۹، ص ۳۲.

حاتمی، مسیح. «راهکارهای فعالان خصوصی برای مقابله با تحریم ها». صنعت و توسعه، شماره ۳۸، مرداد ۱۳۸۹، ص ۱۸.

ص: ۱۰۷

- حبيب الله، سعيد. «تحریم، شرایط سخت نیست: شرایط خاص است». توسعه صادرات، شماره ۹۷، آبان و آذر ۱۳۹۰، ص ۸.
- حق، علی. «شکست تحریم با اقتصاد یا دیپلماسی». صنعت و توسعه، شماره ۱۴، آذر ۱۳۸۶، ص ۲۶.
- جعفری، دانش. «تحریم ایران، اقتصاد جهان را بی ثبات می کند». گسترش صنعت، شماره ۲۱۳، آبان ۱۳۸۶، ص ۲۸.
- «رفتار دو گانه سازمان ملل و تحریم ها». تولید مصرف، شماره ۶۱، مهر و آبان ۱۳۸۹، ص ۳.
- رکابی شهرباف، جواد. «تحریم های بی حاصل». کیهان هوایی، ش ۱۱۵۱، ۱۹ مهر ۱۳۷۴، ص ۱۷.
- «روش مقابله با تحریم». پیک شورا، شماره ۲۳۶، فروردین ۱۳۸۷، ص ۲۷.
- «رهبر انقلاب: ملت را نباید از تحریم اقتصادی و تهدیدهای سیاسی ترسانند». آفتاب یزد، ۲ مهر ۱۳۸۴، ص ۲.
- زهرانی، مصطفی. «تحریم علیه جمهوری اسلامی ایران: جایگزین جنگ یا مؤلفه اصلی مهار». روابط خارجی، شماره ۸، زمستان ۱۳۸۹، ص ۴۷.
- «زیان های آمریکا از تحریم ایران». ابرار، ۱۱ اردیبهشت ۱۳۷۸، ص ۶.
- «سایه تحریم ها، آفتاب فرصت ها». اقتصاد ایران، شماره ۱۲۵، تیر ۱۳۸۸، ص ۳۱.
- سیمبر، رضا. «سیاست خارجی آمریکا و تحریم های جدید علیه جمهوری اسلامی ایران». دانش سیاسی، شماره ۱۲، پاییز و زمستان ۱۳۸۹، ص ۱۰۷.
- صابر نعمتی، بهنام. «بازنگری در قوانین صادراتی تحریم ها را بی اثر می کند». توسعه صادرات، شماره ۹۷، آبان و آذر ۱۳۹۰، ص ۱۰.
- «طراح اصلی تحریم ها علیه ایران». صنعت و توسعه، شماره ۴۰، مهر ۱۳۸۹، ص ۲۵.
- عبداللهی، عشرت. «پیامدهای تحریم اقتصادی ایران». بانک و اقتصاد، شماره ۷۳، شهریور ۱۳۸۵، ص ۶۸.
- علیزاده منیر، امیر. «تجارت خارجی و تحریم های بین المللی». فناوری و توسعه صنعت بستهبندی، شماره ۷۳، آبان ۱۳۹۰، ص ۲۵.

ص: ۱۰۸

غنی نژاد، موسی. «تحریم، اشتباه تاریخی آمریکا». صنعت و توسعه، شماره ۶، نوروز ۱۳۸۶، ص ۲۳.

غنیمی فرد، حجت‌الله. «گذر از تحریم‌ها». تازه‌های انرژی، شماره ۱۷، تیر ۱۳۸۹، ص ۸.

فخاری، حسین و داوود سلمانی و محمد رضا دارایی. «بررسی اثرات تحریم‌های اقتصادی بر عملکرد شرکت‌های دانش‌بنیان کشور». سیاست علم و فناوری، شماره ۱۹، بهار ۱۳۹۲، ص ۱.

کرمی، سعید. «جهاد اقتصادی و شکست تحریم‌ها». زمانه، شماره ۹۹، اردیبهشت ۱۳۹۰، ص ۴.

«گام‌های بلند خوداتکایی و خودکفایی برای مهار تحریم‌ها». دو ماهنامه استصنا، شماره ۴۰، اردیبهشت ۱۳۹۰، ص ۷۲.

«مشتریان آسیایی نفت ایران بی‌اعتنا به تحریم‌های آمریکا». گستره انرژی، شماره ۴۶، بهمن ۱۳۸۹، ص ۶.

منصوری، عزیز. «تحریم‌های بین‌المللی: نگاهی به تصویب قطعنامه ۱۹۲۹ شورای امنیت». سیاست خارجی، شماره ۹۴، تابستان ۱۳۸۹، ص ۲.

موسوی خلخالی، علی. «تا بازار سیاه است، تحریم ایران فایده‌ای ندارد». کارآفرین، شماره ۷۳، آبان ۱۳۸۸، ص ۴۵.

میرزایی، سعید و محمدجواد ظریف. «تحریم‌های یک‌جانبه آمریکا علیه ایران». سیاست خارجی، سال ۱۱، ش ۱، بهار ۱۳۷۶، ص ۹۱ - ۱۰۸.

«واکاوی تحریم‌های غرب علیه ایران». پیام انقلاب، شماره ۳۸، شهریور ۱۳۸۹، ص ۱۶.

وکیل، عباس. «موضع ایران اسلامی در قبال تهدیدهای اقتصادی». شما، ش ۴۶۵، ۲۰ خرداد ۱۳۸۵، ص ۶.

ص: ۱۰۹

تولید ملی**اشاره**

تولید ملی

اهمیت حیاتی مسأله تولید و بهره‌وری داخلی با توجه به تحریم های اقتصادی کشور و ظرفیت های کلان اقتصادی و نیروی انسانی کارآزموده بر همگان آشکار است. ضرورت ایجاد پروسه‌های منطقی در حمایت از صنایع بومی با هدف رفع نیازهای داخلی که اساس و بنیان استقلال اقتصادی محسوب می گردد، نشاندهنده اهمیت مبحث تولید و صیانت از سرمایه های داخلی در جهت رشد و توسعه کشور است.

اما رسیدن به این هدف مهم و متعالی مستلزم ملزوماتی است که نیازمند توجه جدی دستاوردکاران دولتی به عنوان مجریان اقتصاد کلان کشور و نیز قوه مقننه بعنوان سیاستگذار و قوه قضاییه بعنوان ضابط نظام در عرصه حمایت از فعالیتهای سالم اقتصادی است. آنچه بر روند تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی و عملیاتی شدن این مسئله در کشور دارای اهمیت است، این موضوع می باشد که هر اقدامی که موجب افزایش فرهنگ حرکت، تلاش و کارآمدی جامعه در امر تولید ارزیابی می گردد، باید مورد توجه و حمایت همه مسئولین و مردم کشور قرار گیرد و برای نهادینه شدن فرهنگ جهادگونه در مسیر تولید کشور، همه آحاد مردم و مسئولین و قوای کشور این رسالت خطیر را عهده شوند. به ویژه رسانه های گروهی که باید با نگاهی آسیب شناسانه و نقادانه ضرورت حرکت جهادی در تولید ملی را تبیین و با

ص: ۱۱۰

اشاره به برکات و دستاوردهای تولیدات ملی و داخلی، موانع و چالش‌های اقتصادی در جامعه را شناسایی نموده و راهکارهای اجرایی و عملیاتی برای حل آن را اتخاذ نمایند. در ادامه برخی از منابعی که در موضوع تولید ملی و کنکاش در ابعاد مختلف آن انتشار یافته است، جهت بهره‌گیری کارشناسان و پژوهشگران ارائه می‌گردد:

الف. کتاب‌ها

الف. کتاب‌ها

اسحاقی، سیدحسین. سازکارهای تولید ملی: ظرفیت‌ها، فرصت‌ها و تهدیدها. قم: حوزه علمیه قم، مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران، مرکز نشر هاجر، ۱۳۹۱، ۳۴۴ ص.

اسدپور، غلامرضا. تولید ملی در سازمان‌های کارآفرین. تهران: روناس، ۱۳۹۱، ۹۸ ص.

پاینده، مصطفی. چهل حدیث تولید ملی و حمایت از کار و سرمایه ملی. قم: آستانه مقدسه قم، انتشارات زائر، ۱۳۹۱، ۶۴ ص.

تاج آبادی، رضا و اعظم اکبری و فاطمه زین الدینی. تولید و حمایت از سرمایه ملی بر پایه آموزه‌های علوی. تهران: سمیع، ۱۳۹۱، ۱۰۴ ص.

تقی زاده، علی اکبر. تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی. مشهد: انتشارات آستان قدس رضوی، ۱۳۹۱، ۲۰۰ ص.

جعفرزاده فیروزآبادی، محمد کاظم. ایده پردازی و موضوع‌یابی رسانه‌ای: تولید ملی؛ حمایت از کار و سرمایه ایرانی. قم: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۹۱، ۱۹۹ ص.

چکیده مقالات همایش ملی راه کارهای ارتقاء تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی. تهران: سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور، ۱۳۹۱، ۱۸۷ ص.

حسینی، فرزاد. مقدمه‌ای بر ارائه خدمات سمپلینگ محصولات و خدمات با هدف حمایت از تولید ملی و حمایت از کار و سرمایه ایرانی. تهران: افراز، ۱۳۹۱، ۴۸ ص.

حسینی اصفهانی، سیدمرتضی. تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی. قم: انتشارات فرهنگ قرآن، ۱۳۹۱، ۲۱۶ ص.

ص: ۱۱۱

- حسینی، صدیقه. نقش رسانه در ارتقای تولید ملی و توسعه یافتگی. قم: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۹۱، ۲۰۰ ص.
- خامنه‌ای، علی. تولید ملی: الزمات و مسئولیت‌ها، برگرفته از بیانات حضرت آیت‌الله العظمی سیدعلی خامنه‌ای (مدظله‌العالی) رهبر معظم انقلاب اسلامی. تهران: دانشگاه علوم اقتصادی، ۱۳۹۱، ۳۰۹ ص.
- خبازی مجید و عادل صادقی. رهیافت: ایده‌هایی برای طرح موضوع سال "تولید ملی، کار و سرمایه ایرانی" در مناسبت‌های مذهبی و ملی. قم: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۹۱، ۲۳۱ ص.
- دانشگاه عالی دفاع ملی، گروه مطالعاتی دانشکده مدیریت راهبردی. تولید ملی مسایل، چالش‌ها و راهکارها. تهران: دانشگاه عالی دفاع ملی، انتشارات، ۱۳۹۱، ۱۵۳ ص.
- رضایی، مریم و فرید پیشوایی. کتاب راهنما ویژه تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی. قم: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۹۱، ۲۱۵ ص.
- رئیس‌ی و انانی، حسین و غلامحسین عیوضی. رسانه و نقش خانواده در تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی. قم: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۹۱، ۱۷۵ ص.
- سعید، بابک و افسانه شاه‌کرمی. تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی. تهران: نقش اندیشه؛ شرکت پشستازان فن‌آور سعید، ۱۳۹۱، ۱۰۴ ص.
- سقلاطونی، مریم. زیرنویس‌ها و پیام‌های کوتاه ویژه تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی. با آثاری از نویسندگان علی‌رضا رنجبر... [و دیگران]. قم: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۹۱، ۱۰۸ ص.
- سید نژاد، سیدصادق سیدرضی سید نژاد. تولید ملی، کار و سرمایه از منظر آموزه‌های دینی. قم: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۹۱، ۲۹۴ ص.
- صدرایی، محمدجمال و فائزه خلیج. توقف ممنوع: تولید ملی، خلاقیت و ابتکار بومی، در نگاهی اجمالی به هشت سال دفاع مقدس. بابل: انتشارات مشق، ۱۳۹۱، ۸۰ ص.
- کوششی، حسین... [و دیگران]. تولید ملی حمایت از کار و سرمایه ایرانی. قم: یوسف زهرا، ۱۳۹۱، ۱۷۰ ص.
- مجموعه سخنرانی‌ها و مقالات همایش تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه

ص: ۱۱۲

ایرانی. به کوشش مرکز مطالعات و پژوهشهای شورای اسلامی شهر اصفهان؛ زیر نظر مصطفی بهبهانی و محمد کاظمی. اصفهان: سازمان فرهنگی تفریحی شهرداری اصفهان، ۱۳۹۱، ۱۶۰ ص.

محمدی متکازینی، علی و سید محمدحسین حسینیهرندی. حمایت از تولید ملی در سیره عالمان و نخبگان. قم: مرکز پژوهشهای اسلامی صدا و سیما، ۱۳۹۱، ۲۱۶ ص

ب. مقالات

ب. مقالات

آذربخش، سیدعلی محمد. «رویکردی نظری به تاثیرات شبکه های اجتماعی بر تولید ملی و اشتغال در میان جوانان». مطالعات جوان و رسانه، شماره ۶، تابستان ۱۳۹۱، ص ۹۵.

آذرمنند، حمید. «چند نکته در زمینه حمایت از تولید ملی». تازه های اقتصاد، شماره ۱۳۵، بهار ۱۳۹۱، ص ۱۴۴.

«ابلاغ سیاست های کلی تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی». نامه اتاق بازرگانی، سال ۱۳۹۱، شماره ۱۱، بهمن ۱۳۹۱، ص ۲.

اسفندیاری. «خودباوری در تولید ملی». پیام انقلاب، شماره ۶۶، دی ۱۳۹۱، ص ۵۶.

اکبری یگانه، مسعود. «بومی سازی فناوری های نوین و حمایت از تولید ملی». مسکن، شماره ۷۱، اردیبهشت ۱۳۹۱، ص ۲۵.

انصاری، عبدالحمید. «چرا باید به تولید ملی بها داد». پاسدار اسلام، شماره ۳۶۵، اردیبهشت ۱۳۹۱، ص ۶۷.

ایمانی، محسن. «تربیت اقتصادی در راستای تحقق تولید ملی و حمایت از کار و سرمایه ایرانی». پیوند، شماره ۳۹۱، فروردین و اردیبهشت ۱۳۹۱، ص ۱۵.

«بایسته های سال تولید ملی حمایت از کار و سرمایه ایرانی». سروش، شماره ۱۵۲۸، شنبه نهم اردیبهشت ۱۳۹۱، ص ۴۶.

«برای تحقق رشد اقتصادی چه باید کرد؟ بایدها و نبایدهای حمایت از تولید ملی». تازه های اقتصاد، شماره ۱۳۵، بهار ۱۳۹۱، ص ۱۴

پیشوایی، فریده. «وظایف و بایسته های جوانان در سال تولید ملی، حمایت از کار

ص: ۱۱۳

و سرمایه ایرانی از دیدگاه رهبر معظم انقلاب (با تاکید بر نقش رسانه ملی). مطالعات جوان و رسانه. شماره ۵، تابستان ۱۳۹۱، ص ۳۰ - ۱۱.

«تاثیر شاخص های بهره وری بر تولید ملی». منابع انسانی، شماره ۲۰، تیر ۱۳۹۱، ص ۷.

«تولید ملی از نگاه رهبری نظام». بازار بینالملل، شماره ۱۷، اردیبهشت و خرداد ۱۳۹۱، ص ۵.

«تولید ملی اساس اقتدار سیاسی». پنجره، شماره ۱۳۲، شنبه نهم اردیبهشت ۱۳۹۱، ص ۳۸.

چیزری، زهرا. «رذیله های اداری که سد راه تولید ملی است». میقات امداد، شماره ۱۱، خرداد ۱۳۹۱، ص ۳۴.

«حمایت از تولید ملی با تقسیم کار ملی». بازار بین الملل، شماره ۱۷، اردیبهشت و خرداد ۱۳۹۱، ص ۱۵.

درخشان، مسعود. «تولید ملی و نشانه های غلط فرهنگی». ماهنامه صنعت و کارآفرینی، شماره ۷۱، دی و بهمن ۱۳۹۱، ص ۳۱.

رحیم نظری، فرزین. «تولید ملی و حمایت از کار و سرمایه ایرانی و مبارزه با موادمخدر». ایران پاک، شماره ۵۲، اردیبهشت ۱۳۹۱، ص ۲.

روحپور، امیر. «رونق تولید ملی با بهبود فضای کسب و کار». صنعت و کارآفرینی، شماره ۷۰، مهر و آبان ۱۳۹۱، ص ۹.

زارعی، هادی. «روابط عمومی، تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی». روابط عمومی، شماره ۸۵، آذر ۱۳۹۱، ص ۴.

«سیاست های اقتصادی، لازمه حمایت از تولید ملی است». سروش، شماره ۱۵۲۸، شنبه نهم اردیبهشت ۱۳۹۱، ص ۵۰.

«طعم شیرین حمایت از تولید ملی». کارآفرینان امیرکبیر، شماره ۸۱، تیر ۱۳۹۱، ص ۳.

طوسی، حسین. «تاملی در شیوه های حمایت از تولید ملی». نامه اتاق بازرگانی، سال ۱۳۹۱، شماره ۲، اردیبهشت ۱۳۹۱، ص ۴۶.

طوسی، طاهره. «تولید ملی». شمیم معرفت، شماره ۳۰، بهار ۱۳۹۱، ص ۱۲۴.

ص: ۱۱۴

طهماسبی کیهانی، محمود. «حمایت از تولید ملی، گامی برای اقتصاد مقاومتی». احیا، شماره ۴۰، تابستان ۱۳۹۱، ص ۴.

عبدالهی، محمد اسماعیل. «تحلیلی قرآنی به اهداف و الزامات تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه». کوثر، شماره ۴۲، تابستان ۱۳۹۱، ص ۵۶.

عطافر، علی، رضا رادمهر. «سرمایه ایرانی عامل کلیدی در حمایت از تولید ملی». احیا، شماره ۴۰، تابستان ۱۳۹۱، ص ۸.

عطایی، حسین. «الزامات تقویت تولید ملی». پاسدار اسلام، شماره ۳۶۵، اردیبهشت ۱۳۹۱، ص ۷۰.

علی محمدی، غلام علی. «کارکردهای اجتماعی اقتصادی تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی با رویکرد جوانان». مطالعات جوان و رسانه. شماره ۶، تابستان ۱۳۹۱، ص ۹۴ - ۶۴.

غنیمی فرد، هادی. «تولید ملی - افتخار ملی». توسعه، ۲۷ اردیبهشت ۱۳۸۳، ص ۶.

«فرهنگ بسیجی و تولید ملی و سرمایه ایرانی». پیام انقلاب، شماره ۶۵، آذر ۱۳۹۱، ص ۲۱.

قانع بصیری، محسن. «تولید ملی و ویژگی های آن». صنعت لاستیک ایران، شماره ۶۶، تابستان ۱۳۹۱، ص ۳.

قمری، احسان. «واردات بی رویه و تضعیف اقتصاد ملی». آسیا، ۷ شهریور ۱۳۸۱، ص ۳.

«کار و سرمایه ایرانی، دو بال تولید ملی رهبر معظم انقلاب». پنجره، شماره ۱۳، بهار ۱۳۹۱، ص ۴.

کاظمیان، اشرف. «تولید ملی و قاعده ی نفی سبیل». امتداد، شماره ۷۰، اردیبهشت ۱۳۹۱، ص ۴۹.

کمائی، محمود. «تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی». تدبیر، شماره ۲۴۰، اردیبهشت ۱۳۹۱، ص ۸.

کنجانی، سعید. «مبانی فقهی حمایت از تولید ملی». شمیم معرفت، شماره ۳۲، پاییز ۱۳۹۱، ص ۳۷.

ص: ۱۱۵

محبوبی، قربانعی؛ مصطفی محمدی. «نقش فرهنگ بسیجی در تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی». مهندسی فرهنگی، شماره ۷۰، مهر و آبان ۱۳۹۱، ص ۲۵.

محمدی، غلامعلی. «کارکردهای اجتماعی - اقتصادی تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی با رویکرد جوانان». مطالعات جوان و رسانه، شماره ۶، تابستان ۱۳۹۱، ص ۶۴.

مرادیان، محسن. «دست آوردهای سه دهه تلاش». علوم سیاسی، ش ۴۵، بهار ۱۳۸۸، ص ۱۷۱ - ۲۰۰.

معمار طلوعی، مینا. «نقش نمایشگاه‌ها در تقویت تولید ملی». ماهنامه صنعت خودرو، شماره ۱۶۷، آذر ۱۳۹۱، ص ۲.

مکتبی، هوشنگ. «تولید ملی». سما، شماره ۲۱۰، خرداد ۱۳۹۱، ص ۱۴.

ملکی، صفیاله. «نقش خانواده‌ها در تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی». پیوند، شماره ۳۹۵، تابستان ۱۳۹۱، ص ۶۱.

موسوی، سید محمد مهدی. «اعتماد به نفس ملی، لازمه حمایت از تولید ملی اعتماد به نفس ملی، لازمه حمایت از تولید ملی». پیشگامان، شماره ۷۱، آبان ۱۳۹۱، ص ۱۸.

موسوی، سید محمد مهدی. «انضباط و وجدان کاری، تقویت کننده تولید ملی». پیشگامان، شماره ۷۲، آذر ۱۳۹۱، ص ۱۸.

مهدی پور، محمود. «روحانیت و تولید ملی». مبلغان، شماره ۱۵۳، خرداد و تیر ۱۳۹۱، ص ۴.

میرزاخانی؛ حسن. «الزامات سرمایه گذاری خارجی در سال تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی». نامه اتاق بازرگانی، سال ۱۳۹۱، شماره ۸، آبان ۱۳۹۱، ص ۲۲.

«ناکامی تحریم‌ها در سایه تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی». تدبیر، شماره ۲۴۳، مرداد ۱۳۹۱، ص ۱۲.

«نقش نیروهای انسانی در تولید ملی». پیام انقلاب، شماره ۶۱، مرداد ۱۳۹۱، ص ۵۳.

ص: ۱۱۶

«نگاه قرآنی به تولید ملی». میقات، شماره ۱۱، خرداد ۱۳۹۱، ص ۳۰.

«نگاهی عمیق به شعار تولید ملی داشته باشیم». دو هفته‌نامه مهر، شماره ۱۴۸، نوزدهم اردیبهشت ۱۳۹۱، ص ۸.

واعظ برزانی، محمد، محمد صومعه. «حمایت از تولید ملی، با تکیه بر بهرهوری». فصلنامه احیا، شماره ۴۱، پاییز ۱۳۹۱، ص ۴.

هادوی، اصغر. «مثلث جادویی مدیریت و افزایش تولید ملی». پاسدار اسلام، شماره ۳۶۹، شهریور ۱۳۹۱، ص ۴۰.

«همت مضاعف و کار جهادی پیش زمینه تولید ملی». پنجره، شماره ۱۳۰، شنبه بیست و ششم فروردین ۱۳۹۱، ص ۴۱.

یاوری وثاق، مهدیه. «آسیب شناسی فرهنگی فناوری مدرن در حوزه کار و تولید جوانان». مطالعات جوان و رسانه. شماره ۶، تابستان ۱۳۹۱، ص ۱۴۳ - ۱۱۷.

ص: ۱۱۷

جنگ اقتصادی**اشاره****جنگ اقتصادی**

امروزه، به نظر میرسد زمان لشکرکشیهای نظامی و حضور فیزیکی در جبهه های جنگی به سر رسیده است. کشورهای سلطه‌جو، که در سالهای گذشته دو جنگ در افغانستان و عراق را هدایت کردند، اکنون به بیشتری این نبردهای نظامی پی برده اند. لذا جنگ نرم، حملات سایبری و تحریم های اقتصادی و سیاسی شکل جدیدی از جنگ است که در مرام و مسلک استکبار جای خاص خود را یافته است.

شکی نیست که جنگ دشمنان انقلاب اسلامی ایران در مقطع کنونی، جنگ اقتصادی است. اعلام تحریم های اقتصادی پی در پی و صدور قطعنامه علیه ایران نیز گواه روشن بر این مسأله می باشد. قدرت های ظالم جهانی که از راه های سیاسی و نظامی نتوانسته اند اراده ملت ایران را از پای در آورند، در آسیب شناسی وضعیت ایران به این نتیجه رسیده اند که با گذشت بیش از سه دهه از پیروزی انقلاب اسلامی، مردم ایران نتوانسته اند آرمان اقتصادی مطلوب و تصریح شده در قانون اساسی خود را محقق سازند و لذا میتوانند از این نقطه در میان مردم و نظام رخنه نمایند. لذا می توان تهدیدها و محدودیتهای شدید اقتصادی را روش نوین جنگی دانست که مستکبران در مقابله با انقلاب اسلامی در پیش گرفته اند. در ادامه برخی از کتابها و مقالاتی که به این موضوع پرداخته اند، معرفی می گردد:

ص: ۱۱۸

الف. کتاب‌ها

الف. کتاب‌ها

پورحسن، ناصر. شناخت راهبرد "جنگ اقتصادی" آمریکا علیه جمهوری اسلامی ایران. تهران: سازمان عقیدتی سیاسی نیروی انتظامی، معاونت سیاسی، ۱۳۸۶، ۱۰۰ ص.

پوست، پل. اقتصاد جنگ. مترجم شاپور سیفی. تهران: دانشگاه امام حسین علیه السلام، مجتمع دانشگاهی علوم انسانی؛ رشت: گپ، ۱۳۸۷، ۳۷۵ ص.

تارو، لستر. شاخ به شاخ: جنگ اقتصادی ابرقدرتها در نظم نوین جهانی. مترجم رشید اصلانی. تهران: سلاله، ۱۳۷۵، ۳۱۴ ص.

تافلر، آلوین و هایدی تافلر. جنگ و ضدجنگ (زنده ماندن در سپیده دم سده بیست و یکم). ترجمه شهیندخت خوارزمی. تهران: آسونه، ۱۳۸۱، ۳۹۳ ص.

توانایان فرد، حسن. اقتصاد جنگ: اسلحه در مقابل توسعه. [بی جا]: قسط، ۱۳۵۹، ۷۹ ص.

جلالی فراهانی، غلام رضا. جنگ اقتصادی و پدافند غیرعامل. گردآوری و تنظیم مستندات محمد شامحمدی؛ با همکاری و پیشنهاد سازمان پدافند غیرعامل کشور. تهران: بوستان حمید، ۱۳۹۰، ۸۰ ص.

حقیقت پژوه، س. ح. پدیده جنگ و نظامهای اقتصادی - اجتماعی. تهران: سپیده دم، ۱۳۶۱، ۵۸ ص.

دری، حسین. اقتصاد منازعات داخلی. به سفارش دانشگاه امام حسین علیه السلام. رشت: گپ، ۱۳۸۸، ۲۱۶ ص.

سامبانیس، نیکلاس... [و دیگران]. جنگهای داخلی: رویکرد اقتصاد سیاسی. مترجم عسگر قهرمانپور. تهران: دفتر علم، ۱۳۹۰، ۴۴۳ ص.

سخایی اردکانی، روح الله. جنگ پنهان: نگاهی اجمالی به نتایج تحریم آمریکا علیه ایران. تهران: آرون، ۱۳۹۰، ۲۳۸ ص.

فیالکا، جان. جنگ از راهی دیگر: جاسوسی اقتصادی در آمریکا. ترجمه معاونت پژوهشی دانشکده امام باقر علیه السلام. تهران: دانشکده امام باقر علیه السلام، ۱۳۸۱، ۴۰۷ ص.

گروبه، پیتز. جهان سوم در سراسیبه سقوط: جنگ شمال (غنی) و جنوب (فقیر)

ص: ۱۱۹

آغاز شده است. مترجم احمدعلی اسدپور. تهران: رسا، ۱۳۸۵، ۲۵۶ ص.

میلوارد، آلن. جنگ، اقتصاد و جامعه. مترجم حسین میر جلیلی. تهران: دانشگاه امام حسین علیه السلام موسسه چاپ و انتشارات، ۱۳۷۵، ۴۹۵ ص.

هارتلی، کیت و تادساندلر. منتخبی از موضوعات در کتاب اقتصاد دفاع. ترجمه ابراهیم بیضایی. تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)، ۱۳۸۳، ۳۵۶ ص.

هایت، کلاودیا و تویاس پفلوگر و یورگن واگنر. جهانی شدن و جنگ. مترجم لطفعلی سمینو. تهران: اختران، ۱۳۸۳، ۱۱۸ ص.

ب. مقالات

ب. مقالات

«جبهه دریایی، خط مقدم جنگ اقتصادی است». بندر و دریا، شماره ۱۸۵، آذر و دی ۱۳۹۰، ص ۲۴.

«جنگ اقتصادی با سلاح تحریم». پیام انقلاب، شماره ۶۱، مرداد ۱۳۹۱، ص ۲۰.

«جنگ تحمیلی و جنگ اقتصادی». پنجره، شماره ۱۴۹، شنبه هجدهم شهریور ۱۳۹۱، ص ۴۸.

چینی، حبیب. «جنگ اقتصادی یا اتمی؟». آسیا، ۲۷ اسفند ۱۳۸۰، ص ۲، ۳.

حامدینفر، هاله. «بیوزنریک ها: جنگ اقتصادی با توجیه علمی». دارو و درمان، شماره ۵۰، اردیبهشت ۱۳۸۵، ص ۲۴.

خزائی، محسن. «جنگ اقتصادی در نوار غزه». ایران، ۲ بهمن ۱۳۸۶، ص ۸.

«شیپور جنگ اقتصادی نواخته شده است». پنجره، شماره ۸۵، شنبه بیستم فروردین ماه ۱۳۹۰، ص ۴۳.

عدلی، محمد. «بازگشت با شکوه کوپن: رونمایی مجلس از راهکارهای مقابله با جنگ اقتصادی». آسمان، شماره ۳۴، شنبه سیزدهم آبان ۱۳۹۱، ص ۶۶.

علمی، بهنام. «نظم دفاعی، جایگاه جنگ نظامی و جنگ اقتصادی». همبستگی، ۱۴ دی ۱۳۸۳، ص ۴.

گلپور، مرتضی. «جنگ اقتصادی برای دلار». ایران، ۱۹ آذر ۱۳۸۶، ص: ۸

محمودیان، یعقوب. «ریشه های اقتصادی جنگ طلبی امریکا». رسالت، ۳ آذر

ص: ۱۲۰

۱۳۸۳، ص ۷.

مولانا، حمید. «فشار اقتصادی و جنگ تجارتي». کیهان، ۲۵ خرداد ۱۳۷۴، ص ۱۶، ۱۴.

مهرعطا، رضا. «پیروزی در جنگ اقتصادی با تکیه بر تولید ملی». پیام انقلاب، شماره ۶۷، بهمن ۱۳۹۱، ص ۵۴.

ص: ۱۲۱

جهاد اقتصادی**اشاره**

جهاد اقتصادی

مفهوم جهاد اقتصادی و خصوصاً کلمه جهاد یک تعبیر استعاره گونه و دارای معانی و دلالت های خاصی است. «جهاد» معمولاً به نوعی تلاش مقدس اطلاق می شود و یکی از واژه‌هایی است که در گفتمان دینی ما معنا پیدا می کند. گره زدن «جهاد» به مفهوم «اقتصاد» و ترکیب این مفهوم مقدس با فعالیت اقتصادی، به معنای نوعی تلاش سخت کوشانه در مسیر به سازی اقتصادی مبتنی بر انگیزه های الهی است. اگر اقتصاد بتواند معطوف به تعالی انسان باشد، بین فعالیت های اقتصادی و تعالی معنوی و تقرب انسان، ارتباط حقیقی برقرار شده و تلاش های اقتصادی در جهت قرب الهی قرار میگیرد.

بنابراین جهاد اقتصادی، مفهومی ارزشی و بیانگر تلاش و مجاهدت در عرصه اقتصاد است. جهاد در اقتصاد به معنای عمل و رفتار ایثارگرانه با قصد قربت در «تولید، توزیع و مصرف» ثروت است، بنابراین لزوم تحول و تغییر در نگاه و رویکرد به مقوله اقتصاد ضرورت می یابد. جهاد اقتصادی فصل تازهای در تکامل نظریه های اقتصاد را رقم می زند و در صورت تحقق صحیح آن تحول عظیمی در عرصه های مختلف ایجاد می کند. برخی معتقدند که هر گونه تلاش برای بهبود وضعیت اقتصادی، تلاشی دنیاگرایانه است و تعالی انسان معطوف به فراغت از اینگونه تلاش هاست؛ اما در نگاه اسلامی، تعالی انسان به عنوان یکی از شاخصه های ارزیابی تلاش های اقتصادی است. از اینرو نوعی

ص: ۱۲۲

از تلاش و کوشش مقدس اقتصادی مد نظر است که نه فقط عبادت، بلکه جهاد در راه خدا به حساب می آید؛ در این صورت، انگیزه های معنوی پشتوانه تلاش اقتصادی قرار خواهد گرفت. البته وجه دیگر این جهاد، مبارزه و مقابله با بحرانهای اقتصادی و جبران تهدیدها و محدودیتهای اعمال شده از طرف قدرتهای سلطهگر جهانی است. در ادامه تعدادی از منابع مرتبط با جهاد اقتصادی که در قالب کتاب و مقاله انتشار یافته است، معرفی می گردد:

الف. کتاب ها

الف. کتاب ها

احسانی، محمد و محمد حسین درافشان. شاخص های تربیتی جهاد اقتصادی از منظر قرآن. قم: مرکز پژوهش های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۹۱، ۲۳۹ ص.

اسماعیل نیا، جواد. جهاد اقتصادی. با مقدمه صفایی بوشهری. تهران: مبین اندیشه، ۱۳۹۰، ۲۲۴ ص.

اسماعیلی، محسن. جهاد اقتصادی از مبانی تا موانع (مجموعه مقالات). تهران: سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران، موسسه نشر شهر، ۱۳۹۱، ۲۲۰ ص.

بایسته های تلویزیون در جهاد اقتصادی. جمعی از پژوهشگران؛ تهران: صدا و سیما، اداره کل آموزش و پژوهش سیما، ۱۳۹۰، ۱۶۴ ص.

بایسته های جهاد اقتصادی. جمعی از نویسندگان. ویراستار ابوذر هدایتی. قم: مرکز پژوهشهای اسلامی صدا و سیما، ۱۳۹۰، ۱۹۲ ص.

بهشتی نژاد، سیدمحسن. برکت و جهاد اقتصادی. ویراستار سیداحمد حسینی بهارانچی. اصفهان: پارس ضیاء، ۱۳۹۱، ۵۸ ص.

پیام های کوتاه و زیرنویس ویژه سال جهاد اقتصادی. گروهی از نویسندگان. قم: مرکز پژوهش های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۹۰، ۵۵ ص.

ترکاشوند، علی اصغر و حمدالله باستی. راهبردهای جهاد اقتصادی مبتنی بر دیدگاه های مقام معظم رهبری. تهران: هورمزد، ۱۳۹۰، ۱۳۳ ص.

توکلی، فاطمه و سید برومند هاشمی مطلق. جهاد اقتصادی: نگاه اسلام، امام و رهبری به مقوله ی جهاد اقتصادی و کاربرد آن. مازندران: عصر ماندگار، ۱۳۹۰،

ص: ۱۲۳

ص. ۵۰۰

جعفرزاده فیروزآبادی، محمد کاظم. اهداف و چشم انداز جهاد اقتصادی. قم: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۹۰، ۱۲۶ ص.

جهاد اقتصادی در نهج البلاغه. گروهی از نویسندگان. گردآوری بنیاد نهج البلاغه، همکاری عملی - پژوهشی مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما. قم: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۹۰، ۳۶ ص.

جهاد اقتصادی و اولویتهای بخش کشاورزی. تهیه حوزه نمایندگی ولی فقیه در سازمان جهاد کشاورزی استان اصفهان. اصفهان: نصح، ۱۳۹۰، ۱۴۳ ص.

حسین زاده، حسین. بررسی ابعاد جهاد اقتصادی. قم: کشف الغطاء، ۱۳۹۰، ۱۴۴ ص.

حسینی هرندی، محمدحسین و غلامحسین عیوضی. جهاد اقتصادی از منظر مقام معظم رهبری. قم: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۹۰، ۳۱۴ ص.

حسینی هرندی، محمدحسین. نتایج و دستاوردهای جهاد اقتصادی. قم: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۹۰، ۸۰ ص.

خامنه‌ای، علی. محورهای بیانات مقام معظم رهبری در نوروز ۱۳۹۰ در زمینه سال جهاد اقتصادی. تهران: مرکز تحقیقات صدا و سیما، اداره کل پژوهش‌های اجتماعی و سنجش برنامه‌ای، گروه اجتماعی، ۱۳۹۰، ۳۴ ص.

خبازی، مجید. رهیافتی نظری بر کارکردها و نقش رسانه ملی در جهاد اقتصادی. قم: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۹۰، ۴۱ ص.

دانائی فرد، حسن. مجموعه مقالات پیرامون جهاد اقتصادی: طراحی مدل مفهومی و چالش‌های فرا روی جهاد اقتصادی. تهران: موسسه پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی، انتشارات انقلاب اسلامی، ۱۳۹۰، ۵۴ ص.

رادمهر، احسن الله. جهاد اقتصادی و بسترهای تحقق آن. تهران: پیام عدالت: موسسه علم گستران علامه، ۱۳۹۰، ۵۶۳ ص.

زارعی، ابراهیم. نقشه راه جهاد اقتصادی. تهران: پیام مولف، ۱۳۹۰، ۲۰۶ ص.

سلیمی، محمد. راهبردها و راهکارهای جهاد اقتصادی: همراه با بررسی آراء صاحب‌نظران و کارشناسان. قم: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۹۰، ۲۰۶ ص.

ص: ۱۲۴

سیدنژاد، صادق. جهاد اقتصادی در اندیشه حضرت امام خمینی رحمه الله. قم: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۹۰، ۲۰۸ ص.

شفیعی سروستانی، ابراهیم. رسانه ملی و جهاد اقتصادی. قم: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۹۰، ۳۲ ص.

صدیقی فرخ شهری، محمد. جهاد اقتصادی از دیدگاه اسلام. فرخ شهر: آصف، ۱۳۹۰، ۱۴۸ ص.

عابدی، محمد. چهل حدیث جهاد اقتصادی. قم: سازمان تبلیغات اسلامی، پژوهشکده باقرالعلوم علیه السلام، انتشارات نورالسجاد، ۱۳۹۰، ۹۷ ص.

عادل پور، علی. جهاد اقتصادی. قزوین: سایه گستر، ۱۳۹۱، ۱۸۴ ص.

عبداللهی، محمداسماعیل. جهاد اقتصادی در جهان بینی اسلامی. مشهد: مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی صلی الله علیه و آله، ۱۳۹۰، ۱۶۸ ص.

گامی کاربردی به جهاد اقتصادی. تهیه و تنظیم کانون فرهنگی انتظار واحد پژوهش و تحقیقات راهبردی، دفتر هماهنگی تبلیغات اسلامی شرکت فولاد مبارکه اصفهان. اصفهان: ارکان دانش، ۱۳۹۱، ۲۷۲ ص.

گلمکانی، وجیه. تبلور فرهنگی جهاد اقتصادی در مساجد. ویراستار احمد محمدی. مشهد: سازمان فرهنگی تفریحی شهرداری مشهد، انتشارات بوی شهر بهشت، ۱۳۹۰، ۳۲ ص.

لیراوی، صادق و سید ستار مهدی زاده و حسن اردشیری لا-جیمی. مبانی، الزامات و موانع جهاد اقتصادی. قم: مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۹۰، ۸۰ ص.

محسنی، سیدعلی اکبر. راه شکوفایی با جهاد اقتصادی. قم: پدیده دانش، ۱۳۹۰، ۱۲۸ ص.

ملائی یگانه، مهسا. جهاد اقتصادی. زنجان: دانش زنجان، ۱۳۹۰، ۱۷۶ ص.

میرشکاری، اکبر. راهکارهای عملی جهاد اقتصادی. تهران: اکبر میرشکاری، ۱۳۹۰، ۱۵۲ ص.

نیلی پور، مهدی. چهل حدیث تلاش و جهاد اقتصادی. اصفهان: مرغ سلیمان، ۱۳۹۰، ۴۸ ص.

وطن خواه، سودابه... [و دیگران]. سلامت و جهاد اقتصادی. [تهیه کننده] معاونت

ص: ۱۲۵

توسعه مدیریت و برنامه ریزی منابع دانشگاه، مدیریت تحول، نوسازی و مطالعات کاربردی. کرج: سید محمود اخوت، ۱۳۹۱، ۵۲ ص

ب. مقالات

ب. مقالات

آفرین زاد، نفسیه. «اولویت پذیری اقتصاد در سال جهاد اقتصادی». نامه اتاق بازرگانی، شماره ۲، اردیبهشت ۱۳۹۰، ص ۱۳.

احمدیفر، مصطفی. «جهاد اقتصادی (بهداشت روانی اقتصادی) در اجتماع از منظر قرآن و حدیث». کوثر، شماره ۳۸، تابستان ۱۳۹۰، ص ۶۲.

اخلاقی، محمد طاهر. «اصول و مبانی جهاد اقتصادی در پرتو قرآن کریم». سخن جامعه، شماره ۱، بهار ۱۳۹۰، ص ۲۵.

اسماعیلزاده، محمد. «جهاد اقتصادی». نسیم وحی، شماره ۳۰، تیر ۱۳۹۰، ص ۳.

اسماعیلی، محسن. «جهاد اقتصادی: چرایی و چگونگی». معارف، شماره ۸۴، فروردین و اردیبهشت ۱۳۹۰، ص ۶.

«الزامات راهکارهای تحقق جهاد اقتصادی». منابع انسانی، شماره ۱۴، تیر ۱۳۹۰، ص ۱۴.

«الزامات و ظرفیت های سال جهاد اقتصادی». فرهنگیان بسیجی، شماره ۳۱، بهمن و اسفند ۱۳۹۰، ص ۲۴.

ایزدی فرد، علی اکبر، حسین کاویار. «ارتباط فراگیری علم تجارت و جهاد اقتصادی». راهبرد یاس، شماره ۳۱، پاییز ۱۳۹۱، ص ۱۷۸.

«بحثی درباره جهاد اقتصادی، اقتصاد جهادی و مخاطب اصلی آن». بانک و اقتصاد، شماره ۱۱۳، اردیبهشت ۱۳۹۰، ص ۶.

بهداروند، محمد مهدی. «بسترهای تهدید و تطمیع در تحقق جهاد اقتصادی». کیهان فرهنگی، شماره ۲۹۷، مرداد و شهریور ۱۳۹۰، ص ۱۸

بهرامی، احمد، محمد رضا باباخانیان. «همراه با جهاد اقتصادی: سرمشق قرآنی توسعه». رشد آموزش قرآن، شماره ۳۴، پاییز ۱۳۹۰، ص ۸.

«بهره وری؛ شرط موفقیت در جهاد اقتصادی». پیشگامان، شماره ۶۱، خرداد ۱۳۹۰، ص ۱۹.

ص: ۱۲۶

«تاملی بر ضرورت‌ها، اهداف و مبانی تحقق جهاد اقتصادی». پیام انقلاب، شماره ۵۶، اسفند ۱۳۹۰، ص ۶۲.

ترابی؛ محمد علی. «چیستی و جایگاه جهاد اقتصادی از منظر قرآن». کوثر، شماره ۴۲، نیمه دوم بهار و نیمه اول تابستان ۱۳۹۱، ص ۲۹.

«توسعه صادرات عرصه جهاد اقتصادی». توسعه صادرات، شماره ۳۹، مهر و آبان ۱۳۸۲، ص ۴.

جواندوست، کاظم. «اهمیت و نقش نیروی انسانی در تحقق اهداف جهاد اقتصادی با ارائه الگوی پیشنهادی». منابع انسانی، شماره ۱۴، تیر ۱۳۹۰، ص ۲۵.

«جهاد اقتصادی با کار مضاعف: تحلیل موضوعی جهاد اقتصادی و نگاه مسئولان». اقتصاد ایران، شماره ۱۴۷، اردیبهشت ۱۳۹۰، ص ۳۱.

«جهاد اقتصادی تلاش برای سرفرازی و سعادت». پیشگامان، شماره ۶۰، اردیبهشت ۱۳۹۰، ص ۲.

«جهاد اقتصادی یا انقلاب اقتصادی از کجا شروع کنیم». انتظار، شماره ۴۳، پاییز ۱۳۹۰، ص ۳.

«جهاد اقتصادی ضرورت‌ها، الزامات، موانع و دستاوردها». فرهنگیان بسیجی، شماره ۳۰، آذر و دی ۱۳۹۰، ص ۴۶.

«جهاد اقتصادی، چرایی و چگونگی آن». پیام انقلاب، شماره ۴۷، خرداد ۱۳۹۰، ص ۷۴.

حر، سیدحسین. «نقش آب در پیشبرد جهاد اقتصادی از منظر قرآن و روایات». کوثر، شماره ۳۹، تابستان ۱۳۹۰، ص ۱۳۹.

حسینی، سیدحسن. «نقش کار و کارآفرینی در تحقق جهاد اقتصادی». کار و جامعه، شماره ۱۳۳، خرداد و تیر ۱۳۹۰، ص ۱۲۵.

خامنه‌ای، علی. «فرهنگ جهاد اقتصاد». کوثر، شماره ۳۸، نیمه دوم بهار و نیمه اول تابستان ۱۳۹۰، ص ۱۱.

«دیروز دفاع مقدس، امروز جهاد اقتصادی». نامه اتاق بازرگانی، شماره ۵، مرداد ۱۳۹۰، ص ۹.

«راه جهاد اقتصادی باز است». راه، شماره ۳۹، اسفند ۱۳۸۷، ص ۹۰.

ص: ۱۲۷

- رحیمی، سلمانعلی. «جهاد اقتصادی در تعالیم اخلاقی اسلام». معرفت، شماره ۱۶۷، آبان ۱۳۹۰، ص ۲۷.
- رضایی، مریم. «جوان و جهاد اقتصادی». مطالعات جوان و رسانه، شماره ۱، تابستان ۱۳۹۰، ص ۹.
- «سال جهاد اقتصادی: بیانات مقام معظم رهبری». آفاق مهر، شماره ۴۴، اردیبهشت و خرداد ۱۳۹۰، ص ۵.
- «سخنان معصومین علیهم السلام در راستای جهاد اقتصادی». پاسدار اسلام، شماره ۳۵۳، اردیبهشت ۱۳۹۰، ص ۳.
- صادقپور، محمدحسین. «جهاد اقتصادی و لزوم بسترسازی فرهنگی». مشکوه، شماره ۱۱۰، بهار ۱۳۹۰، ص ۳.
- عالمی، حمزه. «نظری بر موانع فرهنگی جهاد اقتصادی». زمانه، شماره ۱۰۳، مرداد و شهریور ۱۳۹۰، ص ۶.
- عطافر، علی، مرضیه شجاعی. «ضرورت و اهمیت جهاد اقتصادی». احیا، شماره ۳۶، تابستان ۱۳۹۰، ص ۴.
- فاخر، هوشنگ. «حمایت مورد نیاز تولید برای دستیابی به اهداف جهاد اقتصادی». نامه اتاق بازرگانی، شماره ۲، اردیبهشت ۱۳۹۰، ص ۳.
- فاطمی، سید مرتضی؛ محمد رضایی. «فرهنگ و اقتصاد نباید جدا می شدند: گفت و گو با محسن رضایی در باب جهاد اقتصادی». پنجره، شماره ۸۵، شنبه بیستم فروردین ماه ۱۳۹۰، ص ۳.
- فرهادیان، فاطمه. «جهاد اقتصادی از منظر قرآن و روایات». پیام زن، شماره ۲۳۷، آذر ۱۳۹۰، ص ۱۶؛ شماره ۲۳۸، دی ۱۳۹۰، ص ۲۲.
- فرهادیان، فاطمه. «نقش روحانیون و مبلغین در تبیین و تحقق جهاد اقتصادی». مبلغان، شماره ۱۴۲، تیر و مرداد ۱۳۹۰، ص ۲۵.
- مقصودی، حمیدرضا. «حلقه مفقوده جهاد اقتصادی». سوره اندیشه، شماره ۵۱، ۱۳۹۰، ص ۲۰.
- ناجی، اسماعیل. «نقش خانواده ها در جهاد اقتصادی». پیوند، شماره ۳۸۳، تابستان ۱۳۹۰، ص ۱۹.

ص: ۱۲۸

«نقش ائمه جماعات و مساجد در جهاد اقتصادی». مسجد، شماره ۱۶۱، فروردین و اردیبهشت ۱۳۹۰، ص ۳۰.

همایونفر، سید مسعود. «جهاد اقتصادی و مدیریت مبتنی بر ارزش‌ها». منابع انسانی، شماره ۱۶، آبان ۱۳۹۰، ص ۴۱.

یاراحمدی، مهدی. «بایسته‌های جهاد اقتصادی». زائر، شماره ۱۹۸، خرداد ۱۳۹۰، ص ۲.

ص: ۱۲۹

خودکفایی**اشاره****خودکفایی**

مسأله حفظ هویت، استقلال اقتصادی و خوداتکای و خودکفایی، در آموزه های اسلامی از ارزش و جایگاه والایی برخوردار است. مسلمانان از هر گونه وابستگی به ظالمان و مستکبران به شدت نهی شده‌اند. چرا که وابستگی اقتصادی و اتکا به غیر، می‌تواند منفذی برای تکیه مالی به دشمنان اسلام باشد. در روایات اسلامی، به کار و فعالیت در جهت بی‌نیازی از دیگران، ارزش بسیار داده شده و تحمل زحمت و رنج برای رسیدن به غنا و بی‌نیازی عبادت به شمار آمده است.

وابستگی اقتصادی، در طول تاریخ از عوامل مهم و اساسی نفوذ استعمارگران، در ممالک جهان سوم بوده است. بنابراین هر ملتی که بخواهد خود را از سلطه اجانب نجات بخشد، میبایست بر توان خویش تکیه کند و دست حاجت به سوی دیگران دراز نکند. این است که خودکفایی و اتکای به توان و نیروهای داخلی و توسعه توانمندیها و داراییهای ملی همواره به عنوان یکی از راههای دستیابی به رشد و شکوفایی ملتها توصیه شده است. در ادامه برخی از منابع این موضوع، معرفی و فهرست شده است:

الف. کتاب‌ها**الف. کتاب‌ها**

اداره کل تبلیغات اسلامی استان زنجان، معاونت فرهنگی، پژوهشی و آموزشی. ما می‌توانیم. زنجان: دانش زنجان، ۱۳۹۱، ۱۵۷ ص.

ص: ۱۳۰

جمالی زاده رفسنجانی، حسین. زندگی عزتمندانه مرام ماست. قم: میراث ماندگار، ۱۳۹۱، ۳۰۸ ص.

خمینی، روح الله. خودباوری و خودکفایی از دیدگاه امام خمینی رحمه الله. تهران: موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی رحمه الله، ۱۳۸۸، ۲۷۴ ص.

راوندی، محمدابراهیم. خودکفایی کشاورزی. اراک: علوم سیاسی، ۱۳۸۲، ۴۰ ص.

ب. مقالات

ب. مقالات

اسماعیلی، بابک. «تحریم؛ موتور محرکه خود کفایی». کیهان، ۲۸ مرداد ۱۳۸۸، ص ۶.

«امام رحمه الله، استقلال و خودکفایی کشاورزی». قدس، ۲۷ خرداد ۱۳۸۳، ص ۸.

انصاری فرد، محمد حسین. «خودکفایی، الزام یا مزیت». اعتماد، ۷ خرداد ۱۳۸۵، ص ۱۲.

آهومنش، علی. «خودکفایی در کشاورزی». جام جم، ۲۱ بهمن ۱۳۸۳، ص ۷.

«ایران و خودکفایی در تولید گندم». همبستگی، ۳۰ مرداد ۱۳۸۴، ص ۸.

بختیار، احمد. «قدم اول برای خودکفایی». جوان، ۲۶ آذر ۱۳۸۲، ص ۷.

«بررسی فعالیتهای خودکفایی از نظر کیفی». کیهان، ۱۴ آبان ۱۳۸۰، ص ۹ ویژه نامه.

«پرچم سازندگی و خودکفایی بر دوش وجدان کاری». کار و کارگر، ۱۴ بهمن ۱۳۷۴، ص ۲.

«تهدیدهای مصرف زدگی علیه خودکفایی اقتصادی». مسجد، ش ۱۴۱، شهریور ۱۳۸۸، ص ۲۴ - ۲۷.

جنان صفت، محمدصادق. «خودکفایی». همشهری، ۳۱ شهریور ۱۳۸۲، ص ۱۳.

«چشم انداز ۱۶ سال تلاش برای نیل به خودکفایی و استقلال». رسالت، ۷ شهریور ۱۳۷۳، ص ۱۲.

حاتمی نیا، فرشته. «تولید اقتصادی با خودکفایی و امنیت غذایی مغایرت ندارد». یاس نو، ۳۰ مهر ۱۳۸۲، ص ۷ - ۸.

خراسانی، احمد. «ضرورت خودکفایی در کشاورزی». فرهنگ جهاد، ش ۲۵، ۲۶، پاییز، زمستان ۱۳۸۰، ص ۲۳۴ - ۲۴۷.

«خودباوری و خودکفایی از منظر امام خمینی رحمه الله تلاشها و تبلیغات غرب برای از خود بیگانه کردن مسلمانان». سیاست روز، ۶

دی ۱۳۸۲، ص ۷.

ص: ۱۳۱

«خودکفایی نباید منجر به اتلاف منابع شود». ایران، ۱۷ تیر ۱۳۸۳، ص ۱۳.

خوش نشین، علی رضا. «کشاورزی، تنها الگوی موفق خودکفایی ملی». صبح، سال ۱، ش ۷، ۹ خرداد ۱۳۷۴، ص ۵.

«در مسیر خودکفایی با نفی مصرف زدگی: تاملی در دیدگاه امام خمینی در باره خطرات مصرفی شدن جامعه و ضرورت تلاش مستمر برای دست یابی به خودکفایی». جمهوری اسلامی، ۲ خرداد ۱۳۸۸، ص ۱۰.

درجزی، فریبرز. «جهش صادراتی، گامی به سوی خودکفایی». آسیا، ۲۱ آبان ۱۳۸۱، ص ۸؛ ۱۹ دی ۱۳۸۱، ص ۶.

سوری، محمدحسین. «برای خودکفایی صنایع چه کنیم؟ راه‌های چاره‌کدامند». کهکشان، سال ۴، ش ۲۹، تیر ۱۳۷۲، ص ۵ - ۴، ۱۹.

شرفی، حجت‌الله و عبدالرضا رکن‌الدین افتخاری. «ارزیابی طرح‌های خودکفایی کمیته امداد امام خمینی رحمه‌الله در افزایش امنیت غذایی روستاییان». پژوهشنامه بازرگانی، ش ۱۹، تابستان ۱۳۸۰، ص ۱۳۵ - ۱۷۳.

شیخی، عبدالمجید. «ارزش اقتصادی خودکفایی مواد غذایی». ایران، ۹ خرداد ۱۳۸۷، ص ۱ ضمیمه.

صفرزاده، محمود و عبدالرضا رضایی ارجودی. «شیوه‌های خودکفایی حمل و نقل ریلی در جهت منافع ملی». جهان اقتصاد، ۲ مهر ۱۳۸۳، ص ۱۰؛ ۴ مهر ۱۳۸۳، ص ۱۰.

«طلای سفید در تکاپوی خودکفایی». اطلاعات، آبان ۱۳۸۷، ص ۱۷، ۱۸.

طوطیایی، عبدالحسین. «خودکفایی محصولات راهبرد یا راهکار؟». اعتماد ملی، ۲۸ شهریور ۱۳۸۵، ص ۵ - ۶.

عبدی، مجید. «امام و خودکفایی». جمهوری اسلامی، ۱۷ اسفند ۱۳۷۸، ص ۱۵؛ ۱۸ اسفند ۱۳۷۸، ص ۱۳، ۱۵؛ ۱۹ اسفند ۱۳۷۸، ص ۱۵؛ ۲۱ اسفند ۱۳۷۸، ص ۱۱، ۱۳؛ ۲۲ اسفند ۱۳۷۸، ص ۱۱، ۱۳؛ ۲۳ اسفند ۱۳۷۸، ص ۱۳.

عربی مفرد، احسان. «خودکفایی در کشاورزی، افتخار هر ایرانی». حمایت، ۱۴ دی ۱۳۸۵، ص ۱.

فحرایبی فر، منصور و فرزانه فدایی. «جشن خودکفایی در صنعت نفت». ایران، ۷

ص: ۱۳۲

بهمن ۱۳۸۵، ص ۱۹.

قنبری، مجتبی. «برنامه ریزی های اهداف، اهم فعالیت‌های خودکفایی گندم». جهان اقتصاد، ۳۰ آبان ۱۳۸۳، ص ۷.

کرباسی اصفهانی، ریحانه. «نقش خودکفایی در عملکرد ورزشی». ورزش دانشگاه انقلاب، ش ۱۶۸، آبان ۱۳۸۰، ص ۱۰ - ۱۱، ۴۱.

کلماتی، محمدرضا. «خودکفایی گندم و نقش شبکه های تعاونی روستایی». کشاورز، ش ۲۹۹، آبان ۱۳۸۳، ص ۲۶ - ۲۷.

موسی نژاد، محمد. «خودکفایی در محصولات اساسی کشاورزی». پژوهش ها و سیاست های اقتصادی، سال ۲، ش ۱، تابستان ۱۳۷۳، ص ۴۰ - ۶۳.

«نقش مجلس در نظارت بر سیاست خودکفایی دستگاه‌های اجرایی و دولتی». جمهوری اسلامی، ۲۵ شهریور ۱۳۷۴، ص ۱۵.

«هزینه خودکفایی». همشهری، ۱۲ آبان ۱۳۸۳، ص ۴.

هگمتانه، محمد. «خدمت و خودکفایی». ایران، ۱۳ اسفند ۱۳۸۳، ص ۱۱.

همراز، ویدا. «علمای عصر قاجار، خودکفایی اقتصادی». ایران، ۱۰ تیر ۱۳۷۵، ص ۶.

یزدان پناه فدائی، محمدرضا. «خودکفایی یا خود اتکایی». مناطق آزاد، سال ۳، ش ۳۵، دی ۱۳۷۲، ص ۴.

ص: ۱۳۳

فقر و فقر زدایی**اشاره**

فقر و فقر زدایی

فقر اقتصادی از جمله مباحثی که همواره متفکران دردمند را به اندیشه واداشته است. فقر و تهی دستی یکی از مشکلات جوامع بشری بوده و پیامدهای تلخ و ناگواری به همراه داشته است و همواره حکومتها در پی رفع آن و کاستن از پیامدهای آن بوده اند. این مهم در اسلام نیز مورد توجه بوده و از دغدغه های اصلی معصومین: نیز به شمار می رود. آنان برای این منظور، افزون بر فرهنگ سازی و ارائه رهنمود و راهکار، با رفتار و کردار خود نیز در رفع آن کوشیده و با اقداماتی چون وقف اموال بر نیازمندان و درماندگان، ایجاد اشتغال، اعطای وام، ادای دین بدهکاران، پرداخت خسارت و غرامت خسارت دیده و... با آن مقابله کردند.

رفع فقر و محرومیت و رسیدگی به وضع معیشتی افراد جامعه و فراهم آوردن زمینه های مساعد و مناسب برای تحقق رفاه نسبی یکی از اهداف مهم نظام سیاسی و حکومتی اسلام نیز به شمار می رود. این هدف مهم در کنار سایر اهدافی که در اقتصاد اسلامی مورد توجه خاص قرار گرفته است، افق و چشم انداز روشن و اطمینان بخشی برای اقشار مختلف مردم که ندای عدالت اجتماعی اسلام را با گوش جان شنیده اند و زیباترین جلوه های عینی و عملی آن را در دوران حکومت عدلگستر امیرمومنان ۷ در اوراق تاریخ به نظاره نشسته اند، به وجود میآورد. علاوه بر آن فقرزدایی یکی از برنامه های

ص: ۱۳۴

اولویت دار نظام جمهوری اسلامی نیز بوده است. بدین لحاظ در سالهای پس از انقلاب، کتابها و مقالات بسیاری ابعاد مختلف این موضوع را بررسی نموده اند که در ادامه به برخی از آنها فهرستوار اشاره می‌گردد:

الف. کتاب‌ها

الف. کتاب‌ها

آتال، یوگش و الس اوین. فقر و مشارکت در جامعه مدنی. ترجمه ایرج پاد. تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما)، ۱۳۷۹، ۱۵۸ ص.

ابهری، علی. فقرزدائی در قرآن. تهران: دلشدگان، ۱۳۸۲، ۸۴ ص.

اسد علیزاده، اکبر. سیاست های فقرزدایی در کلام معصومین علیهم السلام. قم: صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران، مرکز پژوهش های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۸۱، ۲۳۷ ص.

بابایی، فاطمه. تعدیل ساختاری فقر و ناهنجاریهای اجتماعی. تهران: کویر، ۱۳۸۰، ۱۹۴ ص.

برنت، کریستینا. دولت رفاه و حمایت‌های اجتماعی: راهبردهای فقرزدایی. ترجمه هرمز همایون پور. تهران: موسسه عالی پژوهش تامین اجتماعی، ۱۳۸۳، ۳۲۲ ص.

بیات زنجانی، بیت الله. فقرستیزی. قم: شکوری، ۱۳۷۳، ۴۳۲ ص.

بیات، غلامرضا. اسلام در مبارزه بنیادی با فقر. تهران: بدر، ۱۳۵۸، ۲۶۵ ص.

بیستونی، محمد. فقر و ثروت از دیدگاه قرآن و حدیث. قم: بیان جوان، ۱۳۸۶، ۲۴۱ ص.

پرور، اسماعیل. اصلاحات: مبارزه با فقر، فساد و تبعیض. قم: صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران، مرکز پژوهش های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۸۰، ۱۷۹ ص.

پرور، اسماعیل. مبارزه با فقر و فساد در سیره نبوی. تهیه کننده مرکز پژوهش‌های اسلامی صداوسیما. قم: دفتر عقل، ۱۳۸۸، ۱۰۴ ص.

تقوا لاهیجی، حمیدرضا. جامعه شناسی فقر و توسعه. تهران: سیاست، ۱۳۸۰، ۱۳۸ ص.

توکلی، جعفر. جهانی شدن و چالش فقر در کشورهای در حال توسعه. تهران: سپهراندیش، ۱۳۸۴، ۱۵۵ ص.

ص: ۱۳۵

جلالی، محمدفرید. برنامه ریزی استراتژیک در کم کردن فقر از طریق کسب و کار. تهران: نیکراد، ۱۳۸۹، ۱۸۲ ص.

جمالی، قربان. تدبیر معیشت از دیدگاه آیات و روایات. قم: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نمایندگی ولی فقیه، پژوهشگاه تحقیقات اسلامی، انتشارات زمزم هدایت، ۱۳۸۵، ۱۶۸ ص.

جهانیان، ناصر. اسلام و رشد عدالت محور. تهران: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۳۸۸، ۶۳۷ ص.

حسن زاده، محمد و رضا میرزا ابراهیمی. استراتژی کاهش فقر: تجربه کشورهای شرق آسیا. تهران: موسسه تحقیقاتی تدبیر اقتصاد، ۱۳۸۶، ۱۴۲ ص.

دفتر تبلیغات اسلامی شعبه خراسان. پدیده شناسی فقر و توسعه. قم: حوزه علمیه قم، دفتر تبلیغات اسلامی، بوستان کتاب، ۱۳۸۰، ۴ ص.

دومین سمینار فقر و فقرزدایی در ابعاد اجتماعی، فرهنگی. [برگزارکننده سازمان بهزیستی کشور]. تهران: ستاد برگزاری سمینار فقر و فقرزدایی، ۱۳۷۵، ۳۳۹ ص.

رهنما، مجید. آبروی فقر. تهران: نشر قطره، ۱۳۸۸، ۴۰۰ ص.

ساجدی فر، محمود... [و دیگران]. شاخصه های فقرزدایی در مکتب امام علی علیه السلام. تهران: نسل کوثر، ۱۳۸۲، ۱۵۲ ص.

سازمان ملل متحد، برنامه محیط زیست. به سوی اقتصاد سبز: مسیریابی برای توسعه پایدار و فقرزدایی. مترجمان مجید شفیع پور، نرگس صفار. تهران: سازمان حفاظت محیط زیست، ۱۳۹۱، ۸۵ ص.

فراهانی فرد، سعید. نگاهی به فقر و فقرزدایی از دیدگاه اسلام. تهران: کانون اندیشه جوان، ۱۳۸۷، ۱۷۶ ص.

فنی، زهره... [و دیگران]. تحلیل و بررسی اقتصادی فقر. تهران: موسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی، ۱۳۷۵، ۲۵۰ ص.

قرضاوی، یوسف. مسئله فقر از دیدگاه قرآن و مردم. ترجمه و نگارش عادل نادرعلی. تهران: دفتر نشر فرهنگ قرآن، ۱۳۶۳، ۱۶۹ ص.

کلباسی حائری، محمد. وسعت رزق و روزی در گستره احادیث و روایات. مترجم مرتضی نجفی. قم: افق فردا، ۱۳۸۰، ۲۵۶ ص.

ص: ۱۳۶

گرینسپون، الخاندرو. سیاستهای فقرزدایی: راهبردهای مبارزه با فقر در کشورهای در حال توسعه. مترجم ناصر موفقیان. تهران: موسسه عالی پژوهش تامین اجتماعی، ۱۳۸۲، ۳۸۶ ص.

مبارزه با فقر، فساد و تبعیض با تمرکز بر نقش راهبردی صدا و سیما. مجری و مشاور موسسه تحقیقاتی و فرهنگی مفید؛ به سفارش مرکز طرح و برنامه ریزی صدا و سیما. قم: صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران، مرکز پژوهشهای اسلامی صدا و سیما، ۱۳۸۳، ۴۲۳ ص.

مجموعه مقالات گردهمایی بررسی مسئله فقر و فقرزدایی ۲۹ تا ۳۱ اردیبهشت ۱۳۷۵. جمع آوری و تدوین دبیرخانه گردهمایی بررسی مسئله فقر و فقرزدایی در جمهوری اسلامی ایران. تهران: سازمان برنامه و بودجه، مرکز مدارک اقتصادی - اجتماعی و انتشارات، ۱۳۷۵.

مظفری زاده، سجاد. فقر و بزهکاری. تهران: پندار پارس، ۱۳۹۰، ۱۸۰ ص.

میچل، جاناتان و کرولاین اشلی. توریسم و کاهش فقر. ترجمه علی شکوری. تهران: انتشارات جامعه شناسان، ۱۳۹۱، ۳۲۶ ص.

نوربخش، جواد. فقر و فقیر. تهران: یلدا قلم، ۱۳۸۲، ۱۲۷ ص.

هانری، پل مارک. فقر، پیشرفت و توسعه. ترجمه مسعود محمدی. تهران: وزارت امور خارجه، موسسه چاپ و انتشارات، ۱۳۷۴، ۴۰۹ ص.

ب. مقالات

ب. مقالات

«استراتژی فقرزدایی، تعهد به اصلاحات اقتصادی». اقتصاد ایران، ش ۲۸، خرداد ۱۳۸۰، ص ۵۱.

اصغری، محمود. «کارآمدی و فقرزدایی در فرهنگ اسلامی». اندیشه حوزه، ش ۲۹، مرداد، شهریور ۱۳۸۰، ص ۱۹۱ - ۲۰۹.

انصاری فرد، جواد. «فقر و فقرزدایی از منظر امام علی علیه السلام در نهج البلاغه». فرهنگ یزد، ش ۲۱، زمستان ۱۳۸۳، ص ۱۰۶ - ۱۲۱.

بختیاری، ارسلان. «از فقرزدایی تا حفظ ارزش‌داری مردم». گزارش، سال ۶، ش ۶۴، خرداد ۱۳۷۵، ص ۵۶ - ۵۹.

ص: ۱۳۷

- بنیانیان، حسن. «واقع نگری در فقرزدایی». نیستان، سال ۱، ش ۱۰، تیر ۱۳۷۵، ص ۴۴ - ۵۳.
- پیری، جهانگیر. «راهکارهای فقرزدایی در جامعه». رسالت اقتصادی، ش ۴، آبان ۱۳۸۳، ص ۱۰، ۱۱.
- «جهاد سازندگی و فقرزدایی». یاد ایام، سال ۴، ش ۱، فروردین ۱۳۷۶، ص ۳۸ - ۴۳.
- خرمی. «مروری اجمالی بر نظریات فقرزدایی». رسالت اقتصادی، ش ۴، آبان ۱۳۸۳، ص ۲۸ - ۲۹.
- درخشان، رستم. «تاثیر و اهمیت وجدان کاری بر فقرزدایی و امنیت ملی». معرفت، ش ۵۸، مهر ۱۳۸۱، ص ۱۱۴ - ۱۱۶.
- «راهکارهای فقرزدایی در اقتصاد ایران». رسالت اقتصادی، ش ۴، آبان ۱۳۸۳، ص ۱۴ - ۱۵، ۲۱.
- زیاری، کرامت الله. «تحلیلی بر اندازه گیری و تبیین خط فقر و سیاست های فقرزدایی در استان یزد». جغرافیا و توسعه، ش ۱۵، پاییز ۱۳۸۸، ص ۵ - ۲۰.
- سفیدی، هوشمند. «اثرات و پیامدهای فقر و فقرزدایی». بصائر، سال ۴، ش ۲۲، آذر، دی ۱۳۷۵، ص ۴۳ - ۴۷.
- سلیمانی مهرنجاتی، محمد. «نگاهی به مفهوم فقر و دیدگاه های فقرزدایی». کار و کارگر، ۲ مرداد ۱۳۷۶، ص ۵.
- سیفی اعلا، مسعود. «چین و ایران برنامه ای برای فقرزدایی». ابرار اقتصادی، ۵ مهر ۱۳۸۰، ص ۳.
- سیفی اعلا، مسعود. «مثل چین فقرزدایی کنیم». مناطق ویژه اقتصادی، سال ۲، ش ۹، آبان، آذر ۱۳۸۰، ص ۱۵.
- شاهنده، بهزاد. «جهانی شدن، گسترش فقر یا فقرزدایی». ایران، ۲۴ فروردین ۱۳۸۲، ص ۱۳.
- شعاعی، منیژه. «توسعه فرهنگ صرفه جویی و انضباط مالی نقطه آغاز فقرزدایی از جامعه». کیهان هوایی، ش ۱۱۸۵، ۳۰ خرداد ۱۳۷۵، ص ۱۲ - ۱۳، ۸.
- «شناخت فقر و چگونگی فقرزدایی». ارزشها، سال ۱، ش ۵، ۱ دی ۱۳۷۵، ص ۷؛ ش ۶، ۱۵ دی ۱۳۷۵، ص ۶، ۷.

ص: ۱۳۸

شیرازی، فریبا. «توجه به فقرزدایی از طریق اعتبارات». پیام زن، سال ۶، ش ۳، خرداد ۱۳۷۶، ص ۴۴ - ۴۵.

شیرکوند، سعید. «فقر و فقرزدایی». ایران، ۲۰ خرداد ۱۳۷۵، ص ۱۳؛ ۲۱ خرداد ۱۳۷۵، ص ۱۳.

صادقی پایین کولایی، علی اکبر. «نظام بانکی و فقرزدایی». اطلاعات، ۱۸ فروردین ۱۳۷۶، ص ۶.

صرامی، حسین. «مباحثی پیرامون فقر زدایی و توانمند سازی فقیران». تعاون. ش ۲۵۱، اسفند ۱۳۸۳، ص ۲۰ - ۲۶.

طبرستانی، مریم. «فقرزدایی و تعاون». تعاون، دوره جدید، ش ۸۴، شهریور ۱۳۷۷، ص ۲۳ - ۲۷، ۷۱.

عرفان، اصغر. «سرخ به رنگ سیلی: روز جهانی ریشه کنی فقر». گلبرگ. شماره ۶۷، مهر ۱۳۸۴، ص ۱۰۵ - ۹۱.

غلامی، رضا. «فقرزدایی در عصر عدالت خواهی». سیاست روز، ۲۷ آبان ۱۳۸۲، ص ۱۰.

«فقرزدایی و رفع تنگناهای اقتصادی». جمهوری اسلامی، ۱۷ شهریور ۱۳۸۶، ص ۱۲.

«فقرستیزی و محرومیت زدایی در اندیشه و روش امام خمینی». جمهوری اسلامی، ۱۷ فروردین ۱۳۸۷، ص ۱۲.

فکرآزاد، حسین. «نقش مددکاران اجتماعی در فقرزدایی جامعه». کیهان، ۴ اسفند ۱۳۷۵، ص ۶.

«فلسفه فقرزدایی در اسلام». زائر، ش ۱۶۰، فروردین ۱۳۸۷، ص ۳۰.

قمری وفا، مصطفی. «آیا فقرزدایی به خط پایان رسیده است». کیهان، ۷ اسفند ۱۳۷۸، ص ۶.

قنبرپور، مصطفی. «فطریه، راهی برای فقرزدایی». ابرار، ۶ دی ۱۳۷۹، ص ۷.

کرباسیان، مهدی. «نقش بیمه های اجتماعی در فقرزدایی». رسالت، ۱ خرداد ۱۳۷۵، ص ۱۳.

کیاءالحسینی، ضیاءالدین. «نقش زکات فطره در فقرزدایی: مطالعه موردی: ایران ۱۳۸۵ - ۱۳۷۰». اقتصاد اسلامی، ش ۳۱، پاییز

۱۳۸۷، ص ۱۳۳ - ۱۵۹.

ص: ۱۳۹

محمدی، ابوالقاسم. «فقر و فقرزدایی». بینش سبز، ش ۱۷، اسفند ۱۳۸۳، ص ۴۰ - ۴۴.

مشبکی، اصغر. «نقش وجدان کاری در بهره‌وری و فقرزدایی». توسعه، ۱۲ اسفند ۱۳۷۷، ص ۵.

مهاجری، مسیح. «امام خمینی رحمه الله، احیای تفکر فقرستیزی و عدالت خواهی اسلامی». رسالت، ۱۳ خرداد ۱۳۸۱، ص ۴ - ۵، ۷ ویژه نامه.

موسوی زاده، محسن. «فقرزدایی از دیدگاه رهبران اسلامی». زائر، ش ۱۶۱، اردیبهشت ۱۳۸۷، ص ۳۵

«نقش صنایع کوچک در فقرزدایی». امکان، ش ۱۰۵، ۱۰۶، مرداد و شهریور ۱۳۸۳، ص ۴۷.

«نگاهی به فقر و فقرزدایی در اسلام». کتاب ماه دین، ش ۳۳، ۳۱ تیر ۱۳۷۹، ص ۳۴ - ۳۵.

هاشمی دارانی، حسن. «چگونه می‌توان رشد کشاورزی، فقرزدایی و محیط پایدار داشت». بینش سبز، ش ۱۷، اسفند ۱۳۸۳، ص ۶۱ - ۶۵.

وجدانی، حمیدرضا. «به کارگیری فناوری اطلاعات در فقرزدایی». جهاد، ش ۲۵۵، بهمن و اسفند ۱۳۸۱، ص ۴ - ۱۰.

یوسفی، محمدرضا. «فقرزدایی از منظر فقها». نامه مفید، ش ۱۷، بهار ۱۳۷۸، ص ۹۳ - ۱۱۴.

ص: ۱۴۱

قناعت

اشاره

قناعت

یکی از صفاتی که تضمینکننده آرامش و سازگاری در زندگی اجتماعی است و فقدان آن آرامش را از زندگی می رباید، قناعت در افراد خانواده است، به طوری که فرد زندگی خود را با امکاناتی که در اختیار دارد، منطبق سازد. در کتاب های لغت، خرسندی، بسنده کردن به قسمت، بسنده کردن به مقدار نیاز، صرفه جویی، خشنودی به آن چه از روزی و معاش قسمت می شود را، از معانی قناعت برشمرده اند.

آنچه از مجموعه تعاریف به دست می آید، این است که فرد قانع در بُعد شناختی، معتقد است هر چه از سوی خدا به او برسد، فضل اوست؛ در بُعد عاطفی به همه محدودیت ها و مقدرات رضایت می دهد و در بُعد رفتاری، بر وفق محدودیت ها عمل می کند و با آن کنار می آید. این فضیلت اخلاقی همواره در آموزه های اسلامی و سیره پیشوایان دینی و علمای مذهبی مورد توجه و تاکید قرار گرفته است. در این خصوص داستانها و حکایتهای ناب و درس آموزی از سرگذشت فردی و اجتماعی بزرگان نقل شده است که در جای خود شنیدنی است. اما پژوهشگران نیز از کنکاش و بسط این مفهوم غافل نبوده و آثار گرانبهایی در بررسی وجوه مختلف قناعت پدید آورده‌اند که در ادامه تعدادی از این آثار معرفی میگردد:

ص: ۱۴۲

الف. کتاب‌ها

الف. کتاب‌ها

آذری خوئینی، شمس‌الدین. گنج قناعت. قم: ظهور، ۱۳۸۰، ۳۲۰ ص.

رستگار جویباری، ولی‌الله. قناعت از دیدگاه امیرالمومنین علی علیه السلام. تهران: زهد، ۱۳۸۱، ۱۷۸ ص.

زاهدنیا، سعید. قناعت رمز خودساختگی، اسراف نماد خودباختگی. قم: زاهدی، ۱۳۸۷، ۲۳۲ ص.

سعادت‌مند، رسول. درسهایی از امام: قناعت و ساده زیستی. قم: تسنیم، ۱۳۸۹، ۱۸۴ ص.

علی جانی، قاسم. حیات طیبه "زندگی پاکیزه" پیرامون قناعت و اسراف از نظر اسلام. قم: دارالکتاب، ۱۳۸۰، ۳۸۸ ص.

قناعت، پرهیز از اسراف. گردآوری و تدوین موسسه فرهنگی هنری قدر ولایت. تهران: قدر ولایت، ۱۳۹۲، ۱۲۰ ص.

محمدی، محمدرضا. قناعت و سلامت. قم: موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رحمه الله، ۱۳۸۸، ۱۷۶ ص.

موظف رستمی، محمدعلی و داریوش فتاحی. نقش مسجد در ترویج فرهنگ قناعت و صرفه جویی. کرج: پرهیب، ۱۳۸۹، ۱۲۰ ص.

ب. مقالات

ب. مقالات

بهشتی، سهیلا. «احادیثی در باره اسراف و قناعت». گلبرگ، شماره ۱۱۱، تیر و مرداد ۱۳۸۸، ص ۱۸۶.

جباری، محمدرضا. «سیره اقتصادی و معیشتی پیامبراعظم صلی الله علیه و آله». نامه تاریخ پژوهان، شماره ۹، زمستان ۱۳۸۵ و بهار ۱۳۸۶، ص ۲۷.

جلوداریان، زهرا. «ارزش و اعتبار قناعت در فرهنگ ایرانی - اسلامی: جستاری در ادبیات قناعت در ایران». رسالت، ۱۲ اردیبهشت ۱۳۸۸، ص ۱۸.

حسین زاده، علی. «نقش قناعت در بهره مندی از زندگی». معرفت اخلاقی، شماره ۴، پاییز ۱۳۸۹، ص ۱۱۵ - ۱۳۵.

«حکمت اندیش، وجیهه. غنای قناعت پیشگان». نامه جامعه، شماره ۹۳، خرداد

ص: ۱۴۳

۱۳۹۱، ص ۲۲.

رحیمی، مهدی. «قناعت و زهد». اندیشه دانشجو، شماره ۹۶، آذر ۱۳۸۶، ص ۲۹.

«قناعت داشته باشید راه سعادت را بدانید». آفاق مهر، شماره ۲۷، خرداد و تیر ۱۳۸۷، ص ۵۵

«قناعت در رزق و روزی سبب وسعت آن می شود!»: در محضر آیت الله مکارم شیرازی». رسالت، ۲ شهریور ۱۳۸۷، ص ۶.

«قناعت و اسراف». آشنا خانواده، شماره ۸۳، مرداد ۱۳۸۱، ص ۵۵.

«قناعت و میانه روی، لوازم تحقق جهاد اقتصادی». پیشگامان، شماره ۶۶، بهمن ۱۳۹۰، ص ۴.

«قناعت، رهایی از فقر و وابستگی». ابرار، ۲۴ دی ۱۳۷۵، ص ۵.

«قناعت، سرمایه معنوی». پرسمان، شماره ۱۰۷، آذر ۱۳۹۰، ص ۴.

کاملی، ابراهیم. «زهد و قناعت؛ وظیفه حاکمان». فرهنگ کوثر، شماره ۸۱، بهار ۱۳۸۹، ص ۳۱.

کرمانی، نجمه. «قطره چون دریا (قناعت پیشگی در قاموس معصومین)». شمیم یاس، شماره ۴۰، تیر ۱۳۸۵، ص ۱۱.

کلانتری، ابراهیم، لیلا- جنتی. «همبستگی قناعت و آرامش روان از منظر امام علی در نهج البلاغه». پژوهشنامه اخلاق، شماره ۱۷، پاییز ۱۳۹۱، ص ۲۷.

مظفر، محمدجواد. «رفاه عمومی با کار و قناعت ملی». چشم انداز ایران، شماره ۳۳، شهریور و مهر ۱۳۸۴، ص ۳۲.

مهدویان، وحید. «قناعت و صرفه جویی یا الگوی صحیح مصرف». درسهایی از مکتب اسلام، شماره ۶۴۵، آذر ۱۳۸۸، ص ۷۱.

موسوی، سیدعباس. «فرهنگ زهد و قناعت در کلام و سیره قرآنی معصومین علیهم السلام». فصلنامه قرآنی کوثر، شماره ۳۱، نیم فصل اول تابستان ۸۸، ص ۲۱ - ۳۰.

میر اکبری، رقیه سادات. «آثار تربیتی و روان شناختی قناعت». راه تربیت، شماره ۱۱، تابستان ۱۳۸۹، ص ۱۳۵.

میرسنجری، میرمهرداد. «سرزمین آرامش و قناعت». ایران، ۲۶ مهر ۱۳۸۴، ص ۹.

ص: ۱۴۴

ناصرآزاد، رسول. «قناعت و صرفه جویی - اسراف و تبذیر». فرهنگ دارالارشاد اردبیل، ش ۷، بهار ۱۳۸۰، ص ۱۱۳ - ۱۱۶.

نظامی سریدار، رضا. «قناعت در کلام رضوی». زائر، شماره ۱۳۲، آذر ۱۳۸۴، ص ۱۶.

واحدیزاده، احمدعلی. «نگاهی به قناعت در سخنان امیرمؤمنان علیه السلام». آفاق مهر، شماره ۴۶، شهریور و مهر ۱۳۹۰، ص ۱۰۳.

درباره مرکز

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند؟

سوره زمر / ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ.ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفاً علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب «مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱. بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
۲. تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
۳. جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه ، تبلت ها، رایانه ها و ...
۴. سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
۵. گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
۶. زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱. عمل بر مبنای مجوز های قانونی
۲. ارتباط با مراکز هم سو
۳. پرهیز از موازی کاری
۴. صرفاً ارائه محتوای علمی
۵. ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱. چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه
۲. برگزاری مسابقات کتابخوانی
۳. تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...
۴. تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...
۵. ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com
۶. تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ...
۷. راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی
۸. طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و ...
۹. برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)
۱۰. برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)
۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و ... در ۸ فرمت جهانی:

JAVA.۱

ANDROID.۲

EPUB.۳

CHM.۴

PDF.۵

HTML.۶

CHM.۷

GHB.۸

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

ANDROID.۱

IOS.۲

WINDOWS PHONE.۳

WINDOWS.۴

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

در پایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می نمایم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آواده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک ۱۲۹/۳۴ - طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

دفتر تهران: ۰۲۱ - ۸۸۳۱۸۷۲۲

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات و ترجمه

اصفهان

گام‌ها

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

